MOZAIKOK LEGÁNYI FERENC (1884-1964) ÉLETÉBŐL

A Mátra Múzeum könyvtárában elhelyezett naplók és kéziratok alapján összeállította:

Dr. Fűköh Levente

2021

CSALÁDTÖRTÉNET ÉS SZEMÉLYES ADATOK

Az legrégebbi adatok: „…amit a családról megtudakoltam ideírom. Az elejét a feljegyzésnek, mely a mondák ködében jár talán szószerint: „Legány déd szépapám, ki Rákóczi Ferenc idején a kuruc hadseregben vezértiszt volt, elesett a csatában. Maradt utána egy fiú, kit egy labanc tiszt felfogadott és magával vitt Kassára, ott felnevelte, ennek maradt egy fia, András nevű, az én nagyapám.”

Napló 1920-27, 196. oldal

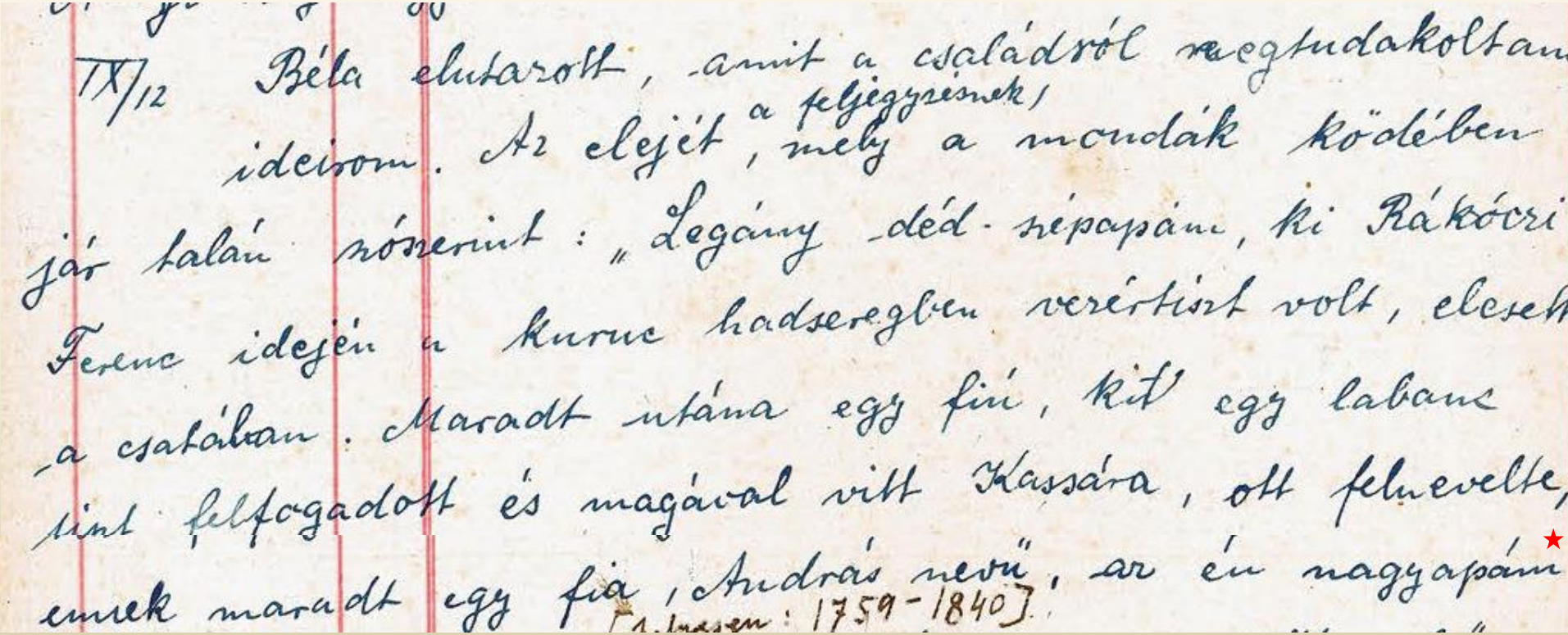
IX/12 Béla elutazott, amit a családról megtudakoltam
ideírom. Az elejét, a feljegyzésnek, mely a mondák ködében
jár talán szószerint: „Legány déd-szépapám, ki Rákóczi
Ferenc idején a kuruc hadseregben vezértiszt volt, elesett
a csatában. Maradt utána egy fiú, kit egy labanc
tiszt felfogadott és magával vitt Kassára, ott felnevelte,
ennek maradt egy fia, András nevű, az én nagyapám ★
[Valósan: 1759-1840].

★Legányi itt tévedett, mert az András a dédnagyapja volt.

Az egyszerűsített családfa

Andreas Leganus
rézműves
Kassa 1759-1840

Rosina Jannerin
1 gyermek

Dorothea Szent-István
7 gyermek

Maria Meltzerin
11 gyermek

Fridrich 1812
rézműves

Klára Maurer
4 gyermek

Tantner Ludmill
3 gyermek

Fridrik Ferdinand Leganyi
Kassa 1842-1913

Adóhivatali ellenőr; gazdálkodó

Ficher Franciska

Legányi Gyula

Legányi Mária

Legányi Ferenc
1884 Budapest
1964 Lesencetomaj

Legányi Rezső

Legányi Ilona

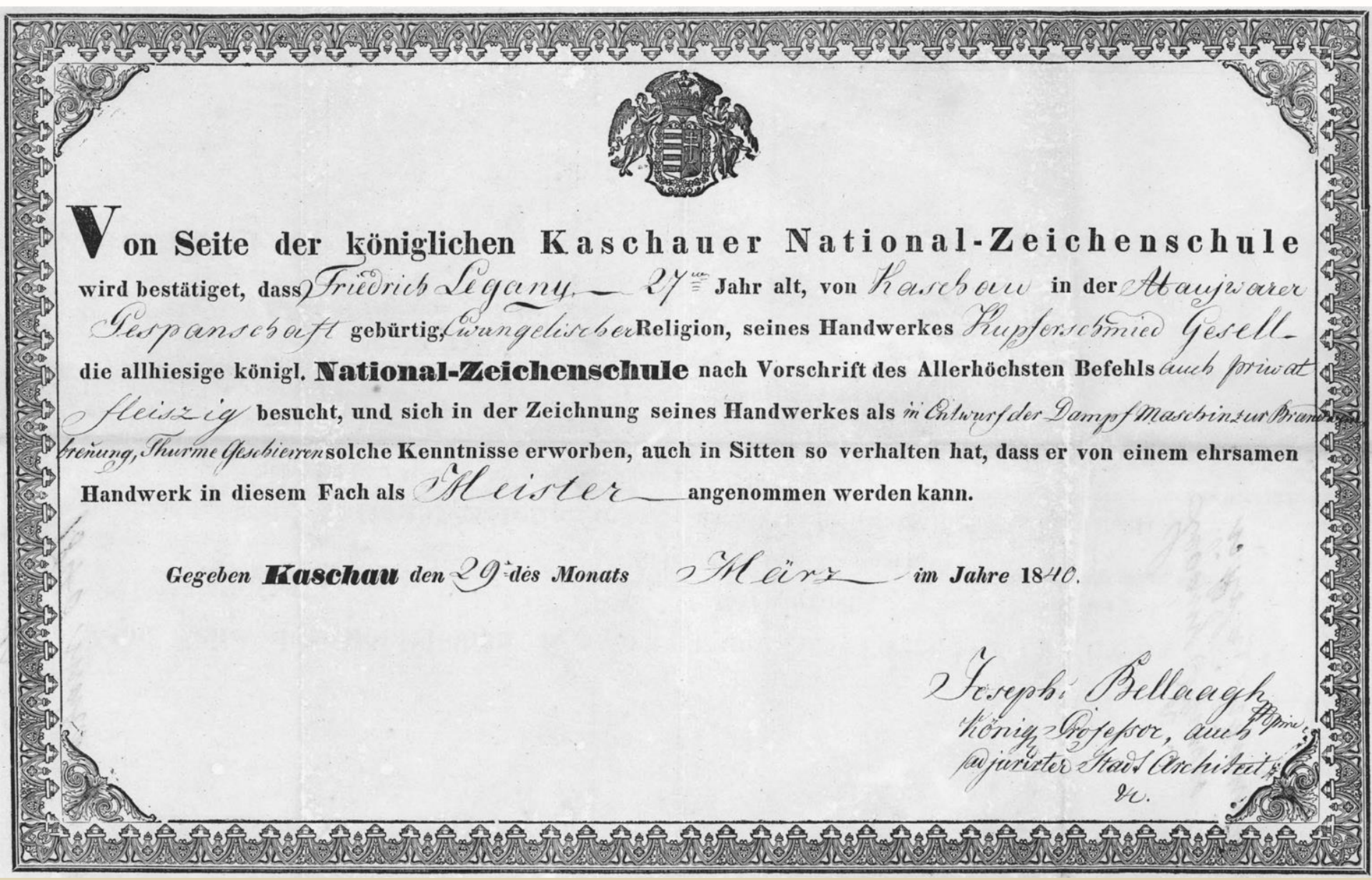

Von Seite der königlichen Kaschauer National-Zeichenschule wird bestätiget, dass Friedrich Legany 27ten Jahr alt, von Kaschau in der Maujwarer Gespanschaft gebürtig, Ewangelischer Religion, seines Handwerkes Kupferschmied Gesell die allhiesige königl. **National-Zeichenschule** nach Vorschrift des Allerhöchsten Befehls auch priwat fleiszig besucht, und sich in der Zeichnung seines Handwerkes als in Entwurf der Dampf Maschin zur Brandwein brenung, Thurme Geschierren solche Kenntnisse erworben, auch in Sitten so verhalten hat, dass er von einem ehrsamen Handwerk in diesem Fach als Meister angenommen werden kann.

Gegeben **Kaschau** den 29ten des Monats März im Jahre 1840.

Joseph Bellaagh
König Professor, auch Mpmr
adjurirter Stadt Architekt
&c.

A rézműves nagyapa, Fridrich Legany mesterbizonyítványa 1840

A Legányi család kassai tevékenységéről

Építkezési szerződés, a Lajos-forrás mellett építendő vendéglőről és fürdőházról

1881. 02. 12.

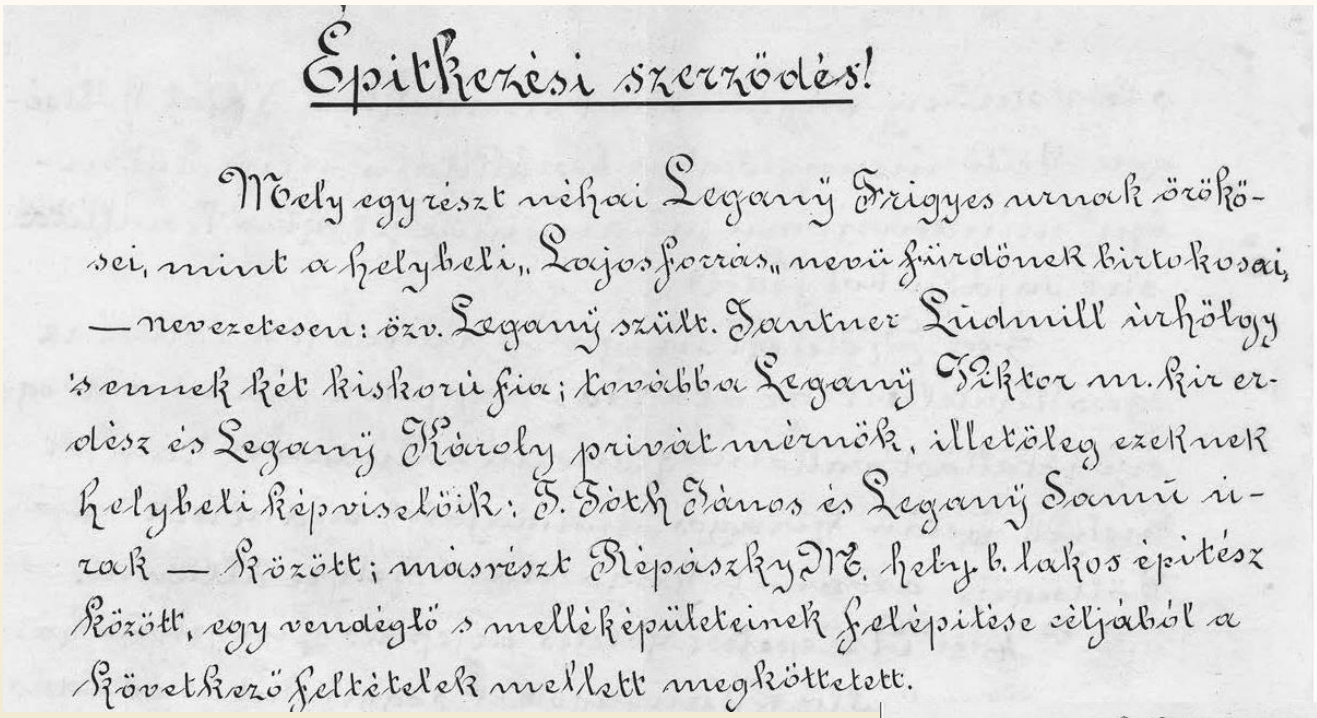

Épitkezési szerződés!

Mely egyrészt néhai Leganÿ Frigyes urnak örökösei, mint a helybeli „Lajos forrás" nevü fürdőnek birtokosai, — nevezetesen: özv. Leganÿ szült. Tantner Ludmill úrhölgy 's ennek két kiskorú fia; továbbá Leganÿ Viktor m. kir erdész és Leganÿ Károly privát mérnök, illetöleg ezeknek helybeli képviselöik: J. Tóth János és Leganÿ Samu urak — között; másrészt Répászky M. hely b. lakos épitész között, egy vendéglő s melléképületeinek felépitése céljából a következő feltételek mellett megköttetett.

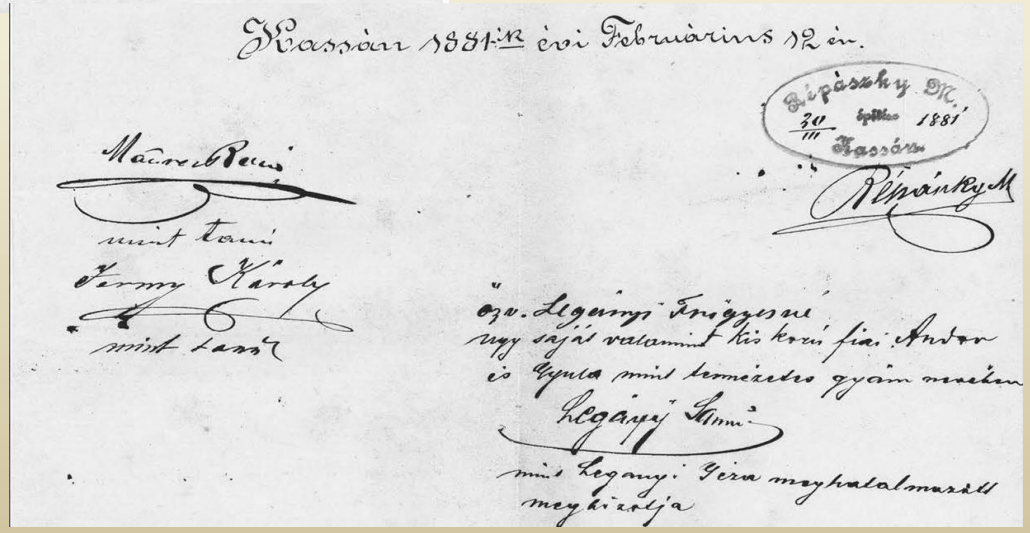

Kassán 1881-ik évi Februárius 12 én.

Répászky M. 20/III épitész 1881 Kassán

Mátrai Rezső mint tanú

Jermy Károly mint tanú

Répászky M.

özv. Leganyi Frigyesné ugy saját valamint kis korú fiai Andor és Gyula mint természetes gyám nevében

Leganÿ Samu mint Leganyi Géza meghatalmazott megbizolja

A szerződésben többek között Leganÿ Frigyes (a nagyapa) második felesége (Tantner Ludmill) és gyerekei (Andor és Gyula) is szerepelnek.

Korabeli képeslap a Lajos-forrás mellett felépült vendéglő- és fürdőházról
- a képeslap dátuma: 1905 -

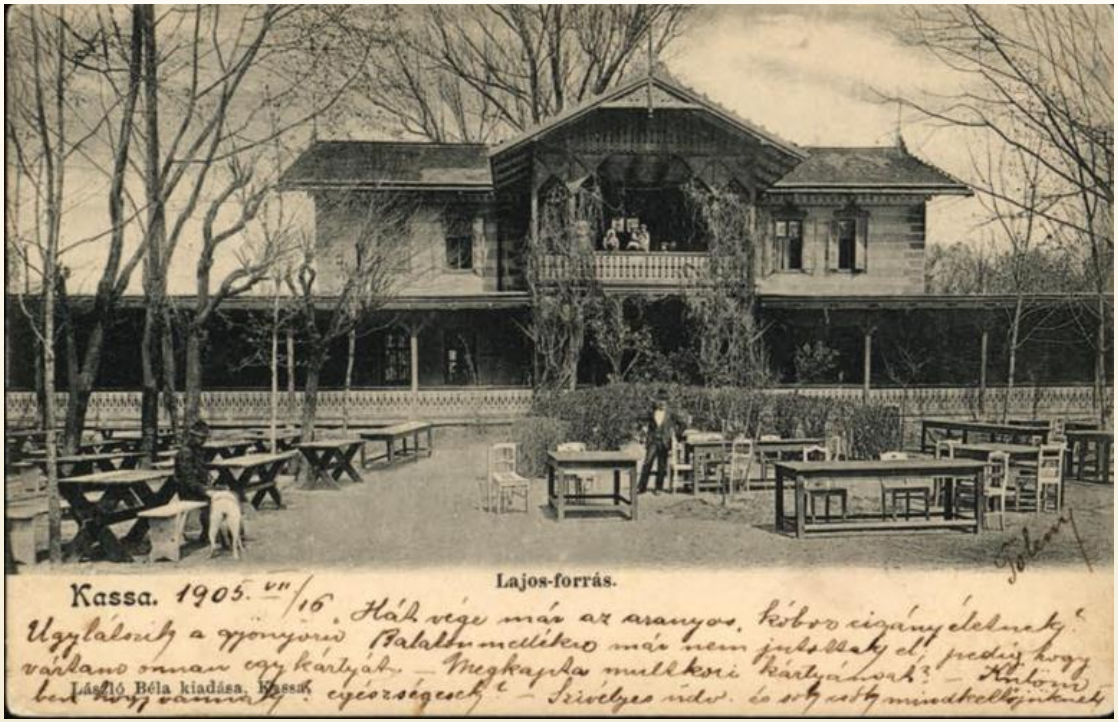

Emszt Kálmán cikkében, Hidrológiai Közlöny 1946 (26. évfolyam) a következőket írja: A régi „Lajos forrás" csaknem közvetlen a Hernád partján volt, (kémiai elemzését Stollár Gyula főreáliskolai tanár 1896. évben végezte el) teljesen elpusztult, használhatatlan.

Emszt K.: A Kassai Lajosforrás elemzése. Hidr. Közl. 1946. 61-66 l. [a fürdőt nagyapám építette]

Legányi megjegyzése téves, mint az az építési szerződésből kitűnik, az építtetők a nagyapa örökösei voltak.

EGER, DIÁKÉVEK

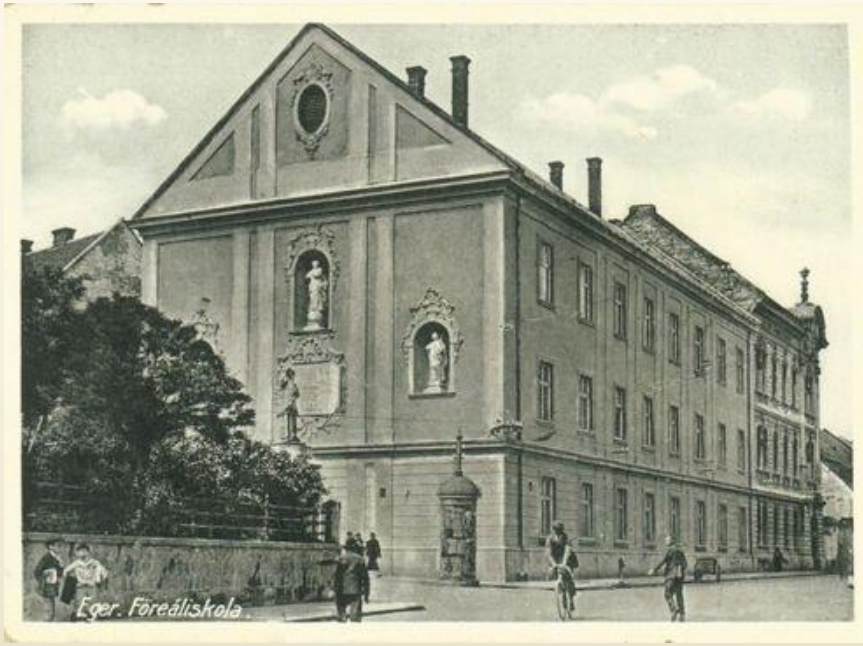

Családommal 1898 van Merültem Egerbe,
14 éves Koromban:

Diákévek

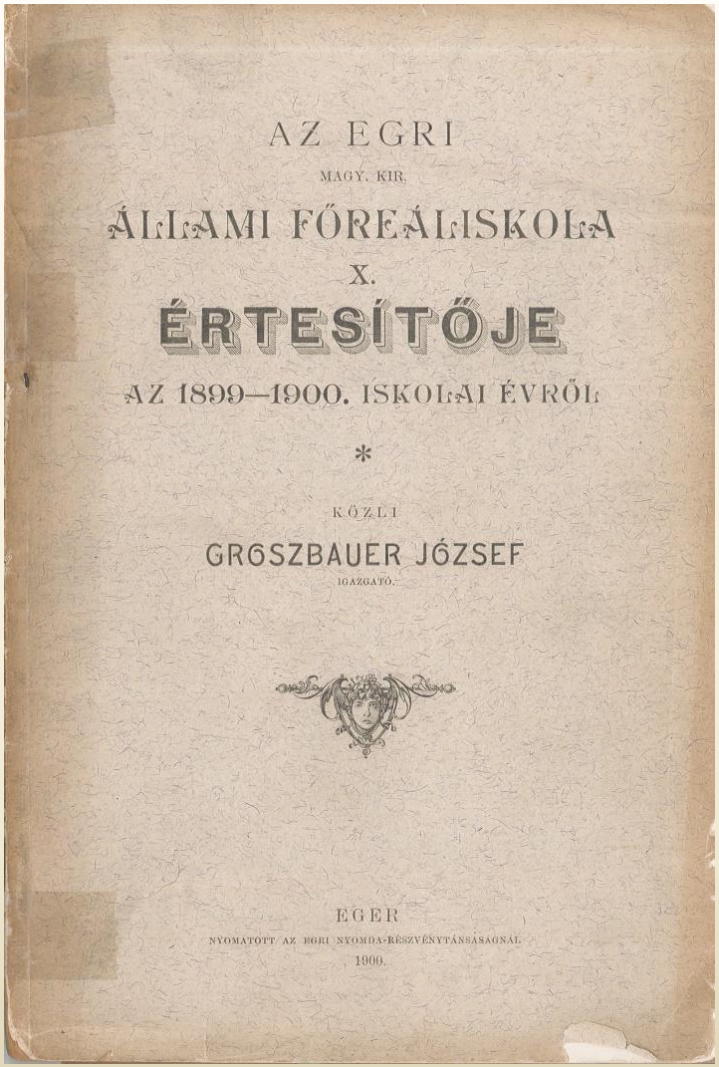

AZ EGRI

MAGY. KIR.

ÁLLAMI FŐREÁLISKOLA

X.

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1899—1900. ISKOLAI ÉVRŐL

*

KÖZLI

GRÖSZBAUER JÓZSEF

IGAZGATÓ.

EGER

NYOMATOTT AZ EGRI NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL

1900.

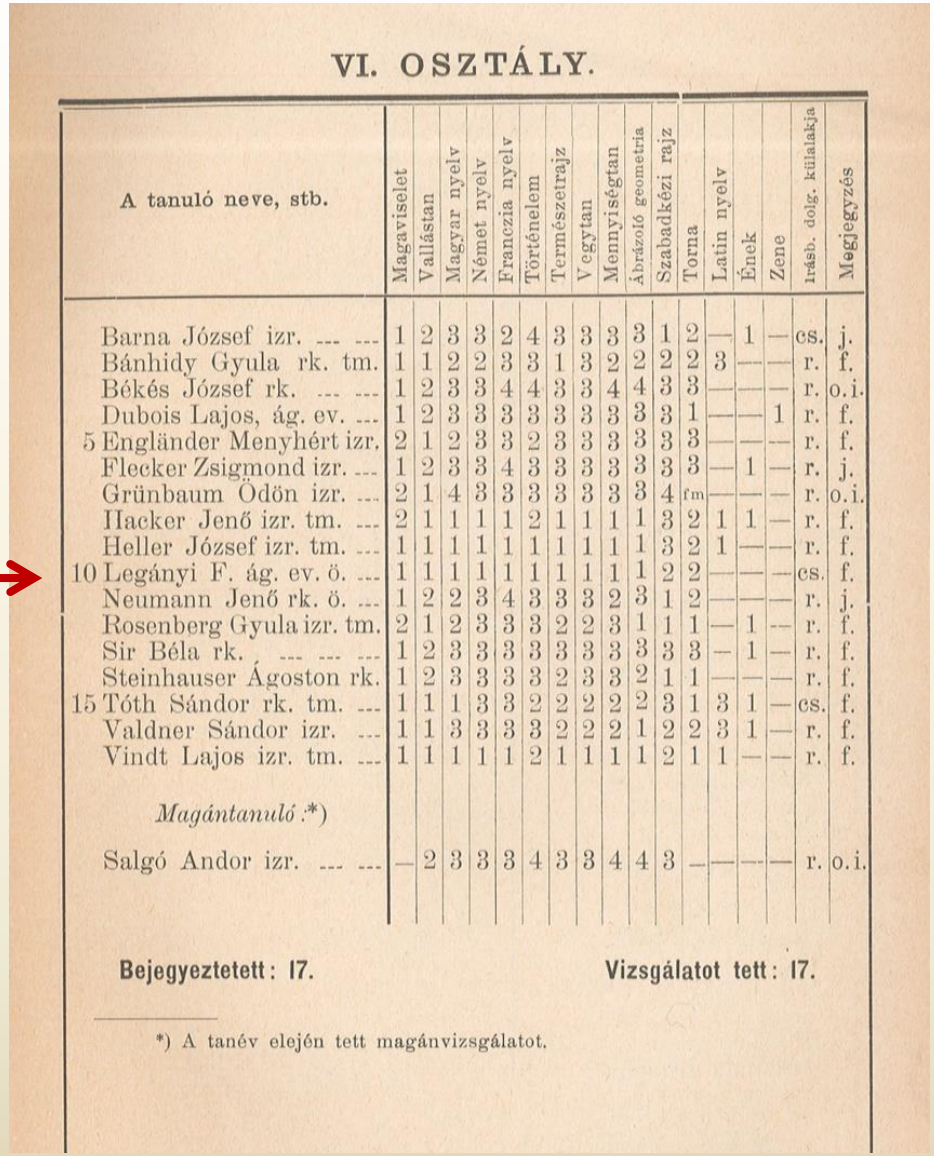

VI. OSZTÁLY.

	A tanuló neve, stb.	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Franczia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Torna	Latin nyelv	Ének	Zene	Írásb. dolg. külalakja	Megjegyzés
	Barna József izr. --- ---	1	2	3	3	2	4	3	3	3	3	1	2	—	1	—	cs.	j.
	Bánhidy Gyula rk. tm.	1	1	2	2	3	3	1	3	2	2	2	2	3	—	—	r.	f.
	Békés József rk. --- ---	1	2	3	3	4	4	3	3	4	4	3	3	—	—	—	r.	o. i.
	Dubois Lajos, ág. ev. ---	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	—	—	1	r.	f.
5	Engländer Menyhért izr.	2	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	—	—	—	r.	f.
	Flecker Zsigmond izr. ---	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	—	1	—	r.	j.
	Grünbaum Ödön izr. ---	2	1	4	3	3	3	3	3	3	3	4	fm	—	—	—	r.	o. i.
	Hacker Jenő izr. tm. ---	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	3	2	1	1	—	r.	f.
	Heller József izr. tm. ---	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1	—	—	r.	f.
10	Legányi F. ág. ev. ö. ---	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	—	cs.	f.
	Neumann Jenő rk. ö. ---	1	2	2	3	4	3	3	3	2	3	1	2	—	—	—	r.	j.
	Rosenberg Gyula izr. tm.	2	1	2	3	3	3	2	2	3	1	1	1	—	1	—	r.	f.
	Sir Béla rk. --- --- ---	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	1	—	r.	f.
	Steinhauser Ágoston rk.	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1	1	—	—	—	r.	f.
15	Tóth Sándor rk. tm. ---	1	1	1	3	3	2	2	2	2	2	3	1	3	1	—	cs.	f.
	Valdner Sándor izr. ---	1	1	3	3	3	3	2	2	2	1	2	2	3	1	—	r.	f.
	Vindt Lajos izr. tm. ---	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	—	—	r.	f.
	Magántanuló:)*																	
	Salgó Andor izr. --- ---	—	2	3	3	3	4	3	3	4	4	3	—	—	—	—	r.	o. i.

Bejegyeztetett: 17. Vizsgálatot tett: 17.

*) A tanév elején tett magánvizsgálatot.

Az egri Főreáliskolában tanult. Tanulmányi eredményeiről az iskola Értesítőjében olvashatunk.

A jelesen tanuló és érettségiző diák az iskola önképzőkörének egyik tisztségviselője volt. 1902-ben iskolatársával közösen készített kémia dolgozatáért 5 aranykorona jutalmat kapott.
Legányi Ferenc mérnöki pályára készült.

8. A hő mechanikai egyenértéke. Egy pályamű adatott be, melynek szerzői: Heller József és Légányi Ferencz VIII. o. tanulók, jutalmuk 5 korona.

— 93 —

Az 1901/1902. tanév végén érettségi bizonyítványt nyert tanulók:

A tanuló neve	Születési helye	Születési ideje	Vallása	A vizsgálatnál nyert minősítés	Mely pályára lép
Legányi Ferencz	Budapest,	1884. év decz. 8.	ág h. ev.	jelesen érett	mérnöki

Részletek az 1901. évi Értesítőből

2. Múzeumi Napló 604/e oldal

Diákként a családi birtokon került először közvetlen kapcsolatba a kövületekkel.

Erről az időszakról egyik versében így vall:

"... a Ciglédről már látható
az egedi birodalom
a kis diáknak kincse volt
virág, bogár, kő, alkalom..."

A TANYA

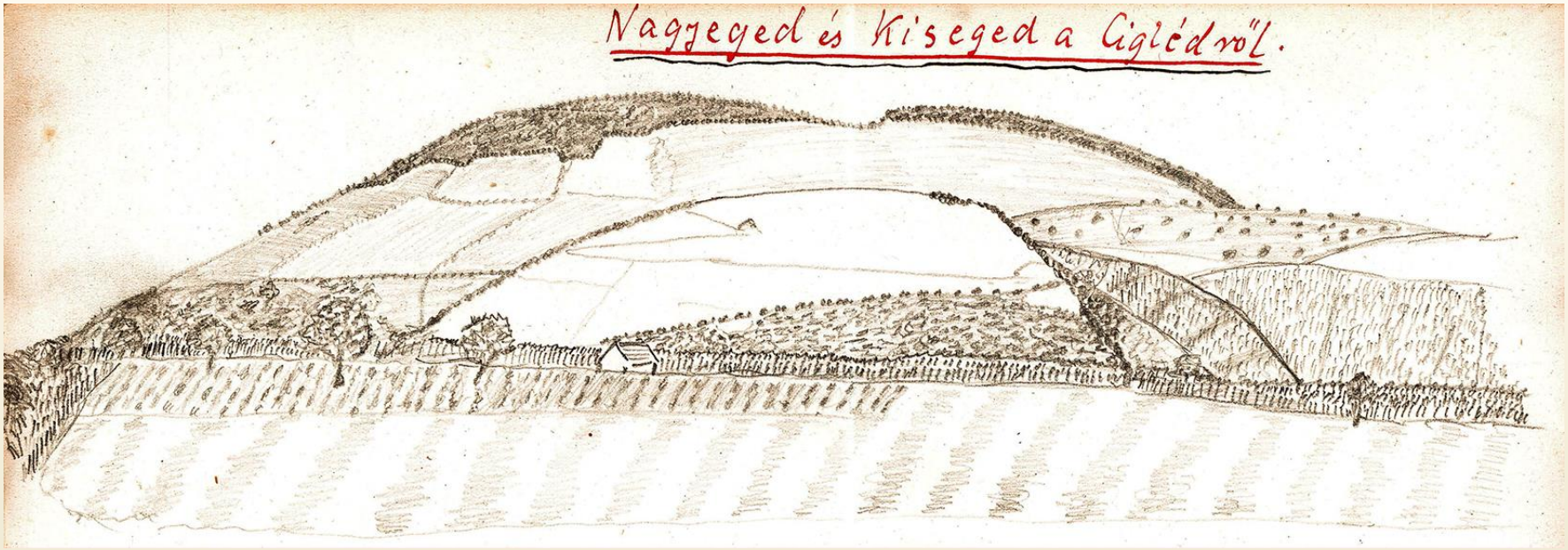

2. Múzeumi Napló 604/e oldal

1896 – 1926 közt mi énk
volt az Egedi tanya és a körülötte való föl-
dek, közte a Kiseged-tető északkeleti felé.

832

Az egri Kiseged.

Életem javát, vagy 30 évet, ott töltöttem, több nyire földmüves munkával; mi nyomo marad meg a jövő had lássa. A geológiai vonatkozásokat öszszemásolom, persze nem lesz harminc egynehány kötet mint a Balatoni Monográfia.

Édes apám vette meg Flamm zsidótól; volt a vele összefüggő Szontágh, Javornyiki féle puszta szőlökkel vagy 70 hold. El is nevezték Kis-Sibának, mert a sárosmegyei Sibáról származott édes anyánk és onnan került pénz a megvételére. Élet akkor támadt benne, mikor Rudi öcsém kezdett rajta gazdálkodni, a század első éveiben

[illegible] Gyula irásaiból, a Hevesmegyei

Napló 1927-29, 832. oldal

A család Egerbe kerülésekor Legányi Frigyes, - korábban a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium fogyasztási adóellenőre - már nyugállományban volt . Erről az alábbi (naplólapként befűzött) levél címzése tanúskodik.

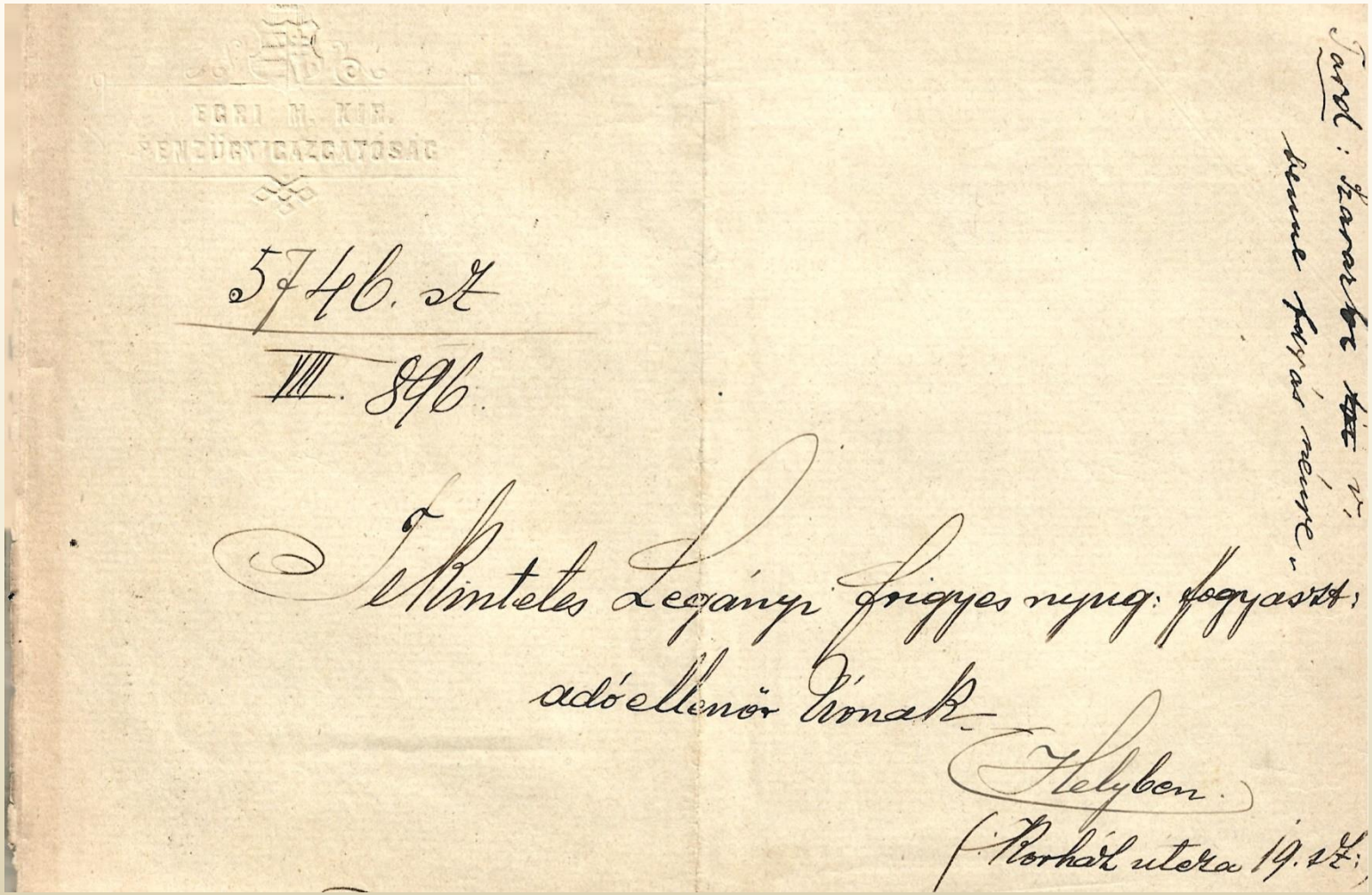
EGRI M. KIR.
PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁG

5746. sz
VIII. 896

Tekintetes Legányi Frigyes nyug: fogyaszt: adóellenőr Úrnak

Helyben.

(Korház utcza 19. sz.)

Tard: Szarazbi ~~kis~~ v. benne fagás néure.

1. nem múzeumi Napló, 1912-13;1935, 18. lap

Felhivás.

Mint egri birtokos, szőlőmet és egyéb terményeimet helyben csak nehézkesen és nyomott árak mellett értékesithetvén, kénytelen voltam a bécsi piacot felkeresni, hol azokat — tekintettel a jelenlegi viszonyokra — kielégitő árakon értékesithettem.

Ez alkalommal tapasztaltam, hogyha az eladó a bécsi piac sajátságaihoz alkalmazkodik, aránylag jól értékesitheti termányeit, ha azonban helyi szokásaihoz ragaszkodik, akkor Bécsben nagyon ritkán talál jó piacot.

Hogy a magyar gazdák sorsának javulásához erőmhöz képest hozzájárulhassak, elhatároztam, hogy Bécsben állandó értékesitő irodát nyitok s felkérem birtokosainkat, hogy saját érdekükben eladandó szőlő, gyümölcs, úgyszintén baromfi, tojás, vad, vaj, valamint bor, pálinka és egyéb termányeiket velem tudatni sziveskedjenek és pedig:

1. a mennyiség;
2. minőség, lehetőleg az egyes fajok megjelölésével;
3. az ár és
4. ha lehetséges, a feladó állomástól Bécsig való fuvar- és gyorsárú dijtételeinek tudatásával.

Ha az ár és minőség a Bécsbe való szállitásnak megfelel, további felvilágositással alulirott szivesen szolgál.

Tisztelettel

Legányi Frigyes.

Cim:

Legányi Frigyes

Wien I.

27-ik postafiók.

SZILÁDI LÁSZLÓ, KECSKEMÉT.

A Legányi-birtokról és Legányi Frigyes gazdálkodóról nyújt támpontot ez az ismeretlen keltezésű felhívás a magyar gazdákhoz.

Mivel Legányi Frigyes 1913-ban hunyt el, s Legányi Ferenc önéletírása szerint „*1896-1926 között miénk volt az Egedi tanya*”, a két időpont közé (1896-1913) kell tennünk a bécsi értékesítő iroda létrehozását.

Szórvány, 106

Három testvér a tanyán

11/a

Három kapás testvér rossz deszkafal között
evett a térdéről uborkafrüstököt.
Kivül a zivatar terelgette nyáját,
tördelé a szőlő felburjánzott fáját.

Gyula még diák volt, ímta ezt a nyomort,
magát kifejteni dolgozgatott és forrt.
Dicsöbb küzdelemnek hazájától várt bért,
híven is szolgálta puszta sírhalmáért!

Rudi sem sokáig huzgált gyalogekét,
parancsára áll most húszig való cseléd.
Erős kézzel fogta meg a gyeplőszárat,
elért annyi mindent és még most sem fáradt.

Arfolyam | Darab v. Névérték | Észrevétel

Harmadik én voltam. Az a villámcsapás
mért hasitá ketté csupán a szilvafát!

Napló 1920-27, 161, 255. oldal

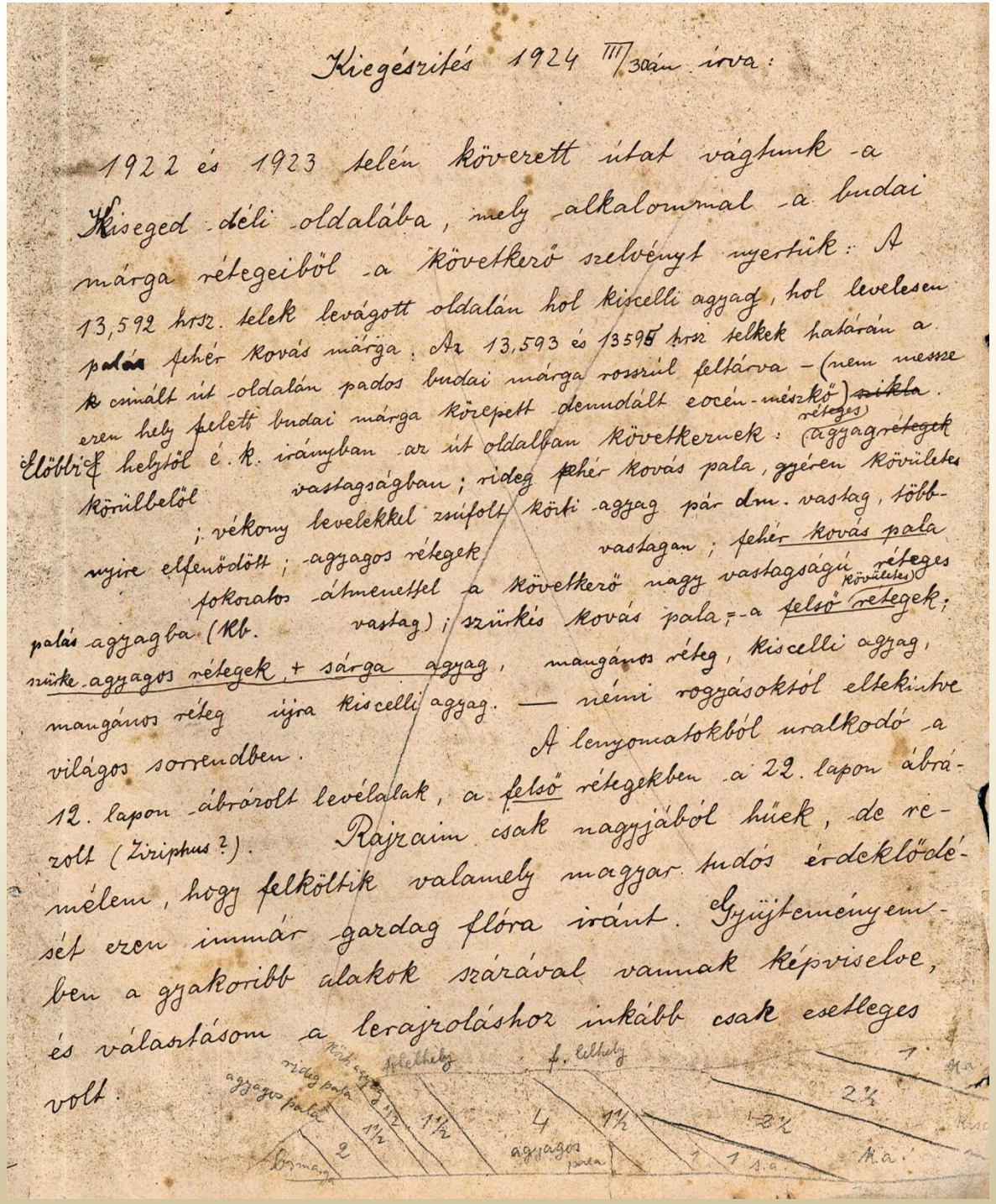

Kiegészítés 1924 III/30án írva:

1922 és 1923 telén kövezett útat vágtunk a Kiseged déli oldalába, mely alkalommal a budai márga rétegeiből a következő szelvényt nyertük: A 13,592 hrsz. telek levágott oldalán hol kiscelli agyag, hol levelesen palás fehér kovás márga. Az 13,593 és 13595 hrsz telkek határán a csinált út oldalán pados budai márga rosszul feltárva – (nem messze ezen hely felett budai márga közepett denudált eocén-mészkő) ~~szikla~~. Előbbi helytől é. k. irányban az út oldalban következnek: (agyag ~~rétegek~~ réteges) körülbelől vastagságban; rideg fehér kovás pala, gyéren kövületes; vékony levelekkel zsúfolt közti agyag pár dm. vastag, többnyire elfenődött; agyagos rétegek vastagan; fehér kovás pala fokozatos átmenettel a következő nagy vastagságú réteges palás agyagba (Kb. vastag); szürkés kovás pala, a felső kövületes rétegek; szürke agyagos rétegek, + sárga agyag, mangános réteg, kiscelli agyag, mangános réteg újra kiscelli agyag. — némi rogyásoktól eltekintve világos sorrendben. A lenyomatokból uralkodó a 12. lapon ábrázolt levélalak, a felső rétegekben a 22. lapon ábrázolt (Ziziphus?). Rajzaim csak nagyjából hűek, de remélem, hogy felköltik valamely magyar tudós érdeklődését ezen immár gazdag flóra iránt. Gyűjteményemben a gyakoribb alakok százával vannak képviselve, és választásom a lerajzoláshoz inkább csak esetleges volt.

Az 1922-ben megkezdett útépítés további új alkalmat jelentett Legányi számára, a Kiseged oligocén ősnövényi anyagának feltárására, a gyűjtemény gyarapítására.

A feljegyzés alján található a feltárt rétegek szelvényrajza.

Szórványok, 90.

A tanya elvesztése, 1926

Ára 2000, vasárnap 3000 korona — Eger, 1926 október 2 szombat XLIII. évf. 223 sz.

Egri Népujság

Gazdát cserélt a híres Legányi-gazdaság az Eged lejtőjén.

Legányi Rezső kényszereladással vált meg 200 holdas birtokától, melyet 30 évi munkával teremtett meg a sziklás hegyoldalon. — 1500 millió koronába került Legányiéknak az egedi út kiépítése. — Az adósság 722 millió korona volt, de a város 650 millióval tartozik Legányinak. — A törekvés és a munka mártirja.

Eger, október 1.

Harminc évvel ezelőtt, amikor még kopár, sziklás terméketlen volt a ma felszántott, beültetett *Egedoldal*, támadt Egerben egy erős akaratú, vas-szorgalmú birtokos, aki nem ismerte a lehetetlent, csákányt feszített az irdatlan hegyoldalnak, ekével és kapával termő engedelmességre szorította a kőkemény talajt és az évtizedek leforgása alatt a lankadatlan munkakedv a város egyik legszebb szőlőtelepét varázsolta a híres egri hegy dél-

Legányi Rezső 700 millió koronáért eladta híres szőlőtelepét Schiffert Reinhardt és Schiffert Jakab békésgyulai földbirtokosoknak.

Legányi Rezső kényszereladást csinált. A derék birtokosnak ugyanis 722 millió adóssága volt az egri bankoknál és a pénzintézetek már perelni kezdték Legányit, aki nem tudott fizetni. Legányi ugyanis 1500 millió korona készpénzt fektetett bele az egedi útba, melyért a város 650 millió koronát tartozik adni

1926. okt.02.

felé néző lejtőjére, sőt néhány év óta a hevesmegyei országutakkal is versekedő széles kőút vezet Egerből az Egeden át és természeti látványnak sem utolsó dolog végig sétálni vagy kocsizni az Eged oldalán kígyózó Legányi-féle szerpentinen, melynek szélein odagörgetett háznagyságú sziklatömbök képezik a korlátokat, dícsérve a szinte szizifuszi kezek hatalmas munkáját.

A kétszázholdas egedi telepen 22 hold olasz kulturájú szőlő adta az Eged nektárját, a híres Legányi-féle borokat. A minden jó tudással és diadalmas szorgalommal művelt földtáblák pedig búzával, kukoricával és más kapás növényekkel jutalmazták a törekvő gazdát.

A kopár talajon felvirágoztatott Legányi telep tanító példa lehetett mindannyiunk előtt; a becsületes munkának, az ernyedetlen szorgalomnak, a fáradságot nem ismerő dolgos kezeknek diadalát hirdette ez a telep. Éppen azért szinte megdöbbenve értesültünk ma délelőtt róla, hogy a birtokosnak. A város azonban mindig csak annyit fizet Legányinak ebbe az összegbe, amit az érdekelt gazdáktól beszed. Igy, tehát a 650 milliós követelés csaknem fedezné Legányi banktartozásait. A bankok azonban nem vártak mint Legányi a városra, hanem pöröltek. Igy Legányi kényszerhelyzetbe került és potomáron eladta egedi telepét. Legányira, mint a munka mártirjára kell, hogy tekintsünk e szomorú eset kapcsán. Az egri földmivelők százai kaptak nála állandó alkalmazást és szociális szempontból valósággal áldás volt a város szegényebb lakosságára az ő tevékenysége.

Másik oka Legányi kényszereladásának az idei katasztrofális szőlőtermés. Hiszen ha a szokott 400 hektoliter bor a mostani szüreten is befolyt volna Legányi pincéjébe, ez egymaga talpraállitotta volna a közbecsülésben álló birtokost. Ez évben azonban az Egeden sem terem több egy-két hektoliternél. Éppúgy, mint a többi egri gazda szőlőjében.

—

A cikk folytatása

1926. okt.01.

Utolsó este a tanyán

Itt ülök X/z án este utóljára
a rám szabott kis szobában és elképzelem azt a la-
katlan, nedves, fáktól még nyári napon is vaksötét Völf-
féle kunyhót, hová reggel (fucs a vasánap!) lehurcolko-
dunk.

Napló 1920-1927

Búcsú a tanyától (versrészlet)

Nem, nem felejtünk soha sem
te oly sokáig hű tanyánk!
Bár <u>változatos</u> életet
mért most a sors keze reánk.
Nem feledünk, soha, soha,
te jó táplálónk, mindenünk!
Érted küszködve bukhunk el,
emlékezz ránk s köszönd nekünk!

12. nem Múzeumi Napló, 52-54. lap

A tanya elvesztése után, a család megélhetését a megalapított Legányi Köztisztasági Vállalat biztosította, ahogy erről az 1927. évi Egri Népújság hirdetései is tanúskodnak.

Legányi Köztisztasági Vállalat

Rottenstein-utca 1. szám

alá költözött, ahol a n. é. közönségnek mindenkor rendelkezésére áll.

Telefon 85. szám.

LEGÁNYI KÖZTISZTASÁGI VÁLLALAT

Szemétkihordást vállal,

a legolcsóbban végzi a tisztítást.

Rottenstein-utca (azelőtt Zsebköz) 2. szám. Telefon 85.

Legányi köztisztasági vállalat

butort is szállít

helyben és vidékre bárhova, lapos kocsival. — Szemetet is kiszállít.

Eger. Rottenstein-köz 1. sz.

GYŰJTŐTEVÉKENYSÉG

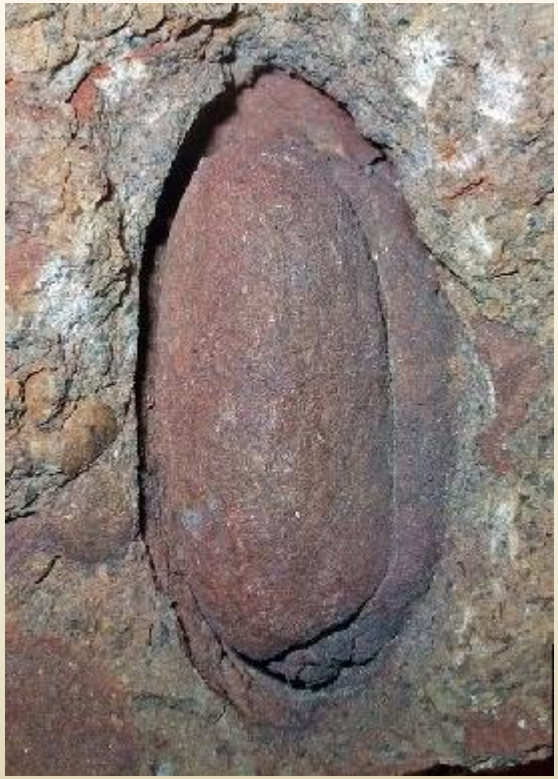

Phoenicites sp.

A földtani érdekességeket már nem a nyomtatott betű felől közelítettem meg. Ott volt birtokunkon a Csurgó mélyút nagy agyagpala feltárása számtalan levelével és hallenyomatával. 1902 ben Pesten iskolázva, beadtam a Földtani Intézetbe egy szép gyűjteményt belőlük, miben volt egy nagyobb halvány ráklenyomat is, 5-6cm nagy ségű. Ilyen nagyobb rák aztán nem is került több, a palában csak kisebbeket leltem. Hanem kerültek ott a Kisegeden a közvetlen fekvőből az alsó oligocén budai márga felső rétegeiből, hol Alföldi Dávid szőlőfordításából sucatszámra lehetett szedni nagyobbacska Pesten bronnikkal együtt. A rákos réteg meg van az Érseki agyagbánya és téglagyár felett a Cigléden is és a Kiseged ormán a tömeges budai márgában, hol néhány kiváló szépségű példány is akadt. Meg van

11. Múzeumi Napló, 833. lap

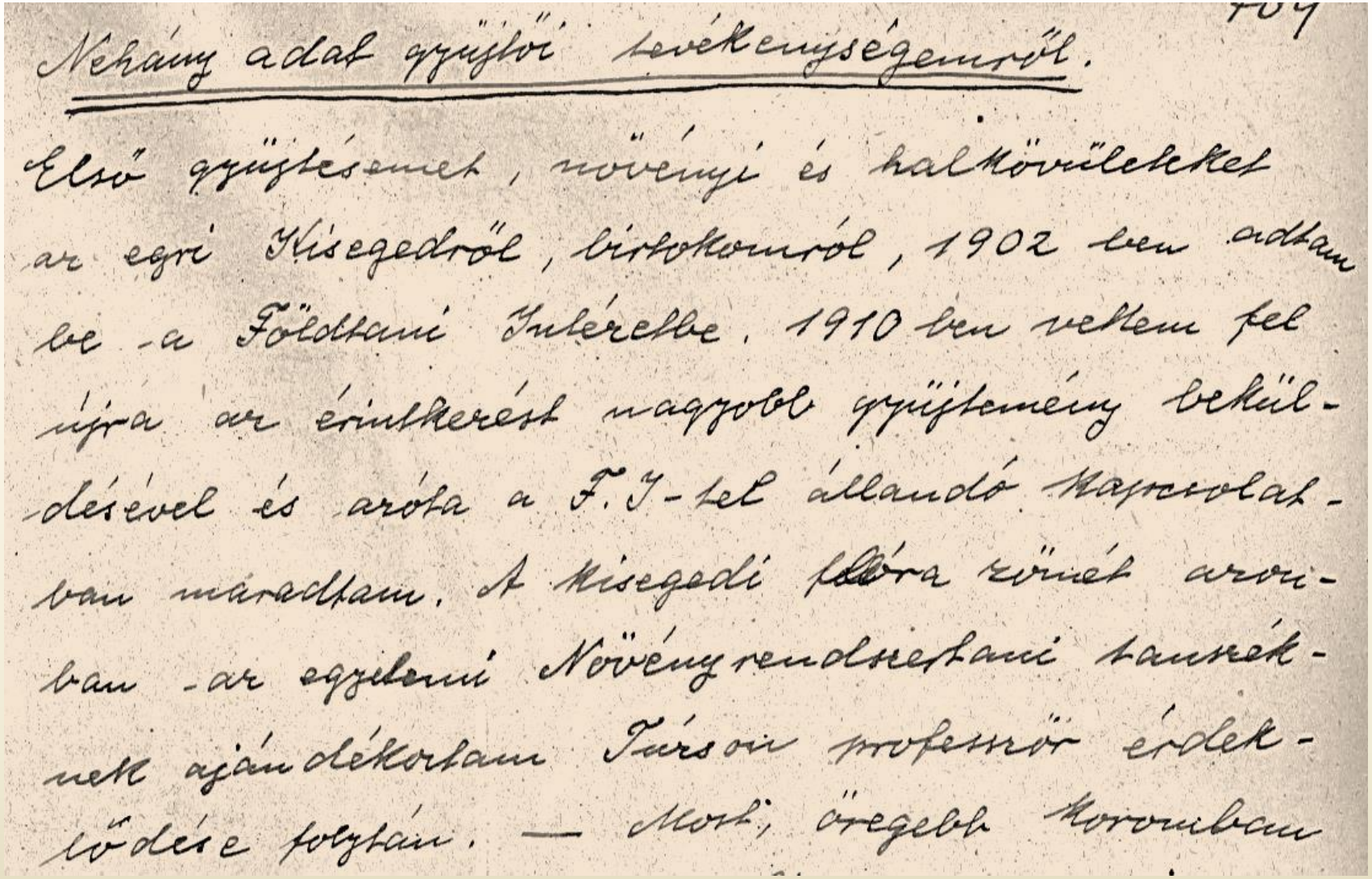

709

Néhány adat gyűjtői tevékenységemről.

Első gyűjtésemet, növényi és halkövületeket az egri Kisegedről, birtokomról, 1902 ben adtam be a Földtani Intézetbe. 1910 ben vettem fel újra az érintkezést nagyobb gyűjtemény beküldésével és azóta a F. I-tet állandó kapcsolatban maradtam. A Kisegedi flóra ennek azonban az egyetemi Növényrendszertani tanszéknek ajándékoltam Tuzson professzor érdeklődése folytán. — Most, öregebb koromban

2. Múzeumi Napló 709. lap

Megjegyzés a lelőhely cédulán – Földtani Intézet gyűjteménye

Legányi Ferenck müegy. hallgató ajándéka.

M. kir. Földtani intézet

1921
RVI.59.

1 II/25 „Csém mondja: Te éppen fordítottja vagy a gyűjtőnek: összereded és elajándékozod. – Hát igaz, most is küldöm a harmadik ládát ősz óta [főleg Turzonnak] – Hát eltekintve attól, hogy a tanyán most még jó helyem sincs a gyűjtemény számára: megegyőztek arról, hogy a tudomány érdekében le kell mondanom sok fáradsággal szerzett kincseimről. A

Az Eger környéki gyűjtések mellett már 1912-ben aktívan bekapcsolódik a Bükk-hegység geológiai térképezési munkálataiba.

Csepreghyné Meznerics Ilona így emlékezik ezekre az időkre:
„Számtalan, általa felfedezett lelőhelyeinek begyűjtésével szinte ösztönösen irányítja a Bükkben folyó geológiai kutatást.”

Dr. Schréternek, ki élete nagy részét a Bükk leírásának és földtani térképezésének szentelte, hűséges munkatársa akadt L.ban.

Kolosváry Gábor egyetemi tanár Szegeden L. gyűjtései alapján tudta a Bükk különböző korú koralljait sorozatosan ismerhni (több már fajjal);

Az Eger-Putnok vasútvonal építésekor (1906-1908) Nagyvisnyó térségében paleozoos üledékeket tártak fel az un. bevágások. Legányi a kezdetektől rendszeresen gyűjtötte a felszínre került ősmaradványokat. Az itt látható szelvényrajzokat 1924-ben készítette.

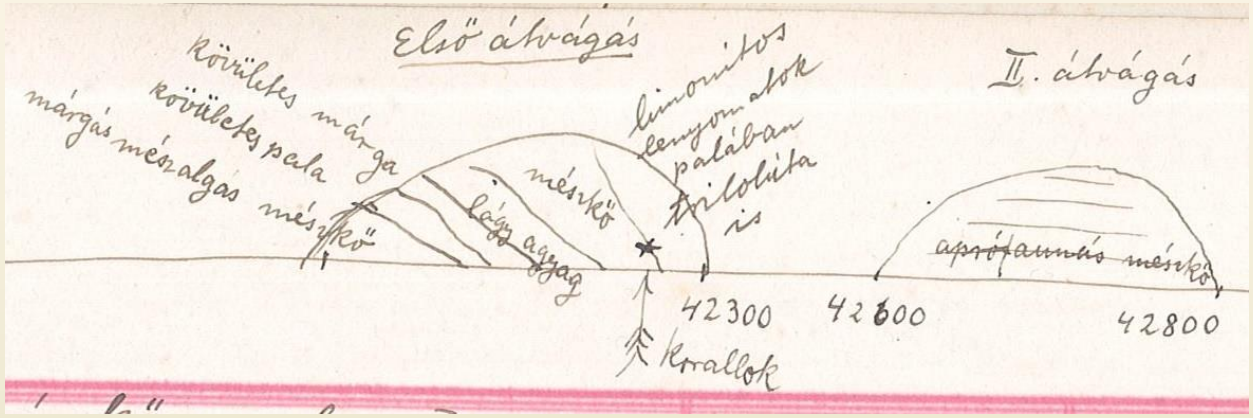

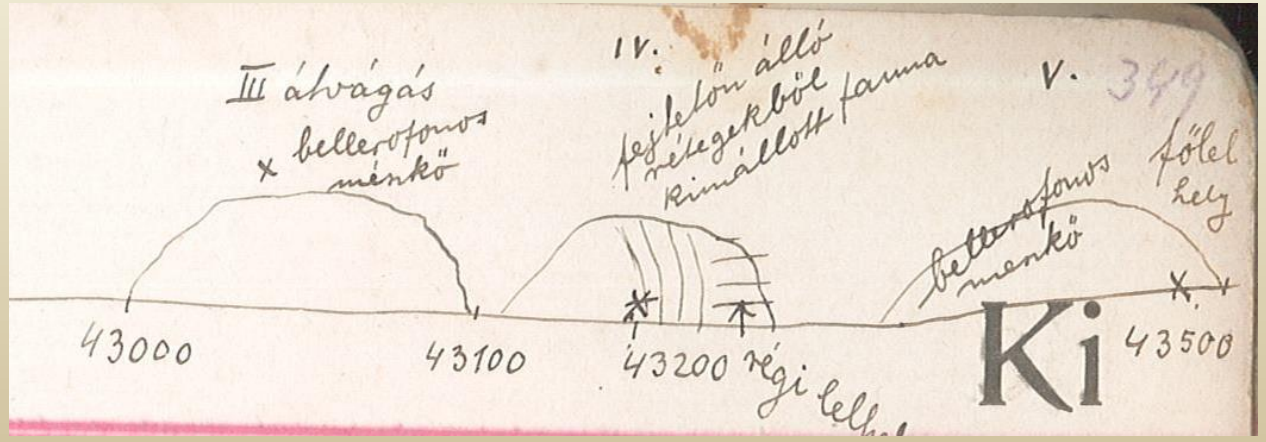

Napló 1920-1927, 349. lap

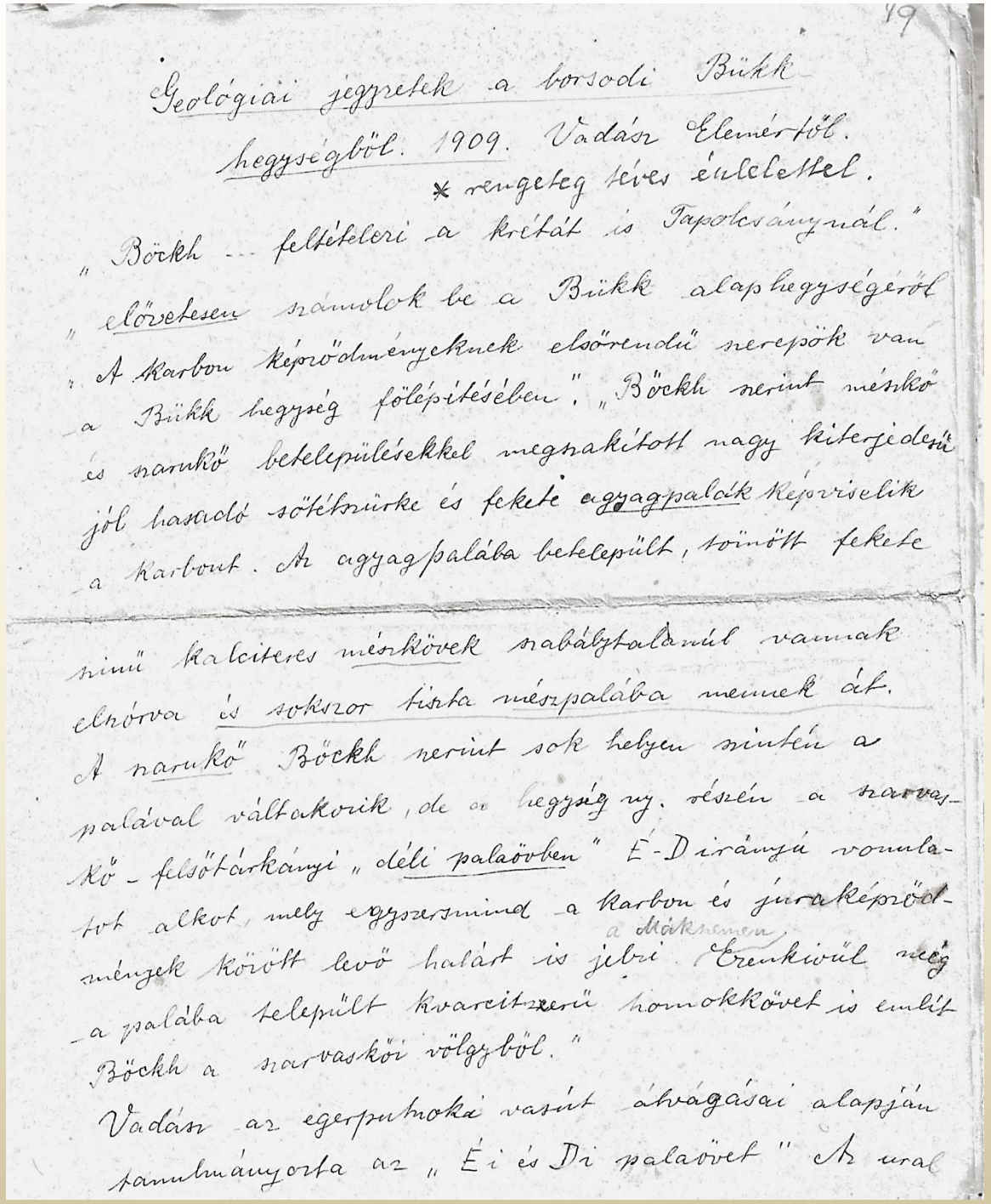

19

Geológiai jegyzetek a borsodi Bükk hegységből. 1909. Vadász Elemértől.
* rengeteg téves észlelettel.

„Böckh ... feltételezi a krétát is Tapolcsánynál."
„előzetesen számolok be a Bükk alaphegységéről
„A Karbon képződményeknek elsőrendű szerepük van
a Bükk hegység felépítésében". „Böckh szerint mészkő
és szurkő betelepülésekkel megszakított nagy kiterjedésű
jól hasadó sötétszürke és fekete agyagpalák képviselik
a karbont. Az agyagpalába betelepült, törött fekete
szinű kalcitteres mészkövek szabálytalanul vannak
elhórva és sokszor tisztán mészpalába mennek át.
A szurkő" Böckh szerint sok helyen szintén a
palával váltakozik, de a hegység ny. részén a szarvas-
kő - felsőtárkányi „déli palaövben" É-D irányú vonula-
tot alkot, mely egyszersmind a Karbon és jura képződ-
mények között levő határt is jelzi a Máknemen. Ezenkívül még
a palába települt kvarcitszerű homokkövet is említ
Böckh a szarvaskői völgyből."
Vadász az egerpatnoki vasút ábrázgásai alapján
tanulmányozta az „Éi és Di palaövet" Az urai

Az egyik legelső dolgozat volt, Vadász Elemér 1909-es munkája (Földt. Közl. 39.) amelyben már szerepeltek a vasúti bevágások által feltárt paleozoos üledékek ősmaradványai.
A dolgozathoz Legányi fűzött megjegyzést: *„rengeteg téves észlelettel"*

1. nem múzeumi Napló, 1912-13;1935, 19. lap

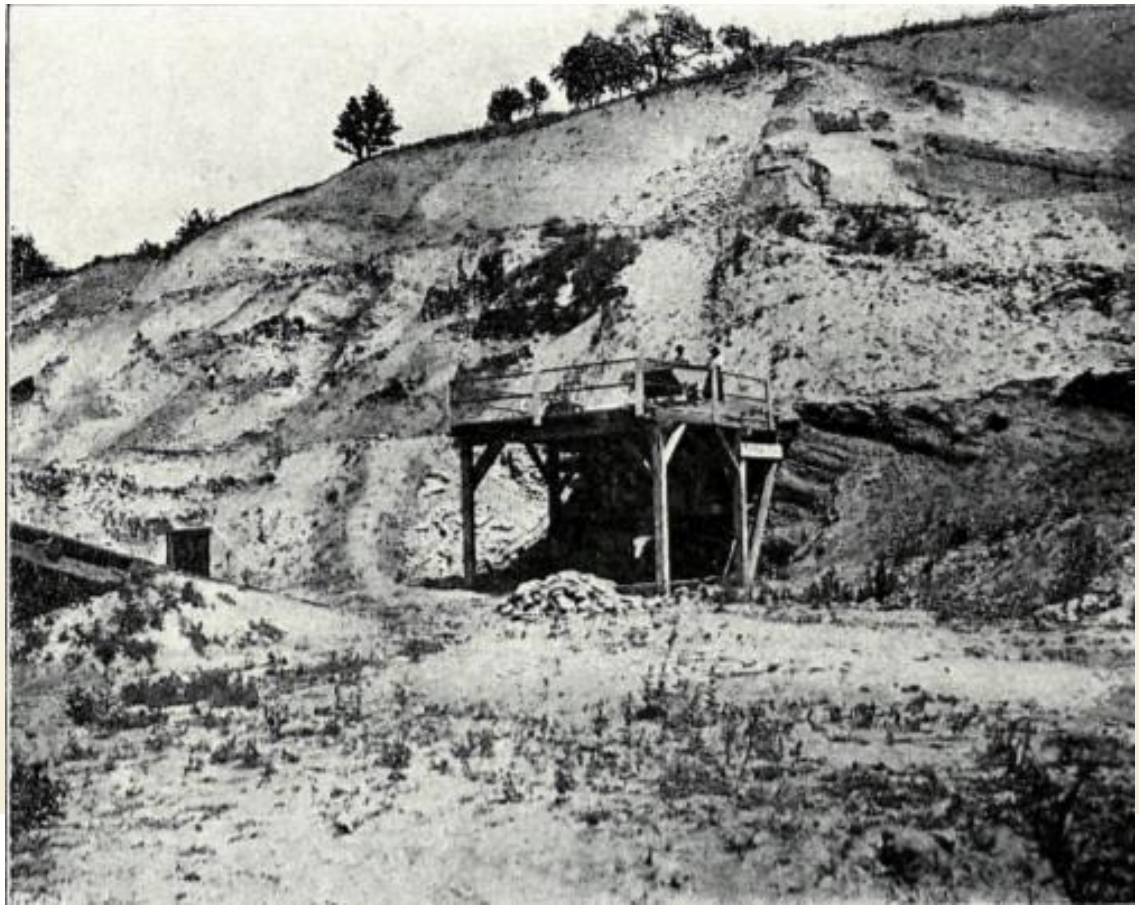

Az egri Wind-féle téglagyár bányája, 1911

Telegdi Roth Károly és id. Noszky Jenő az ő gyűjteései alapján írták le az egri felső oligocén tengeri faunát, mely Noszky szerint 1036 fajával azon kor leggazdagabb együttese;

Eine oberoligozäne Fauna aus Ungarn. Von Dr. Karl Roth v. Telegd Geologica Hungarica. Series geologica - Tom. 1. Fasc. 1. (1915.)

A Wind-féle agyagbánya rétegsora

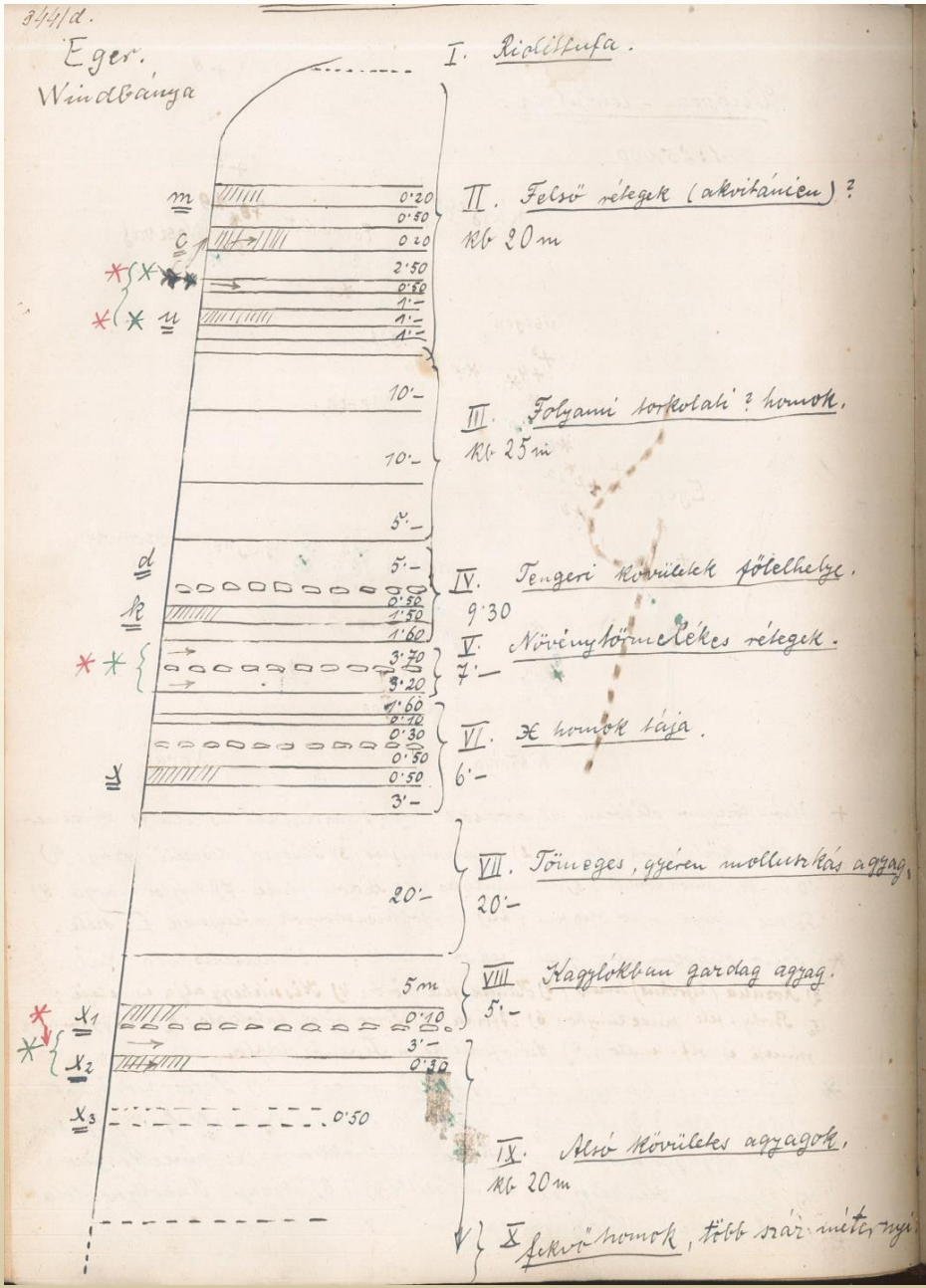

Felfelé és lefelé burlessel kiegészítve. A márga lepény sorok vastagsága 0·05 – 0·20 méter.

I. Riolittufa, feltárva a domboldalon

II. Felső rétegek.

m 0·20 m mytilusos-ostreás kavicsos agyag és homokkő.

0·50 üres agyag

c 0·20 cerithiumos agyag

2·50 üres agyag és homok

0·50 barna és sárga, néhol limonitos agyag,

* a leggazdagabb (felső) flórával szenes és kovás fákkal

1·– üres réteges homok és agyag

* u 1·– cyrenás-uniós agyag laurus-cassia-myrica-alnus-flórával

1·– agyag, bele sárga homok csökülölésekkel (gödök).

III. Folyami homok.

10·– m réteges agyagos homok elszórt homokkőcipókkal

10·– durvaszemű homok kiékülő kavics körfekvelekkel

5·– finom üres homok

IV. Tengeri rétegek, fölelhely.

d 5·– homokos agyag Fellinával

0·50 agyag összenőrott Kövületekkel

k 1·50 Kövületes homok, fölelhely

1·60 homokos gyéren Kövületes növénytörmelékes rétegek.

* V. Növénytörmelékes mollusca-üres rétegek; Középső flóra

3·70 föleg homok

3·20 homokos sinóros agyag

VI. Az x homok tája.

1·60 gyéren Kövületes agyag

0·10 homok sok cytheréával

0·30 agyag sok Kövülettel

y.

2. Múzeumi Napló, 344/d lap

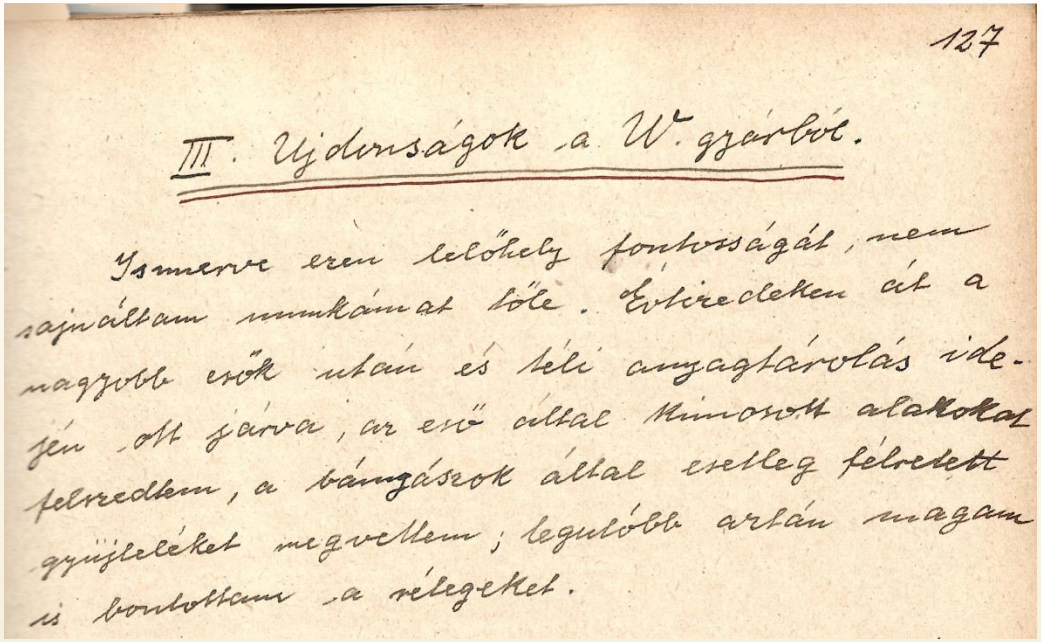

127

III. Ujdonságok a V. gyérből.

Ismerve ezen lelőhely fontosságát, nem sajnáltam munkámat tőle. Évtizedeken át a nagyobb esők után és téli anyagtárolás idején ott járva, az eső által kimosott alakokat felszedtem, a bányászok által esetleg félretett gyűjteményeket megvettem; legutóbb aztán magam is bontottam a rétegeket.

5. Múzeumi Napló, 127. oldal

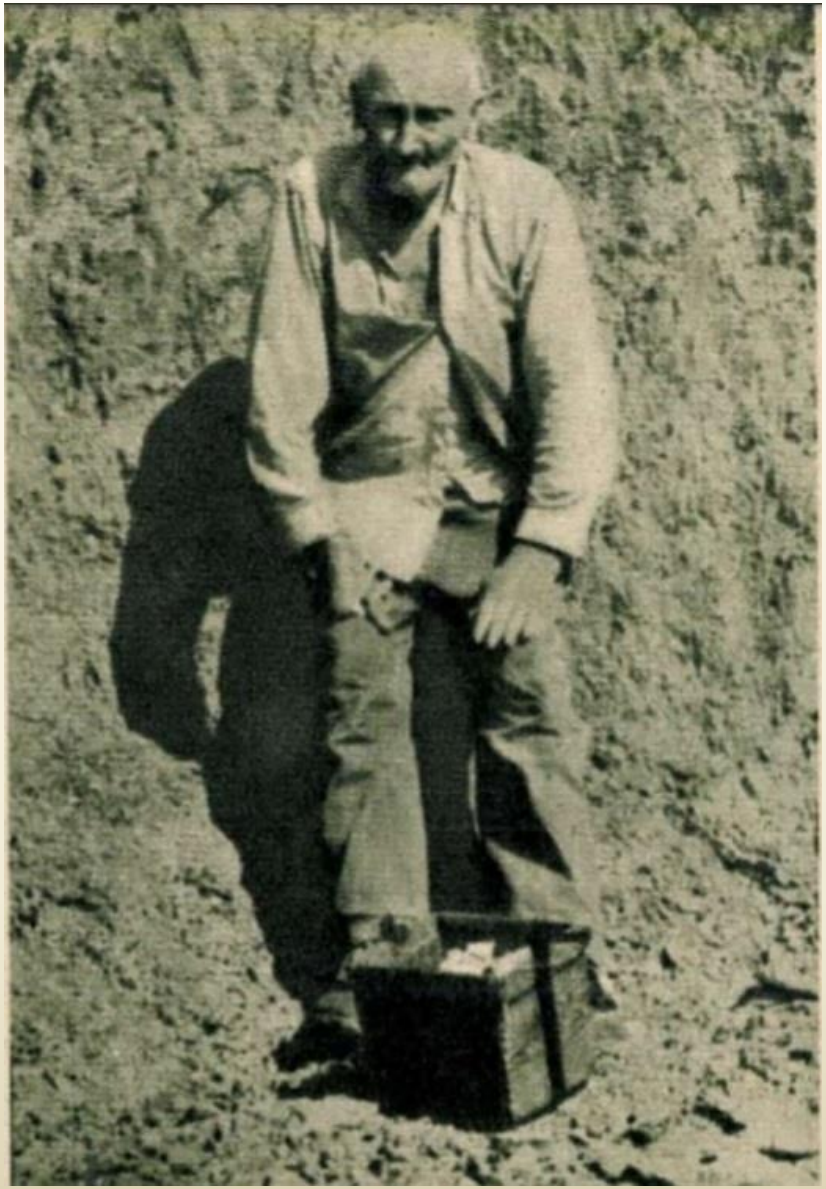

A 70-es éveiben járó Legányi Ferenc az egri Wind-féle téglagyár bányájában
Természettudományi Közlöny 1967/ 159

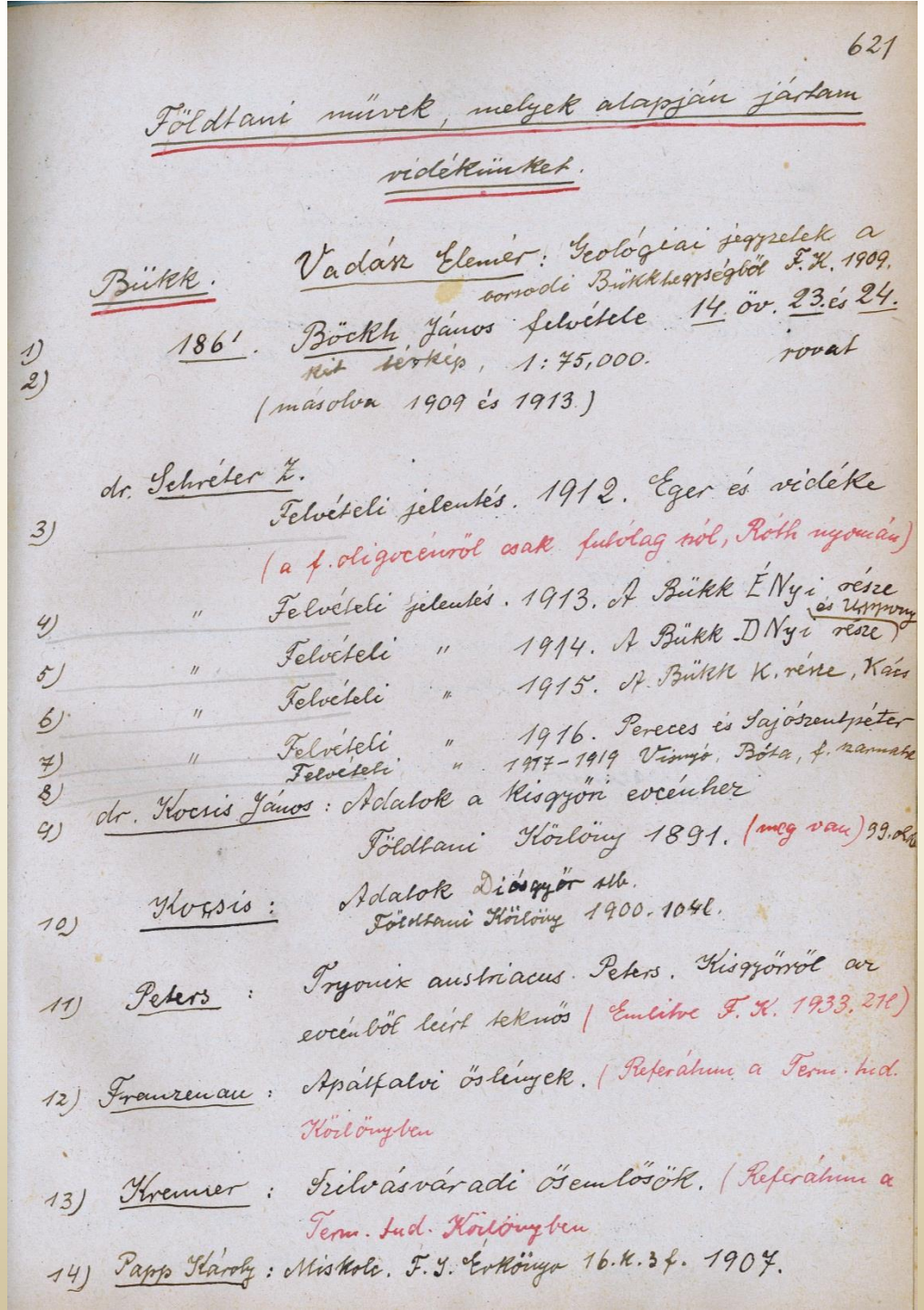

621

Földtani művek, melyek alapján jártam vidékünket.

Bükk. Vadász Elemér: Geológiai jegyzetek a borsodi Bükkhegységből F.K. 1909.

1) 186'. Böckh János felvétele 14. öv. 23. és 24. rovat
2) két térkép, 1:75,000.
(másolva 1909 és 1913.)

dr. Schréter Z.
3) Felvételi jelentés. 1912. Eger és vidéke
(a f. oligocénről csak futólag szól, Róth nyomán)
4) " Felvételi jelentés. 1913. A Bükk ÉNyi része
5) " Felvételi " 1914. A Bükk DNyi része (és Uppony)
6) " Felvételi " 1915. A Bükk K. része, Kács
7) " Felvételi " 1916. Pereces és Sajószentpéter
8) Felvételi " 1917–1919 Visnyó, Bóta, f. szarmatra
9) dr. Kocsis János: Adatok a kisgyőri eocénhez
Földtani Közlöny 1891. (meg van) 99. old.

10) Kocsis: Adatok Diósgyőr stb.
Földtani Közlöny 1900. 104l.

11) Peters: Tryonix austriacus Peters. Kisgyőrről az eocénből leírt teknős (Emlitve F.K. 1933. 21l)

12) Franzenau: Apátfalvi őslények. (Referátum a Term. tud. Közlönyben

13) Kremer: Szilvásváradi ősemlősök. (Referátum a Term. tud. Közlönyben

14) Papp Károly: Miskolc. F.J. Évkönyv 16.k.3f. 1907.

Naprakészen olvasta a földtani szakirodalmat, képezte magát. Észrevételeit, megjegyzéseit piros színnel jelölte.

2. Múzeumi Napló 1950. 621-634.lap

Legányi által feltárt ősnövény lelőhelyek (Kordosné Szakály Márta nyomán)

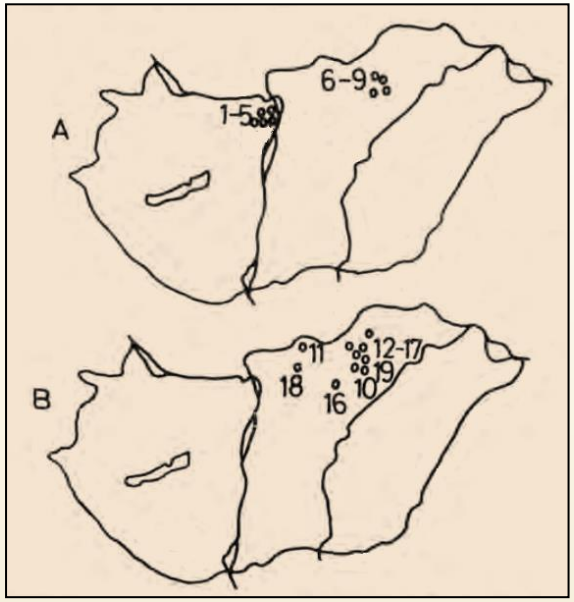

Felső-eocén – Középső-oligocén

1. Budapest-óbuda, 2. Budapest-Csillaghegy, 3. Budapest-Bohn gyár, 4. BudapestÚjlak, 5. Budaujlak, 6. Eger-Kis-Eged, 7. Eger:Vécsei-völgy, 8. Noszvaj, 9. Novaj

Felső-oligocén – Alsó-miocén

10. Eger-Wind-gyár, 11. Ipolytarnóc, 12. Eger-Tihamér, 13. Kistálya, 14. Szilvásvárad, 15. Uppony, 16. Verpelét, 17. Andornaktállya, 18. Buják, 19. Kondó

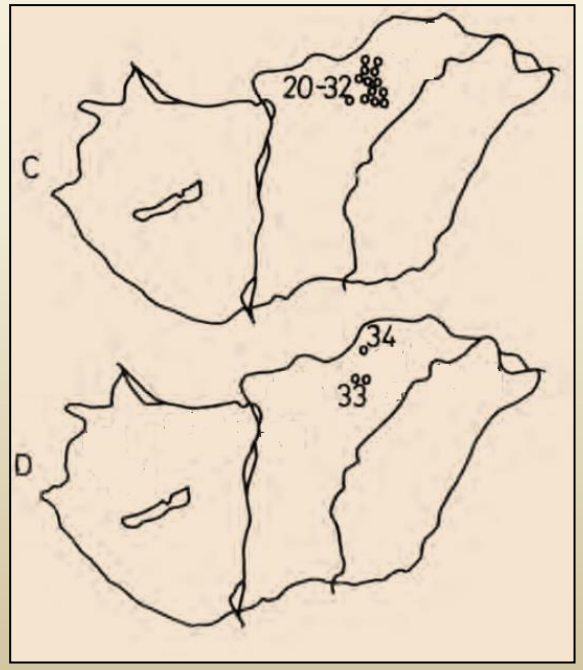

Felső-miocén

20. Mikófalva, 21. Felsőtárkány, 22. Vasas-hegy, 23. Szirák, 24. Csernely, 25. Sály, 26. Bánhorváti, 27. Bükkzsérc, 28. Egerszalók, 29. Egerszólát, 30. Feldebrő, 31. Balaton, 32. Gyöngyöspata

Pliocén (Pannon)-Pleisztocén

33. Mátraderecske, Pleisztocén= 34. Mónosbél, 35. Kerecsend

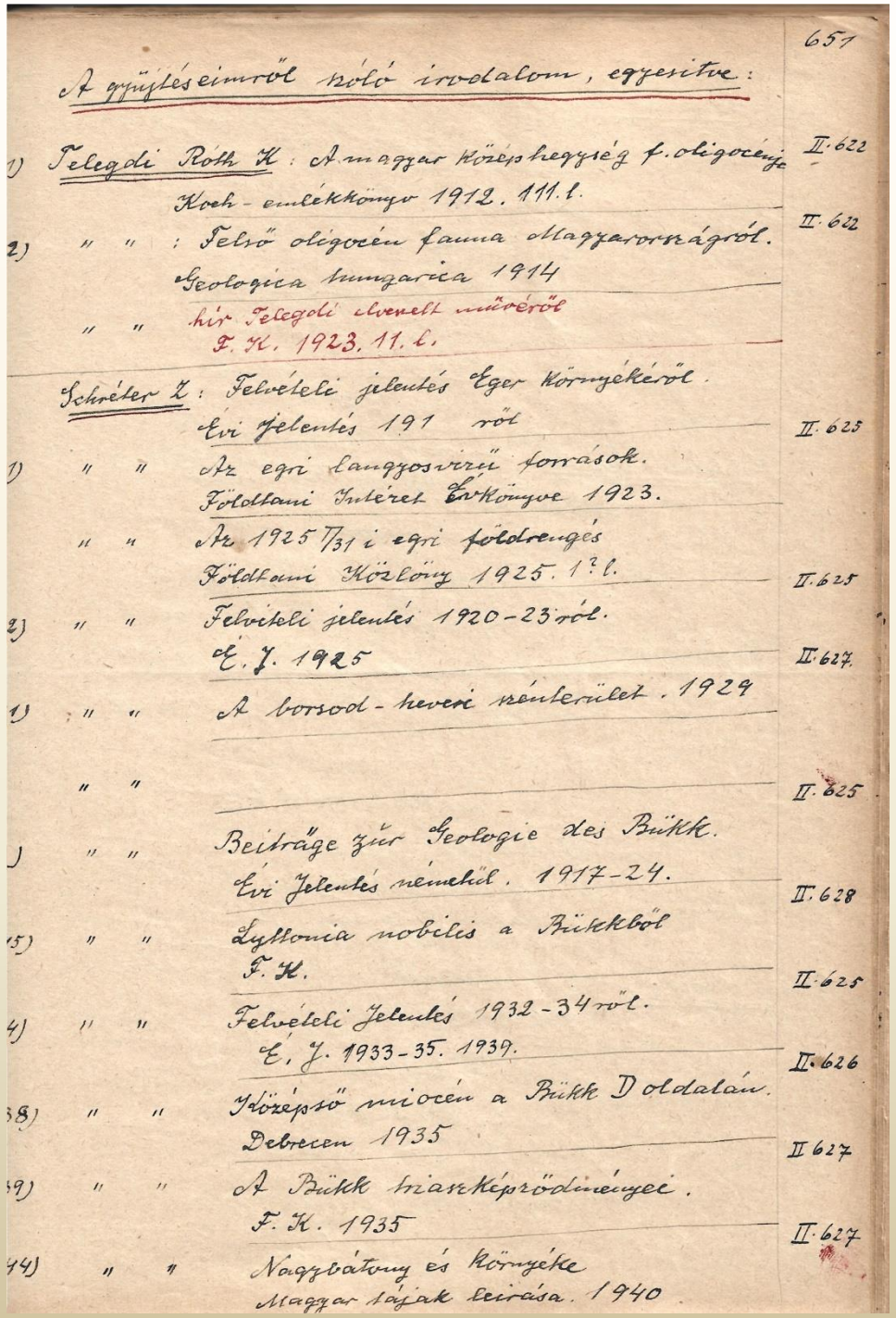

651

A gyűjteseimről szóló irodalom, egyesítve:

1) Telegdi Roth K.: A magyar Középhegység f. oligocénje II. 622
Koch-emlékkönyv 1912. 111. l.

2) " " : Felső oligocén fauna Magyarországról. II. 622
Geologica hungarica 1914

" " hír Telegdi elvesztett művéről
F. K. 1923. 11. l.

Schréter Z.: Felvételi jelentés Eger környékéről.
Évi jelentés 191 ről II. 625

1) " " Az egri langyosvizű források.
Földtani Intézet Évkönyve 1923.

" " Az 1925 7/31 i egri földrengés
Földtani Közlöny 1925. 1?. l. II. 625

2) " " Felvételi jelentés 1920-23 ról.
É. J. 1925 II. 627

1) " " A borsod-heveri szénterület. 1929

" " II. 625

) " " Beiträge zur Geologie des Bükk.
Évi Jelentés németül. 1917-24. II. 628

5) " " Lyttonia nobilis a Bükkből
F. K. II. 625

4) " " Felvételi Jelentés 1932-34 ről.
É. J. 1933-35. 1939. II. 626

38) " " Középső miocén a Bükk D oldalán.
Debrecen 1935 II 627

39) " " A Bükk triaszképződményei.
F. K. 1935 II. 627

44) " " Nagybátony és Környéke
Magyar tájak leírása. 1940

Legányi összeállítása, a gyűjtőtevékenysége nyomán született értekezésekről, itt 66 dolgozatot sorol föl, a 8. napló 167. oldalán folytatja

5. Múzeumi Napló, 651. lap

Paleobotanikai gyűjtés Sály, Meleg-oldal

A M. N. MUZEUM FŐIGAZGATÓJA.

711

4 szám.

Nagyságos

Legányi Ferenc

urnak

Eger.

A Magyar Nemzeti Muzeum hálás köszönetét fejezem ki azon alább felsorolt ajándékért, mellyel Nagyságod a Nemzeti Muzeum ásvány-őslénytárát gazdagítani szives volt.

Budapesten, 1927 évi május hó 6-án

Hómanbálint

a Magyar Nemzeti Muzeum főigazgatója.

Az ajándék tárgya:

Egy láda kövület Eger környékéről és a Mátra hegység vidékéről.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MUZEUM FÖIGAZGATOJA.

122.
1934. szám.

Nagyságos

Legányi Ferenc gazdálkodó úrnak

Eger.

Az Orsz.Magyar Természettudományi Muzeum hálás köszönetét fejezem ki azon alább felsorolt ajándékért, mellyel Nagyságod a Természettudományi Muzeum Ásvány-Öslénytárát gazdagitani szives volt.

Budapesten,1934 évi október hó 17-én

Ernyey

Főigazgató.

Az ajándék tárgya:

1400 darab Mátracserhát-beli Oligocén és Miocén kövület.

Köszönőlevelek: Magyar Nemzeti Múzeum, Országos Magyar Természettudományi Múzeum

8. Múzeumi Napló 711, 715

Legányi Ferenc:

Kövületgyűjtés a Bükkben

Az Eger—Putnok-i vasút épülésekor nagy újsága volt a földtannak a borsodi Bükk elsőkori rétegeinek gazdag kövülettartalma. Most, félszáz esztendő munkássága után a tudománynak azonban még mindig sok kérdése maradt a Bükkre nézve.

Kiderült, hogy a rétegek a karbon és permi korokba tartoznak, de még most sem állíthatók hibátlan sorozatba, időrendbe. A baj az, hogy a permben sok a karbonból visszamaradt, túlélő alak, amelyek a két kor faunáját hasonlókká teszik, továbbá, hogy a brachiopodák korhatározó fontosságában való hit megrendült. Így, dr. Schréter évtizedes meghatározásai (brachiopodák és ammonitok) amelyeket pedig kiváló orosz szakemberek átnéztek, nem látszanak alkalmasoknak a végső következtetés levonására. Más akadálya még a rétegek rendkívüli változatossága, mivel a Bükk nagyon össze van törve és a töredékek többfelé elvetődtek. Így hát a gyűjtés most is indokolt és kifizető. Legutóbbi leletem a Mályinka — Ómassa-i út szélén, a Kerekhegy lábával szemben (egy brachiopoda agyagból való kő bele) még fel sincs kutatva rendesen.

A Mályinka melletti hegyoldal a miocén elején, a szénrétegek lerakódása előtt csupasz, kopár hegyoldal volt; az elhordott rétegek kövületei ott vannak, illetve voltak, kimállva a felszínen. Ennek két helyen maradt nyoma. Egyik a mályinkai tó felett, a kis kőfejtő, ez a második Lyttonia lelhely. A másik onnan továbbmenve délre, egy gödörben látszott, amelyet szenet kutatva ástak fel. Itt is a lyttoniás réteg szépen megtartott kövületei, Derbyák voltak.

Nem hagyhatom említetlen a százat meghaladó lelhelyet, ahol kis ásatásokkal tudományos kincseket lehetne még szerezni. Ami eddig történt ilyen irányban (Tasnády ásatásai) igazán kevés volt. Kivált a Felső-Szőlőköve vékony márga-rétege ígérkezik jeles kövületraktárnak a sok érdekes magános korallal.

A Fusulinák és más véglények, amelyek szerint a mostani korbeosztás indul, nem olyan feltűnőek, hogy eddig sok helyről volnának ismeretesek. E tekintetben a mikroszkóp hiánya is érezhető.

A Bükk triászáról már régebben összegeztem a megismert dolgokat. Itt inkább a kevés lelhely nagy sokaságú maradványának feldolgozása és bemutatása volna kívánatos, ami egyúttal a lelhelyek ismertetése is lehetne. Mert az egész triaszterületet átkutatni magános embernek túlságos nagy feladat, amit pedig eddigi pártolóinktól, erdőmérnököktől és természetbarátoktól kaptunk, elenyészően kevés. Ha vannak még olyan kövületfészkek, mint a bervai és subalyuk-aranygombi, azok úgy látszik nagyon el vannak rejtőzve a sok meddő kőzetben.

A harmadkorban a mostani Magyarország északi része többnyire szigettenger volt. Ennek köszönhető tengeri kövületekben és növényi maradványokban való szerfeletti gazdagsága. Hogy el tudtam igazodni, dr. Telegdy-Róth Károlynak köszönhettem, akit 1912-ben küldött a Földtani Intézet gyűjtéseim megvizsgálására és aki

Egri Múzeumi Évkönyv I. kötet 1963

(Legányi egyetlen nyomtatásban megjelent dolgozata)

Legányi Ferenc nevét viselő ősmaradványok, vagy ahogy nevezte őket: *„Keresztgyerekeim”* (több naplóbejegyzésben is említi)

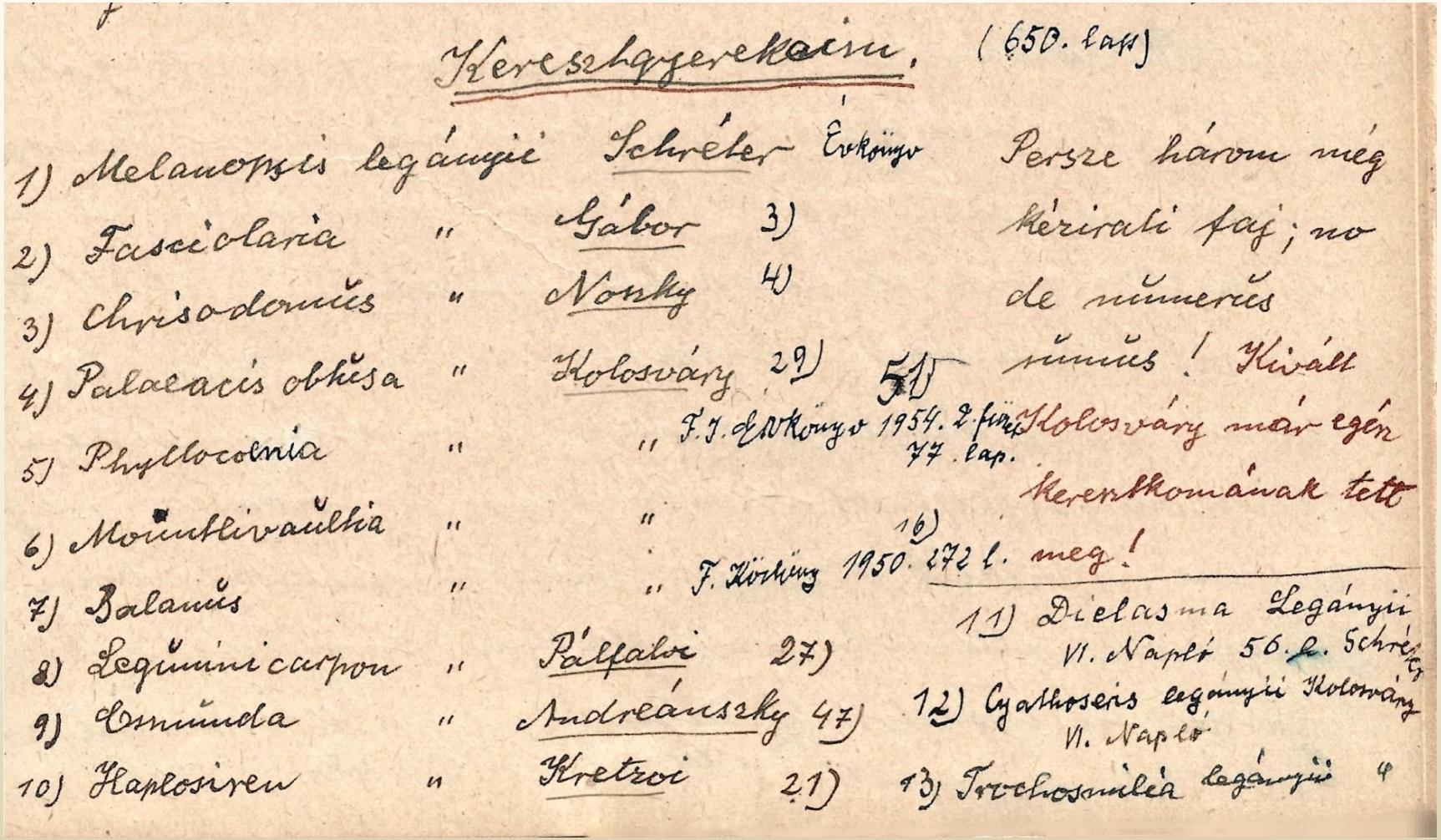

Keresztgyerekeim. (650. lap)

1) Melanopsis legányii Schréter Évkönyv Persze három még
2) Fasciolaria " Gábor 3) kézirati faj; no
3) Chrisodomus " Noszky 4) de numerus
4) Palaeacis obtusa " Kolosváry 29) 51) numus! Kivált
5) Phyllocoenia " " F.J. Évkönyv 1954. 2. füz. 77. lap. Kolosváry már egén
6) Mountlivaultia " " 16) Keresztkomának tett
7) Balanus " " F. Körösy 1950. 272 l. meg!
8) Leguminicarpon " Pálfalvi 27) 11) Dielasma Legányii VI. Napló 56. l. Schré
9) Osmunda " Andreánszky 47) 12) Cyathoseris legányii Kolosváry VI. Napló
10) Haplosiren " Kretzoi 21) 13) Trochosmilia legányii "

5. Múzeumi Napló 209. lap
8. Múzeumi Napló 13. lap

Legányi nevét viselő fajok

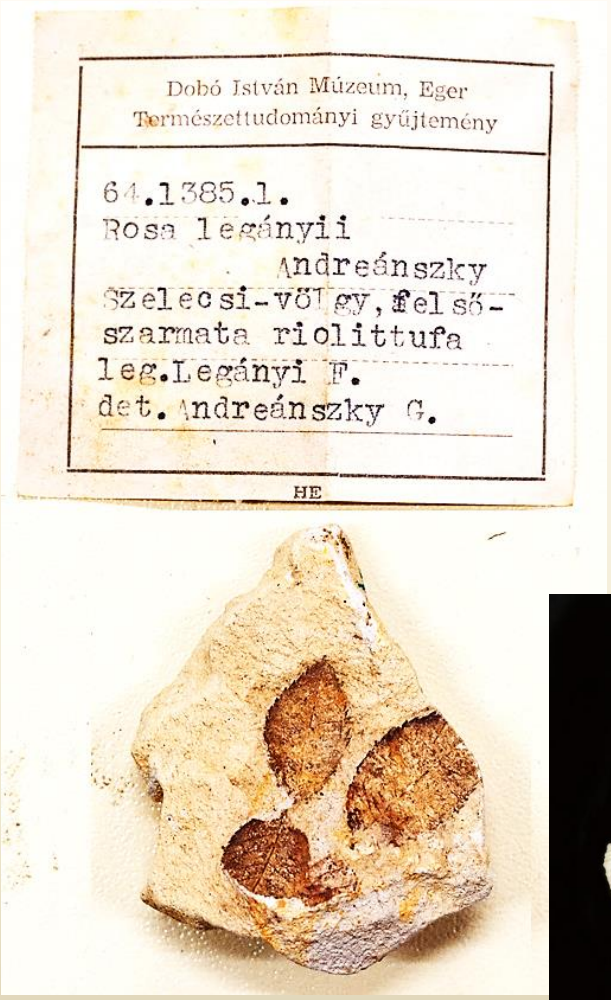

Turricula leganyii

1. *Chrysodomus leganyii* /Noszky: Ann. Mus. Nat. 1936./
2. *Osmunda leganyii* /Andreánszky: Földt. Közl. 1951./
3. *Phoenicites leganyii* /Andreanszky: Ann. Mus. Nat. 1955.
4. *Rosa leganyii* /Andreanszky: Sarmatische Flora 1959./
5. *Juglans leganyii* /Andreanszky: Ann. Mus. Nat. 1956./
6. *Leguminocarpon leganyii* /Pálfalvy: Földt. Közl. 1951./
7. *Quercus legányii* /Andreanszky & É. Kovács: Egri Múzeum Évkönyve 1964./
8. *Palaecis obtusa leganyii* /Kolosváry: Földt. Közl. 1951./
9. *Cyathoseris leganyii* /Kolosváry: Földt. Közl. 1956./
10. *Cylicosmilia leganyii* /Kolosváry: Földt. Közl. 1955./
11. *Phyllocoenia leganyii* /Kolosváry: Földt. Int. Ék. 1954./
12. *Montlivaultia leganyii* /Kolosvary: Földt. Int. E.J. 1952-ről/
13. *Melanopsis leganyii* /Schreter: Földt. Int. Ék. 1923./
14. *Fasciolaria leganyii* /Gabor: Ann. Mus. Nat. 1936./
15. *Turricula leganyii* /Baldi: Ann. Mus. Nat. 1966./
16. *Balanus leganyii* /Kolosváry: Földt. Közl. 1956./
17. *Pylopagurus legányii* /Müller: Geologica Hungarica 1984.
18. *Haplosiren leganyii* /Kretzoi: Földt. Közl, 1951./

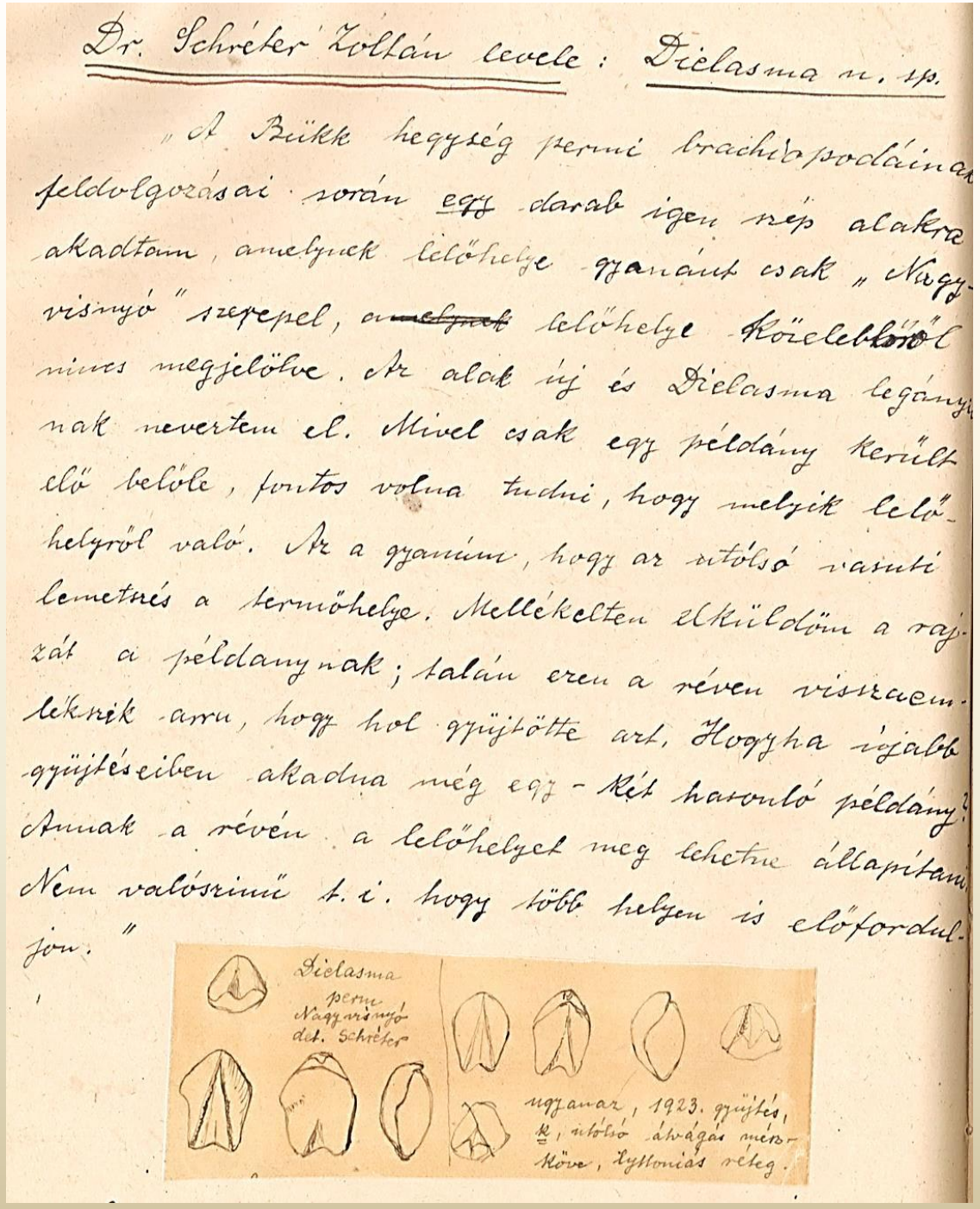

Dr. Schréter Zoltán levele: Dielasma n. sp.

„A Bükk hegység permi brachiopodáinak feldolgozásai során egy darab igen szép alakra akadtam, amelynek lelőhelye gyanánt csak „Nagyvisnyó" szerepel, a ~~melynek~~ lelőhelye közelebbről nincs megjelölve. Az alak új és Dielasma legányinak nevezem el. Mivel csak egy példány került elő belőle, fontos volna tudni, hogy melyik lelőhelyről való. Az a gyanúm, hogy az utólsó vasuti lemetszés a termőhelye. Mellékelten elküldöm a rajzát a példanynak; talán ezen a réven visszaemlékszik arra, hogy hol gyüjtötte azt. Hogyha újabb gyüjtéseiben akadna még egy-két hasonló példány? Annak a révén a lelőhelyet meg lehetne állapítani. Nem valószinű t. i. hogy több helyen is előforduljon."

Schréter Zoltán levele a Nagyvisnyón gyűjtött új Brachiopoda fajról, benne a faj első, eredeti rajzával: *Dielasma legányii n.sp.*

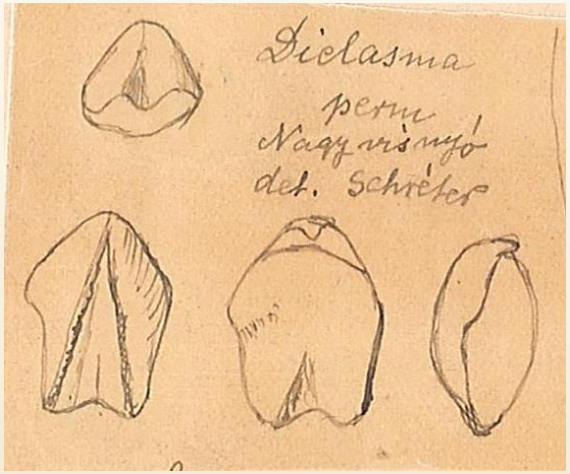

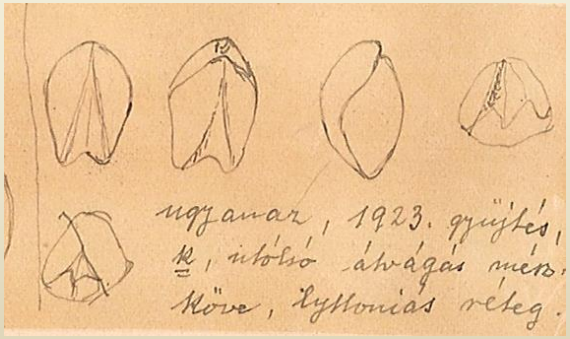

6. Múzeumi Napló, 56. lap

A NAPLÓK

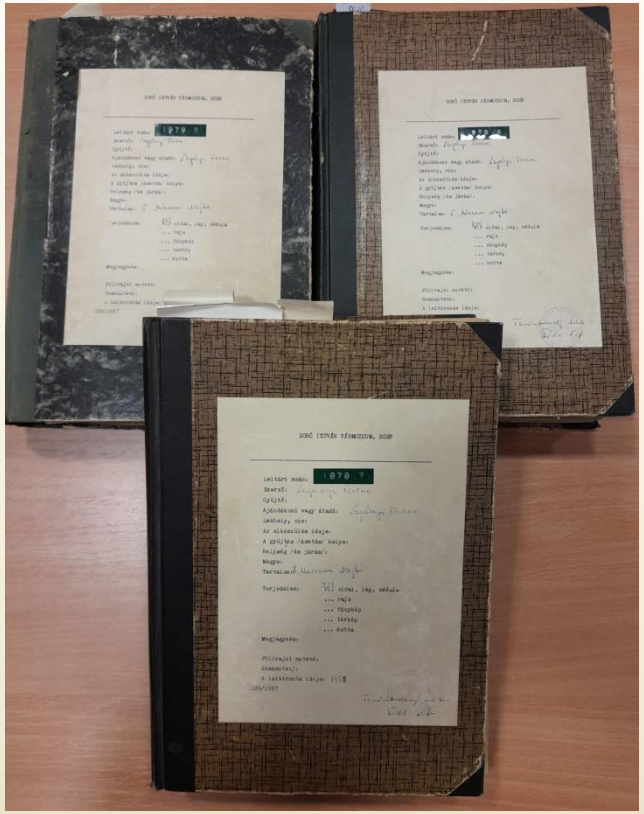

ÁTFOGÓ KÉPET ADNAK LEGÁNYI FERENC MAGÁNÉLETÉRŐL, TUDOMÁNYOS ÉS MÚZEUMI MUNKÁSSÁGÁRÓL

Egy kis statisztika

Naplók: **19 db**

nem múzeumi:	**5 db**
részben múzeumi:	**1 db**
múzeumi:	**13 db**
kövületes füzet:	**2 db**
szórvány :	**106 tétel**

Oldalak száma:	**12670**
Temészettudomány:	**1290 tétel**
Egyéb:	**1039 tétel**

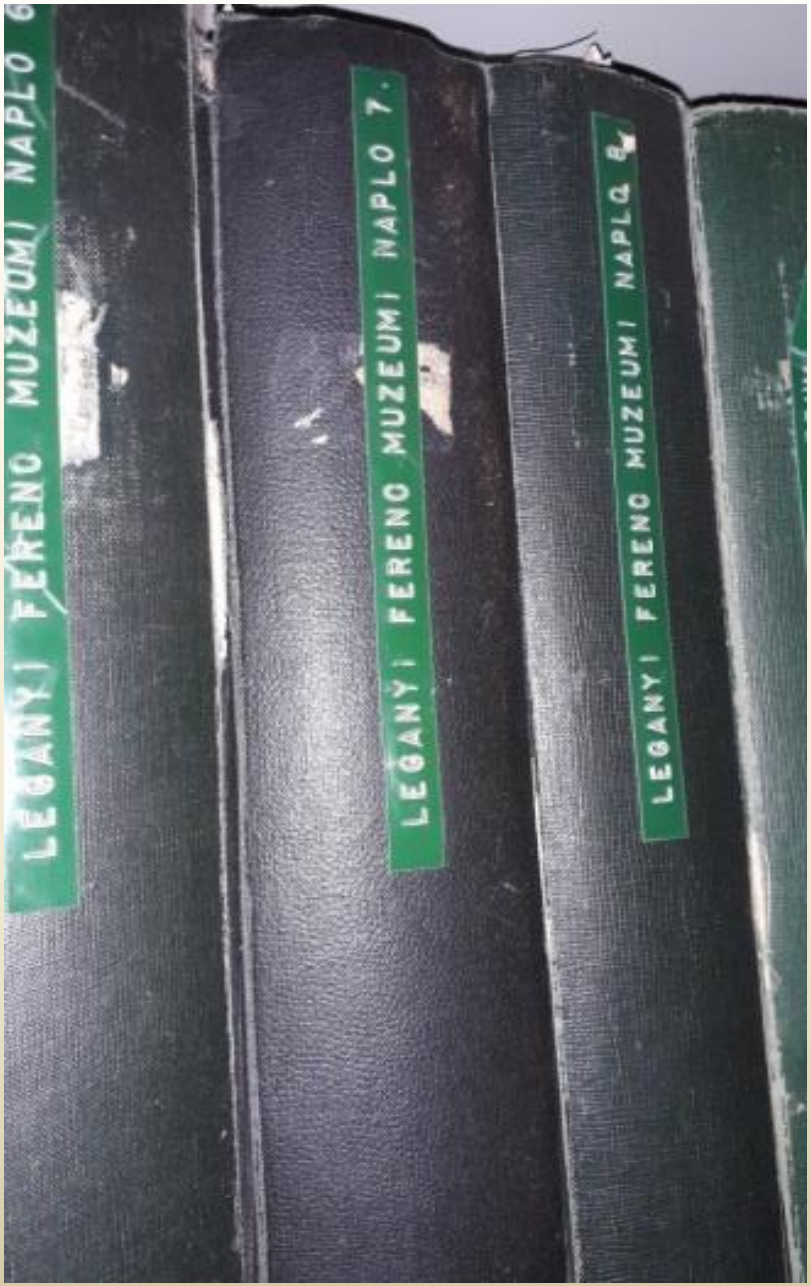

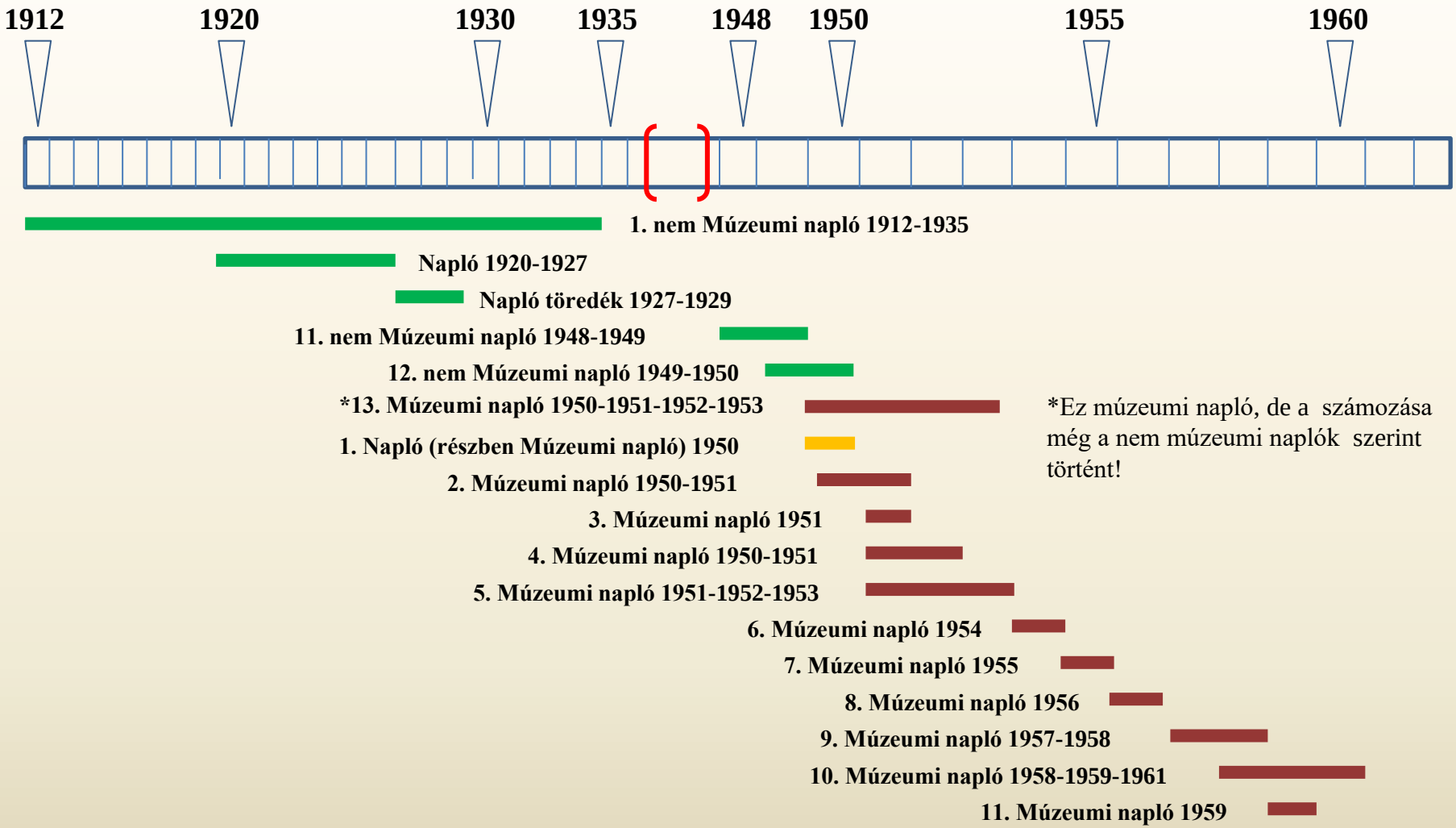

Legányi Ferenc naplóiban olvasható feljegyzések által lefedett évek

A KEZDET

1909 óta írok naplót, melybe régebben gyűjtő kirándulásaimat is beleírtam: így maradt azokról tudomásom. Bár észleleteimet azóta Schréter közölte (nagyobbára be is mutattam a helyeket neki) nem tartom feleslegesnek legalább kivonatosan elismételni őket, mert hiszen egy-egy nap fáradása voltak és nagy keresgéléstől megmenthetnek a jövőben is valamely speciális kutatót. Kiegészítése ez a lapon kerülő jegyzeteknek (ismétlése is), az évek és napok fonalára felfűzve.

8. Múzeumi Napló, 16. lap
1927.VIII.15 feljegyzés másolata

Az állandó pénz és papírhiány miatt minden régi füzetet, iratot felhasznál napló készítésre.

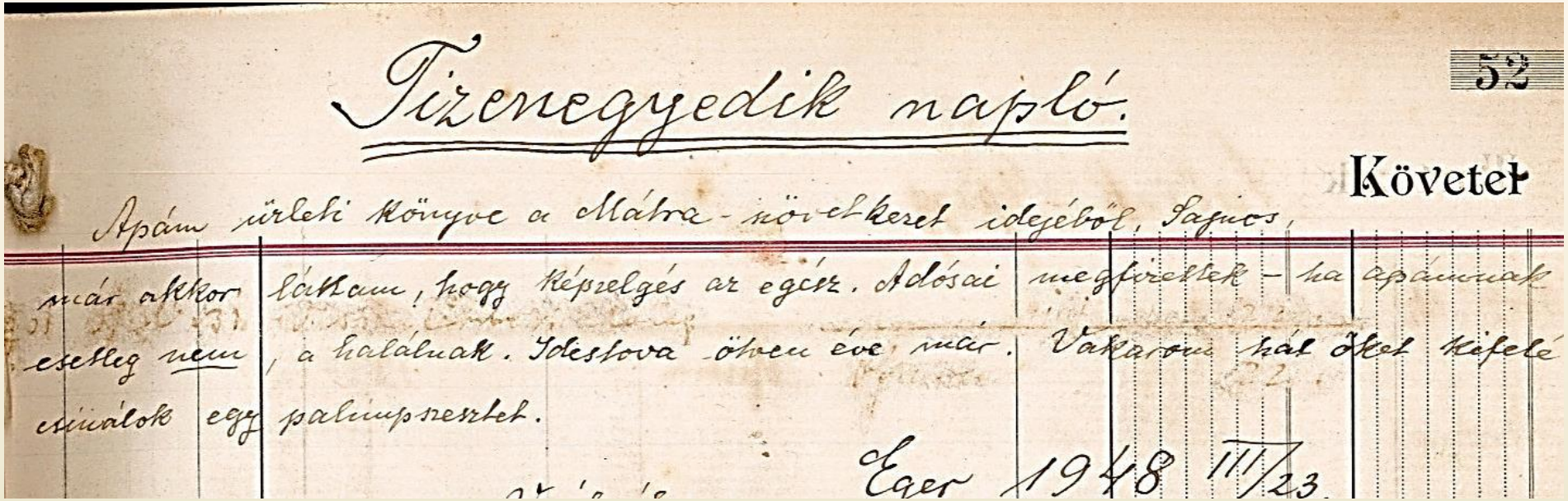

Tizenegyedik napló.

52

Követel

Apám üzleti könyve a Mátra-szövetkezet idejéből, Sajnos, már akkor láttam, hogy képzelgés az egész. Adósai megfizettek – ha apámnak esetleg nem, a halálnak. Idestova öttven éve már. Vakarom hát őket kifelé csinálok egy palimpszesztet.

Eger 1948 III/23.

„Apám üzleti könyve a Mátra-szövetkezet idejéből…”

11. nem Múzeumi Napló, 52. lap

Régi családi iratok összefűzve, mint naplólapok

1. nem múzeumi Napló, 1912-13;1935, 57. lap

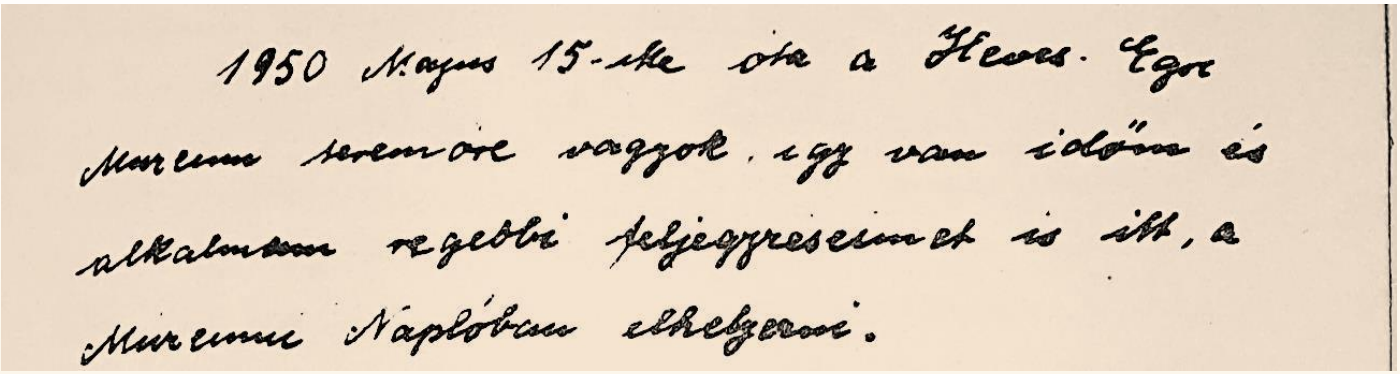
1950 Május 15-ike óta a Heves-Egri
Múzeum teremőre vagyok, így van időm és
alkalmam régebbi feljegyzéseimet is itt, a
Múzeumi Naplóban elhelyezni.

13. Napló 1950-1951 (számozása még az un. nem Múzeumi Naplók számozását követi!)

Múzeumba kerülését követően munkásságát az úgynevezett Múzeumi Naplók segítségével követhetjük nyomon.

A több mint 12.000 oldalnyi, részben kötetekbe rendezett kézirata olyan információk tárháza - földtudományok, ősmaradványok és régészeti tárgyak rajzai, térképvázlatok, kottázott népdalok, néprajzi megfigyelések, irodalomtörténeti adalékok, családi (217 tétel) és helytörténeti feljegyzések-, amelyeken a kutatók nemzedékei nőttek fel, s még ma sem mondható teljesen feldolgozottnak.

A Heves Megyei Levéltár őrzi a Heves Megyei Múzeumi Szervezet 1949–1971 között keletkezett iratait (XXVI-701) A források egyik része Legányi múzeumi alkalmazásával, munkájával kapcsolatos hivatalos levelezés, ajándékozási szerződése, másik része az általa készített munkajelentések és beszámolók, levelek.

Szabó, 2011

Minden naplójában megtalálható a tartalomjegyzék

VIII. Múzeumi Napló.

Tartalom

Jelentés 1957 első harmadáról 611

Deméndi olajmező ,4,2, 1
Gruby Dávid. 1
Andreánszky levele ,129,107,38,2
Levét Rozsnyóihoz 5
Kolosvány: A Bükk (locén) korallji 7
Rólam elnevezett fajok - - - - 13
Egri kázsamáta leltár 14
Bremay levele Rovolszkyról - 14
Kerecsend ,127,37,18,15
Czimboray 38,18
Önéletrajz, Simor 19
Budapesti út, Schréter . . 28,22
Csillaghegy - - - - - - - - 113,30
Balaton 217,108,35
Bakta-siroki út - - - - - - 39
[illegible]

Kondó és Varbó - - - - - - 125
Vura, Zittel - - - - - - - - 127
Szihalom - - - - - - - - - - 128
Várlaktanya Múzeum 130,
Jánosi Dénes - - - - - - - - - 135
Kisegedi pala első Acer - - 136
Schréter permi fauna 138
Kövületajándékom - - - - 19,150
Ziziphus 155
Évi Jelentés 1956, 157,159,
Mátraderecske Terebratula - - - 167
Gyűjtéseim irodalma 168
Bersenyőtelek - - - - - - - 170
Földtani irodalom 1955 171
Levél Noszkyról Vadászhoz, 181, 371,
Múzeális értékeink pusztulá[illegible]
Saját értesülések [illegible]

8. Múzeumi Napló 1956 tartalomjegyzék (részlet)

Legányi egyik legnagyobb szabású kéziratos munkája

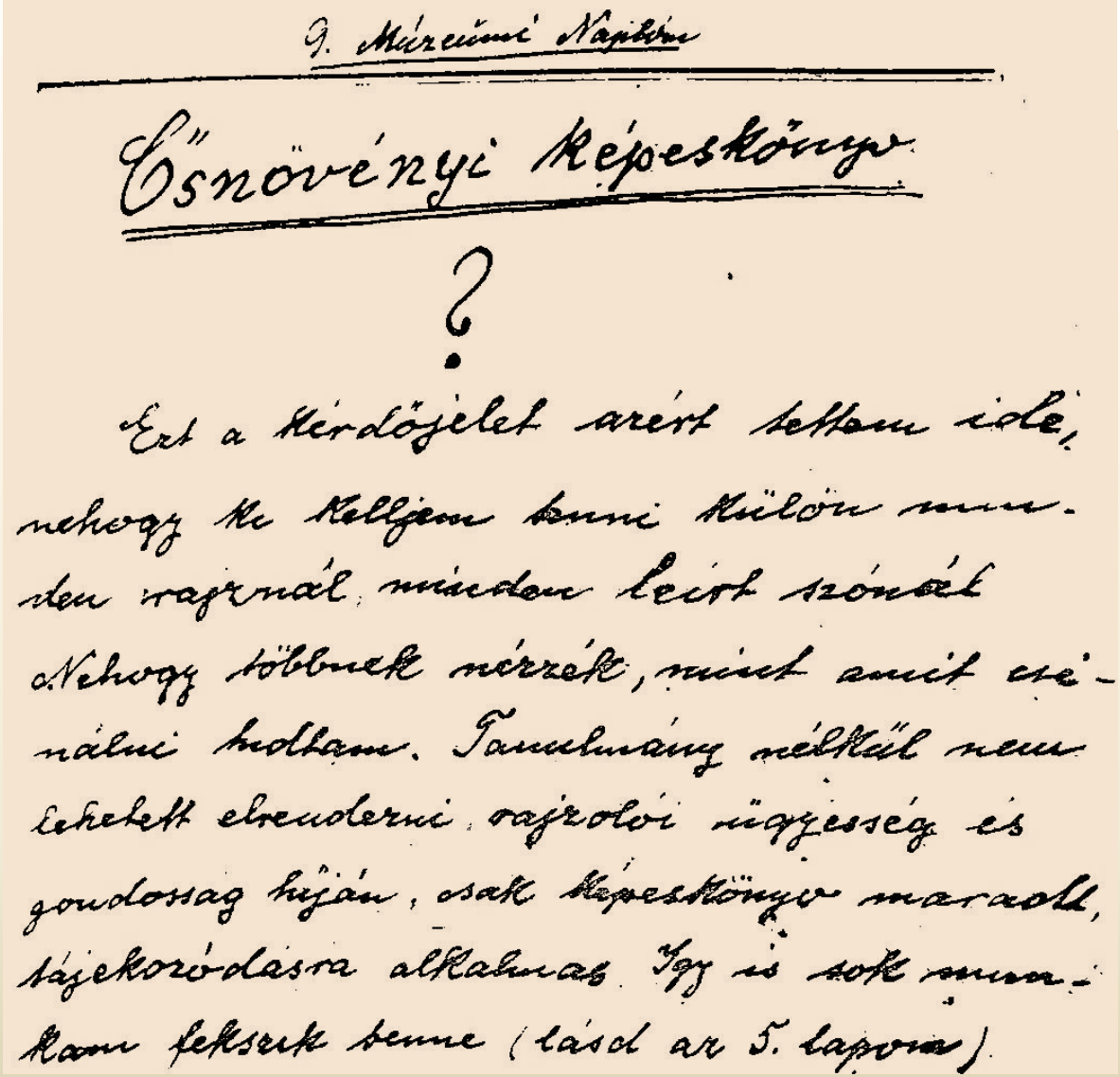

9. Múzeumi Naplóm

Ősnövényi Képeskönyv

?

Ezt a kérdőjelet azért tettem ide, nehogy ki kelljem tenni külön minden rajznál, minden leírt szónál. Nehogy többnek nézzék, mint amit csinálni tudtam. Tanulmány nélkül nem lehetett elrendezni, rajzolói ügyesség és gondosság hiján, csak képeskönyv maradt, tájékozódásra alkalmas. Így is sok munkám fekszik benne (lásd az 5. lapon).

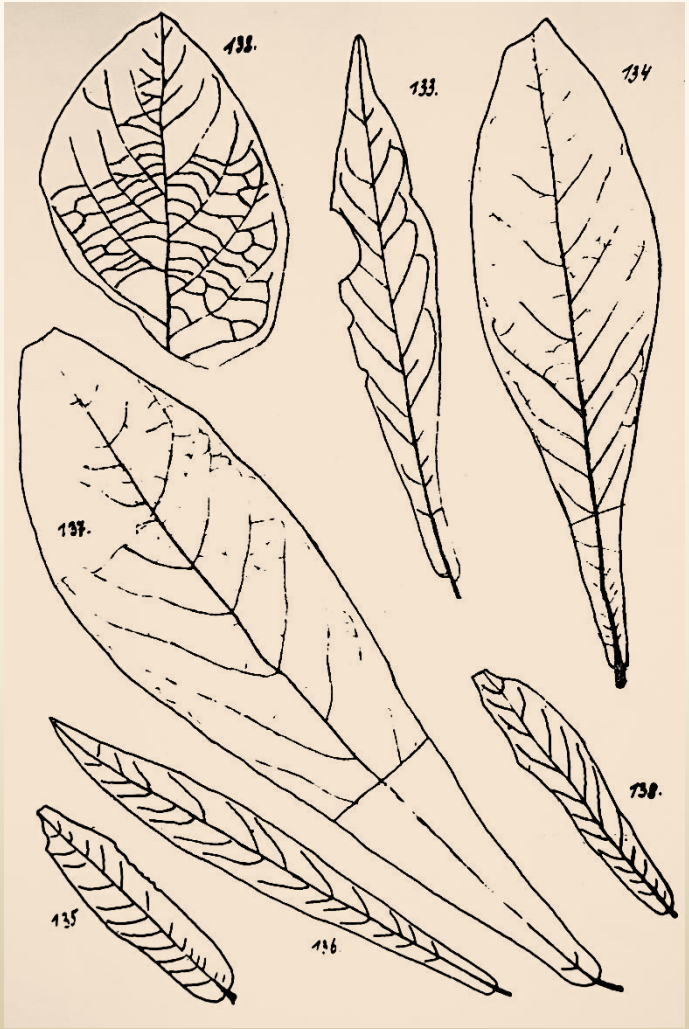

9. Múzeumi Napló 1-160. oldal

A 160 oldalas kézirat átfogó képet ad többek között az egri Wind-féle téglagyár 1958-ig megismert ősnövényi anyagáról is.

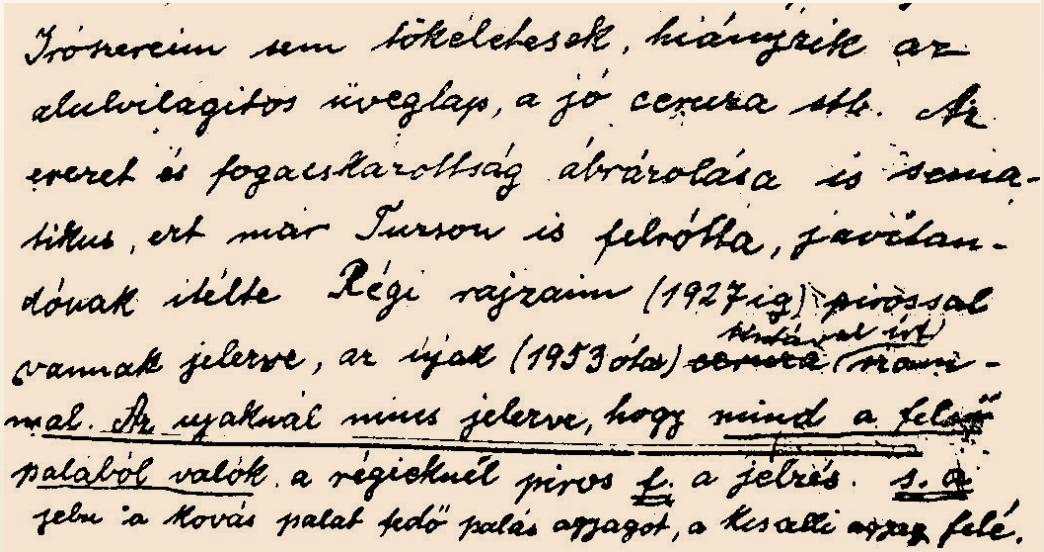
Irószereim sem tökéletesek, hiányzik az alulvilágitos üveglap, a jó ceruza stb. Az ereret és fogacskázottság ábrázolása is sematikus, ezt már Turson is felrótta, javítandónak itélte Régi rajzaim (1927ig) pirossal vannak jelezve, az ujak (1953óta) ~~ceruza~~ tintával irt szammal. Az ujaknál nincs jelezve, hogy mind a felső palából valók, a régieknél piros f. a jelzés. s. a jelzi a kovás palat fedő palás agyagot, a kisalli agyag felé.

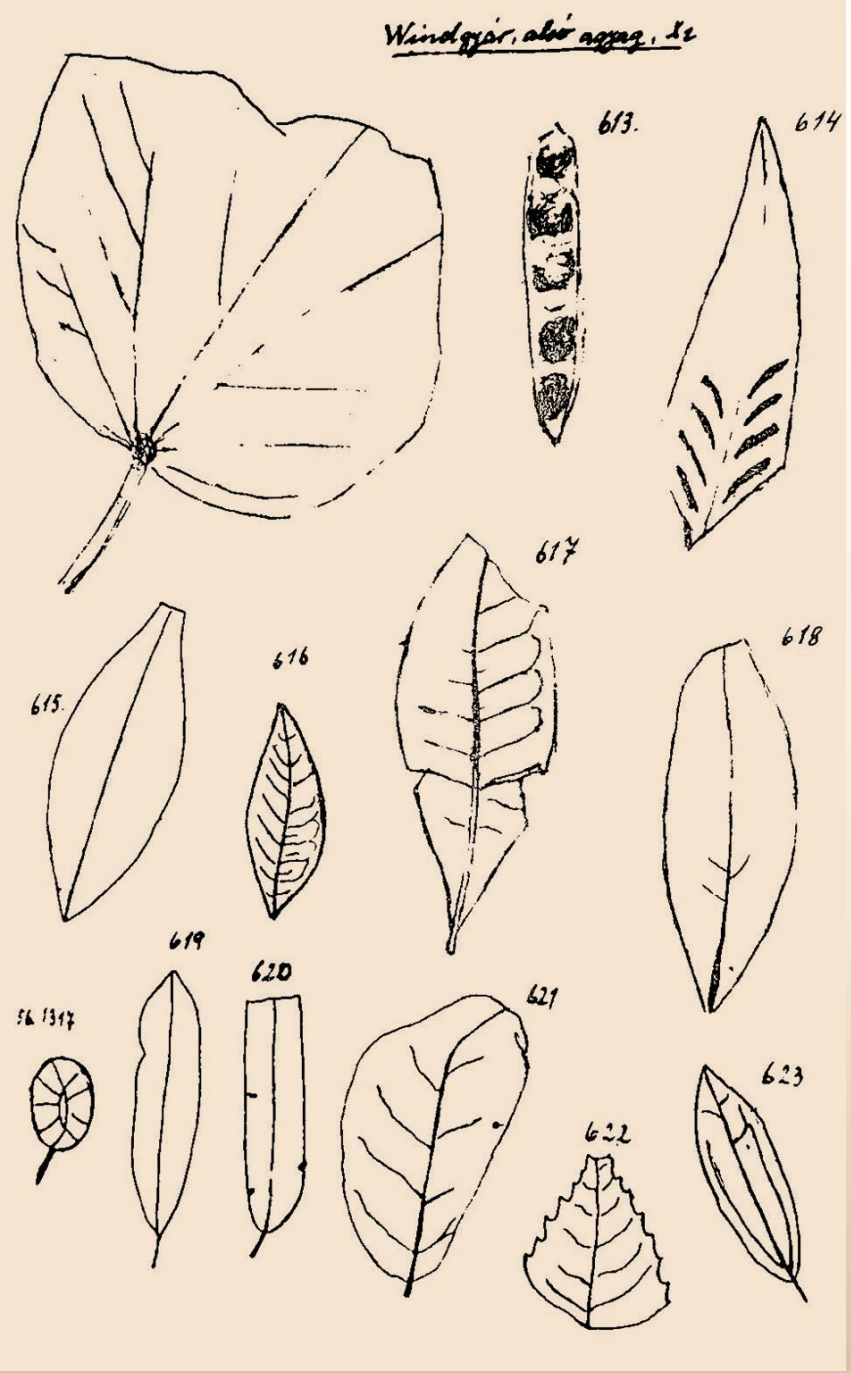

A bevezetőt olvasva szembeötlik Legányi közismert szerénysége, és a tudomány iránti alázata.

f. oligocén.

Eger. Wind-téglagyár, alsó flóra, $\underline{\underline{X2}}$.

Az agyagbányában három tájék tartalmaz növényi maradványokat: legalúl az $\underline{\underline{X_2}}$ homokos agyag tája szórványosan; a $\underline{\underline{k}}$ kövületes homok tobozokat és diókat és alatta -az agyag és homok az $\underline{\underline{X_1}}$ig szórványosan és némely réteglapson zsúfolva – ez a középső flóra, mely az alsóval egyesíthetőnek látszik. A felső flóra a folyamtorkolati homokon felül, az $\underline{\underline{u}}$ réteg, mely Sequoiás és akáchüvelyes és 1½ m. rel feljebb, de még a $\underline{\underline{c}}$ kövületes rétegen alúl a legfelső feltárt növényt és szenes fákat tartalmazó réteg: ebben is vannak (alúl) sequoiás fekvetek, sok az Ulmus, Cedrela, Acer (kivált A. hungaricum Andr.) és sok egyébb.

87/58

609

610

611

604,

Windgyár, alsó flóra, X_2

601.

602.

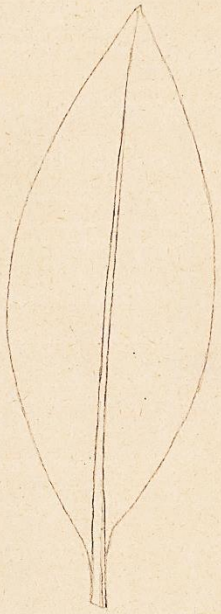

606.

603

605

607.

608.

9. Múzeumi Napló 1-160. oldal

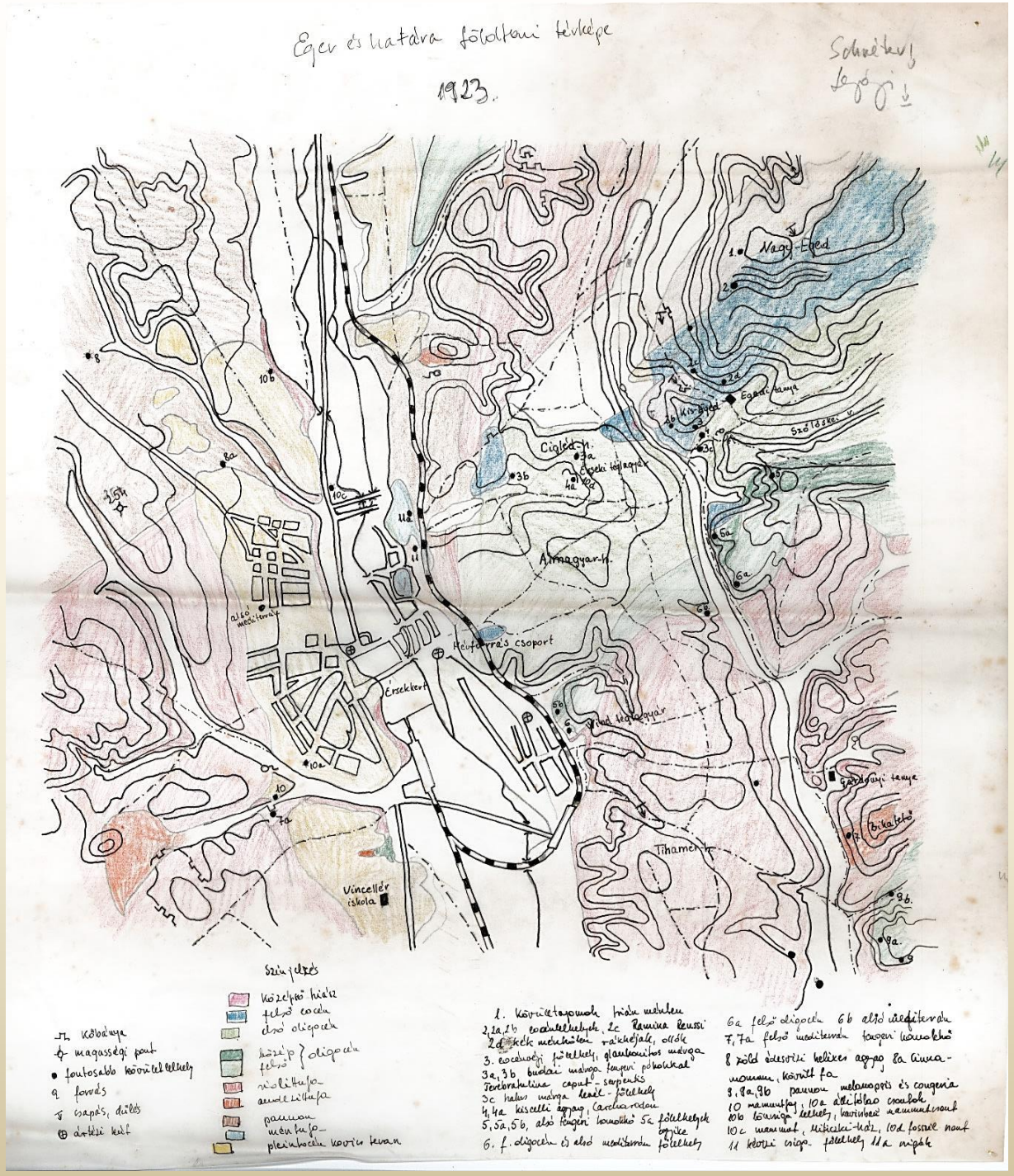

A naplókban igen sok adat található Eger város földtörténeti múltjáról.

Eger és határa földtani térképét Schréterrel közösen készítette 1923

Szórványok, 75. tétel

Évtizedeken keresztül gyűjtötte az adatokat az *Eger és vidéke felső oligocén rétegei* c. munkájához, mely végezetül egy szintén kéziratban maradt ötven oldalas földtani tanulmányt eredményezett.

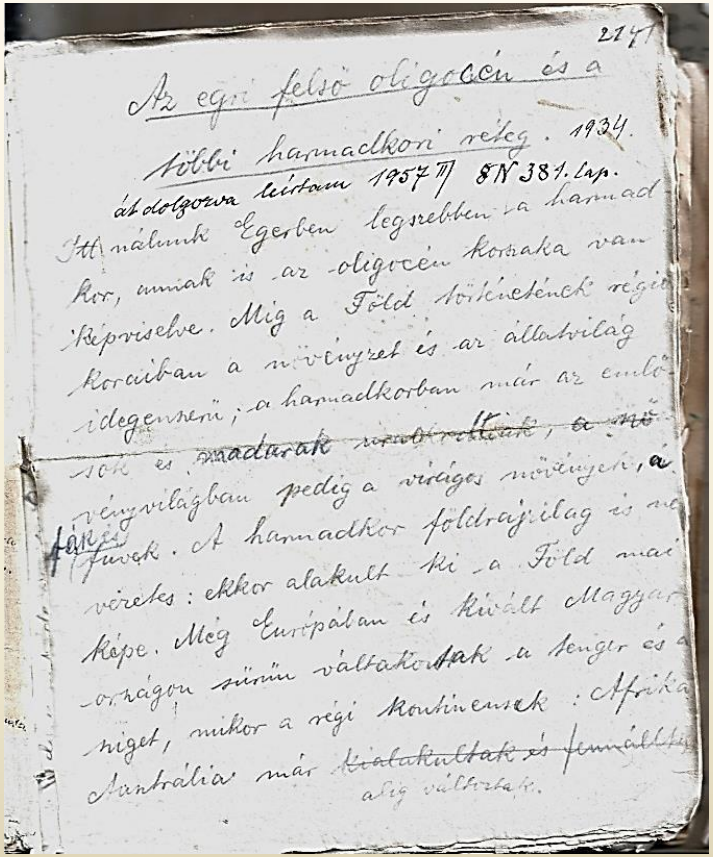

2141

Az egri felső oligocén és a többi harmadkori réteg. 1934.

át dolgozva leírtam 1957 III 8 N 381. lap.

Itt nálunk Egerben legszebben a harmadkor, annak is az oligocén korszaka van képviselve. Míg a Föld történetének régi koraiban a növényzet és az állatvilág idegenszerű; a harmadkorban már az emlősök és madarak ~~uraltrollnak~~, a növényvilágban pedig a virágos növények, a fák és füvek. A harmadkor földrajzilag is nevezetes: ekkor alakult ki a Föld mai képe. Még Európában és kivált Magyarországon sűrűn váltakoztak a tenger és a sziget, mikor a régi kontinensek: Afrika Ausztrália már ~~kialakultak és fennálltak~~ alig változtak.

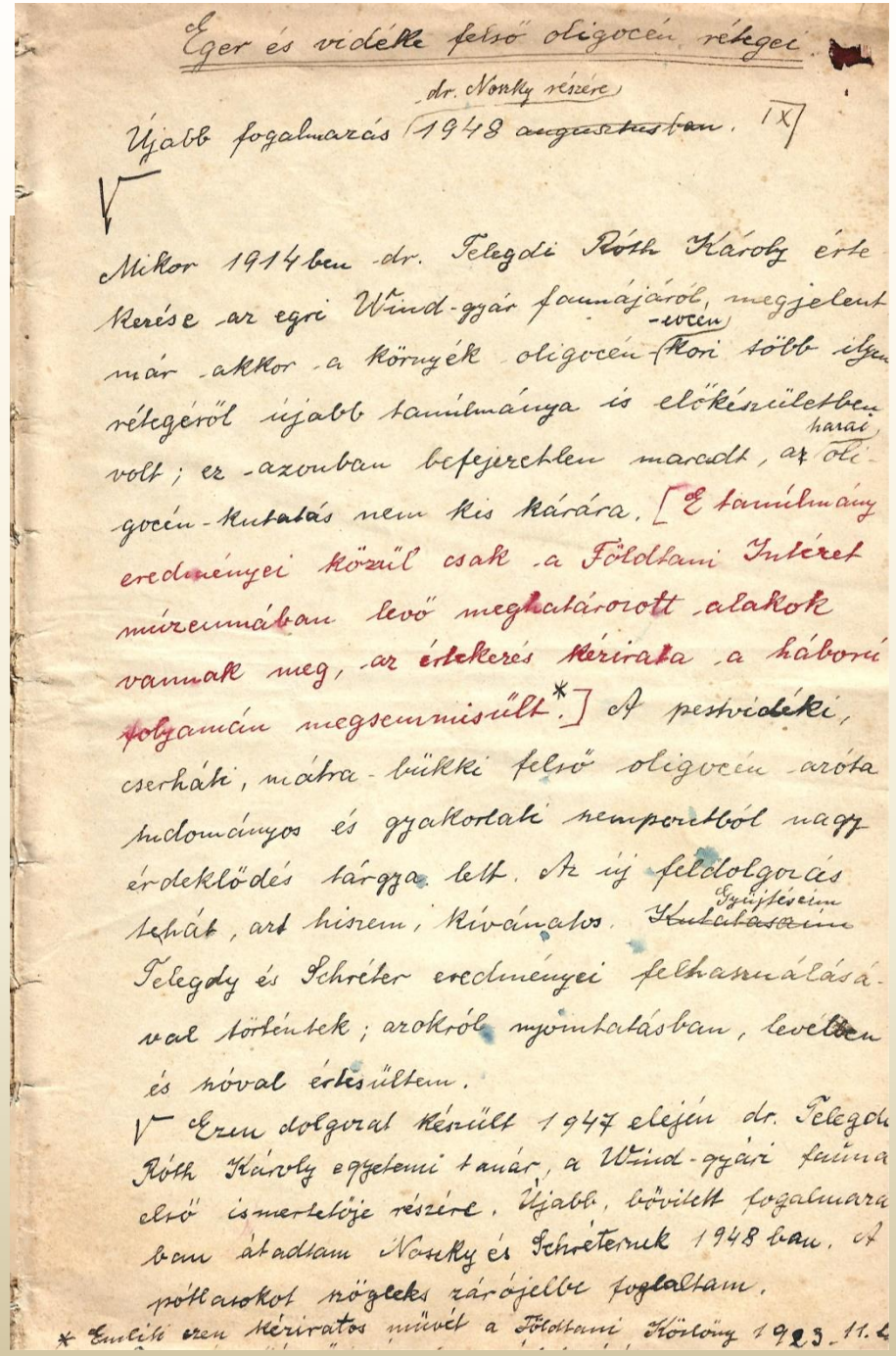

Eger és vidéke felső oligocén rétegei

Újabb fogalmazás dr. Noszky részére 1948 ~~augusztusban~~. IX

Mikor 1914ben dr. Telegdi Róth Károly értekezése az egri Wind-gyár faunájáról, megjelent már akkor a környék oligocén-kori több ilyen rétegéről újabb tanulmánya is előkészületben volt; ez azonban befejezetlen maradt, az harai oligocén-kutatás nem kis kárára. [E tanulmány eredményei közül csak a Földtani Intézet múzeumában levő meghatározott alakok vannak meg, az értekezés kézirata a háború folyamán megsemmisült.*] A pestvidéki, cserháti, mátra-bükki felső oligocén azóta tudományos és gyakorlati szempontból nagy érdeklődés tárgya lett. Az új feldolgozás tehát, azt hiszem, kívánatos. ~~Kutatásaim~~ Gyűjtéseim Telegdy és Schréter eredményei felhasználásával történtek; azokról nyomtatásban, levélben és szóval értesültem.

Ezen dolgozat készült 1947 elején dr. Telegdi Róth Károly egyetemi tanár, a Wind-gyári fauna első ismertetője részére. Újabb, bővített fogalmazásban átadtam Noszky és Schréternek 1948 ban. A pótlasokot szögleles zárójelbe foglaltam.

* Említi ezen kéziratos művét a Földtani Közlöny 1923. 11. 4

1. nem Múzeumi napló 1912-13;1935, 219. lap
5. Múzeumi Napló 109-156. lap
Az 1948-as változat a szórványok között, 21. tétel

Térkép a lelhelyekhez.

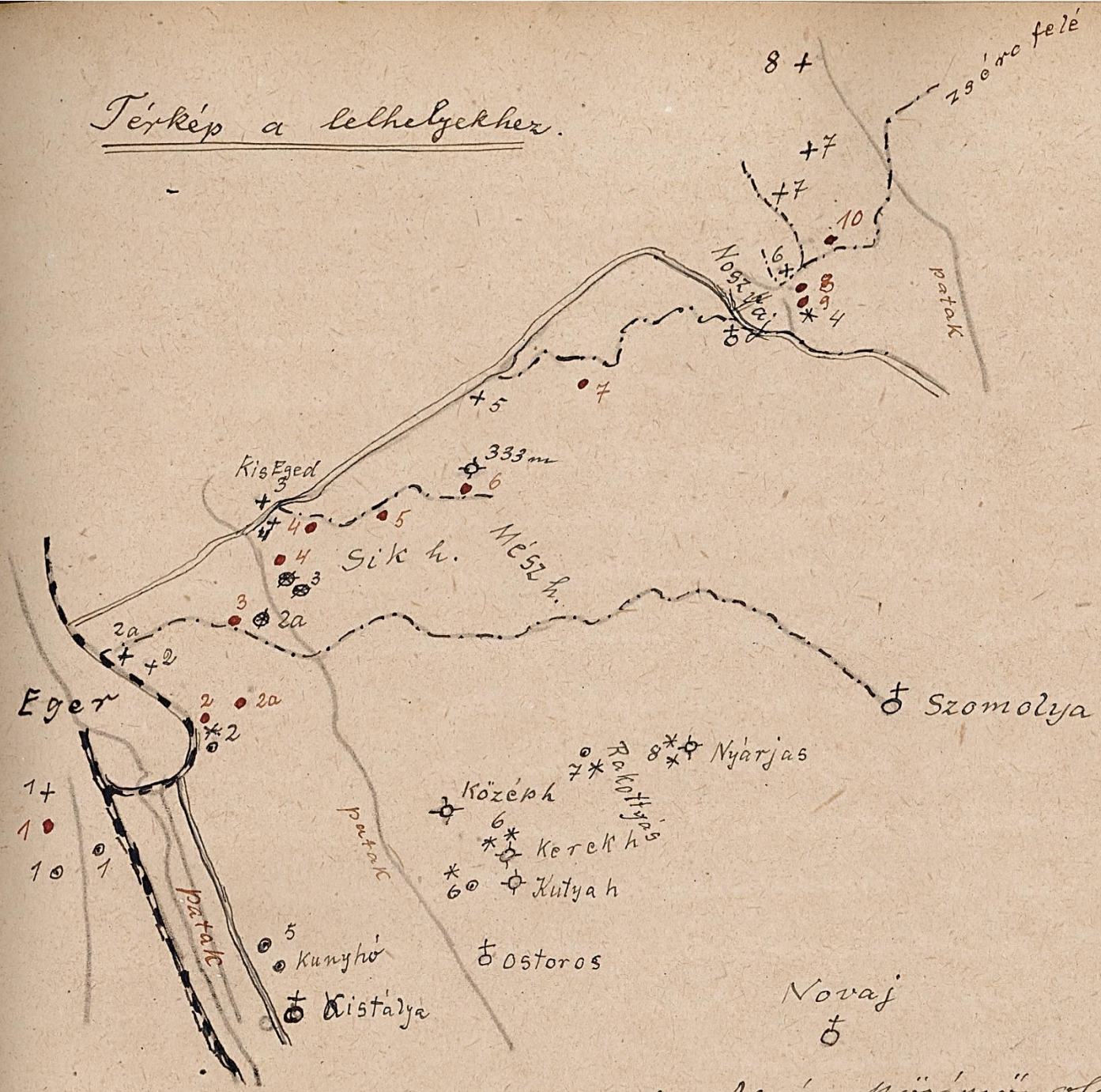

± Alsó - Középső oligocén:

A Bükk-hegységben, különböző lelőhelyeken gyűjtött ősmaradványok, 1924

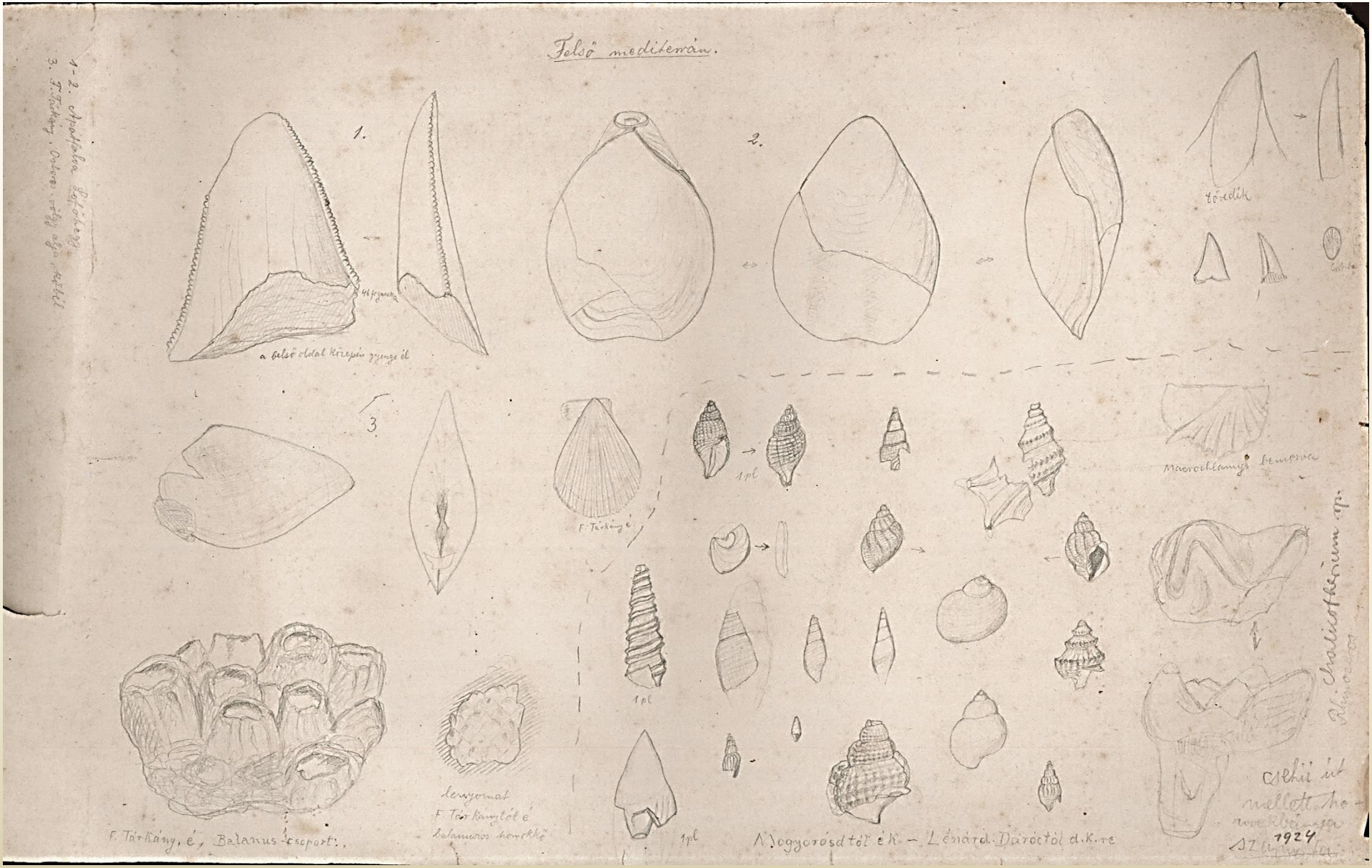

Szórványok 87. tétel

Eocén ősmaradványok rajzai a Kis-Egedről

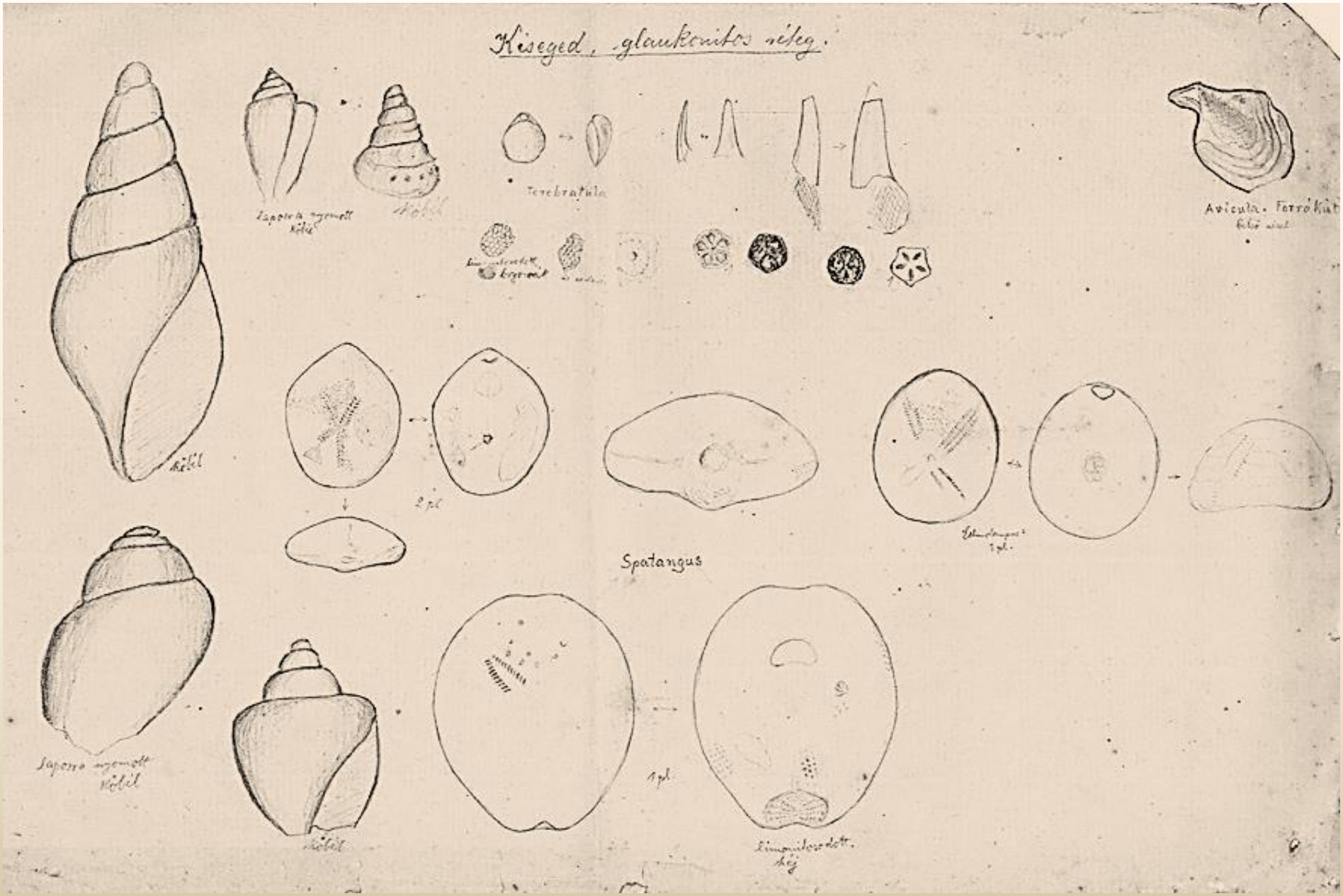

Szórványok 87. tétel

A földtani munkák mellett igen sok régészeti adatot is találhatunk a naplókban.

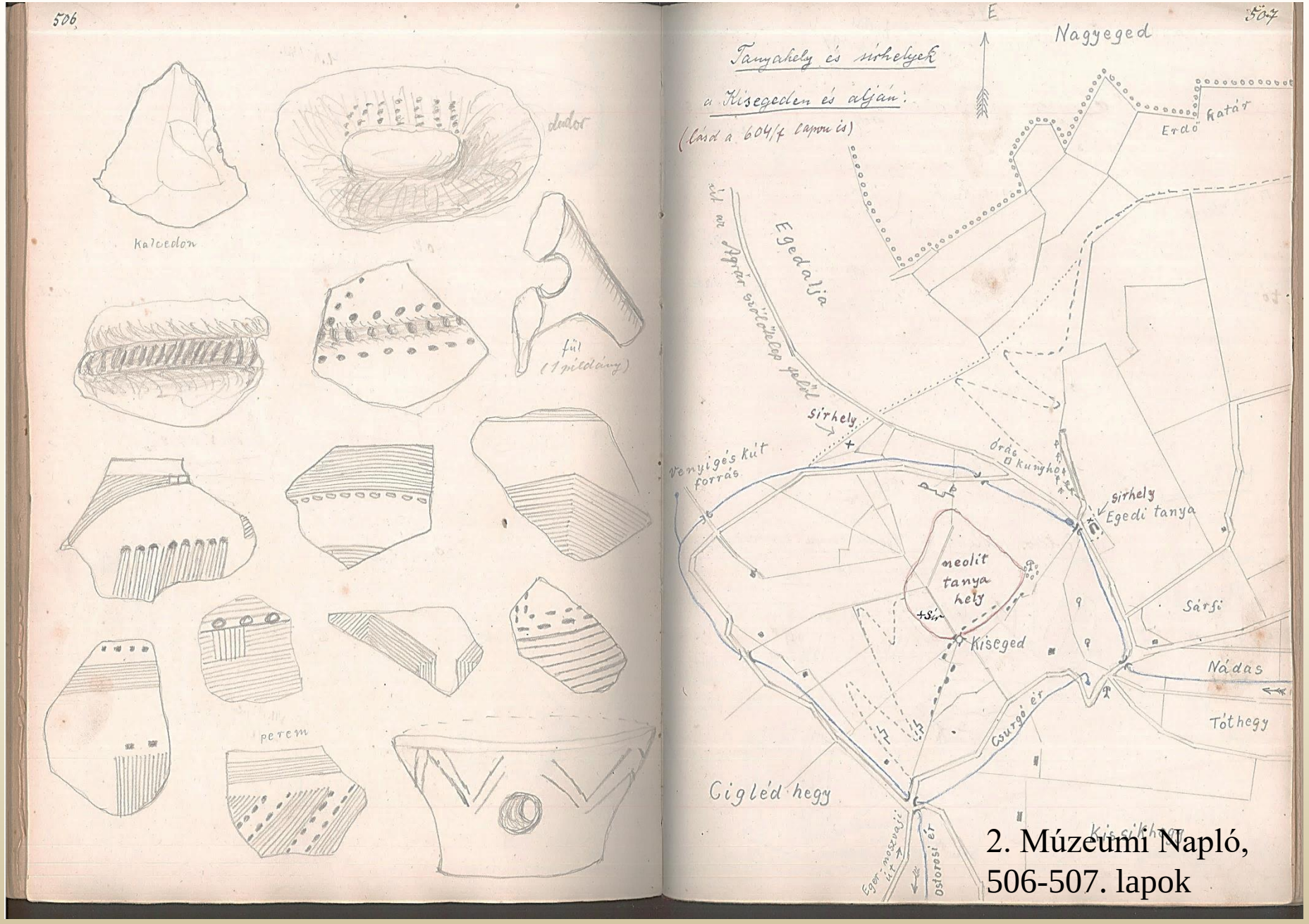

2. Múzeumi Napló, 506-507. lapok

Az egri vár Bolyki tornyában
Pálosi dr. régészeti ásatást folytat
és megleltek a torony d. oldalán a darázskövet
(kövületes mésztufát) erre van ott felépítve

Határidő Ziel	Utolsó forgató Letztes Giro	Elhelyezés Verwendung

a torony. Ez egy kétségtelen előfordulás, teteje
mnyire van a vasuti sinek felett. Sok régi fazék-
cserép is előkerült miből válogattam egy pár dara-
bot. Volt olyan négyzet~~alakú~~ alakú kerek fenekű cseréptál mint
a milyennek cserepeit láttam a szentlélki ro-
mok ásatásának a hányóján. (mire szolgált ez?) A Törökkert alatt
d. en ássák a vízvezeték csöveinek az árkot. Leltek
ott szálban nagy kvarcszemekkel teli növény-
foszlányos agyagot és valószínűleg szálban van
a riolittufa is, de ennek megállapitásától már
elkéstem. A hányón olyan rt. volt látszólag
szálból fejtve, mely nagy horzsaköveivel hasonlitott
a Dobóutcai pincében találtra. ——

Az Egri Vár régészeti feltárása során alkalma nyílt földtani megfigyelések végzésére is.

Napló 1920-1927, 715. lap

Az első feljegyzés az egri Kőporos régészeti anyagáról

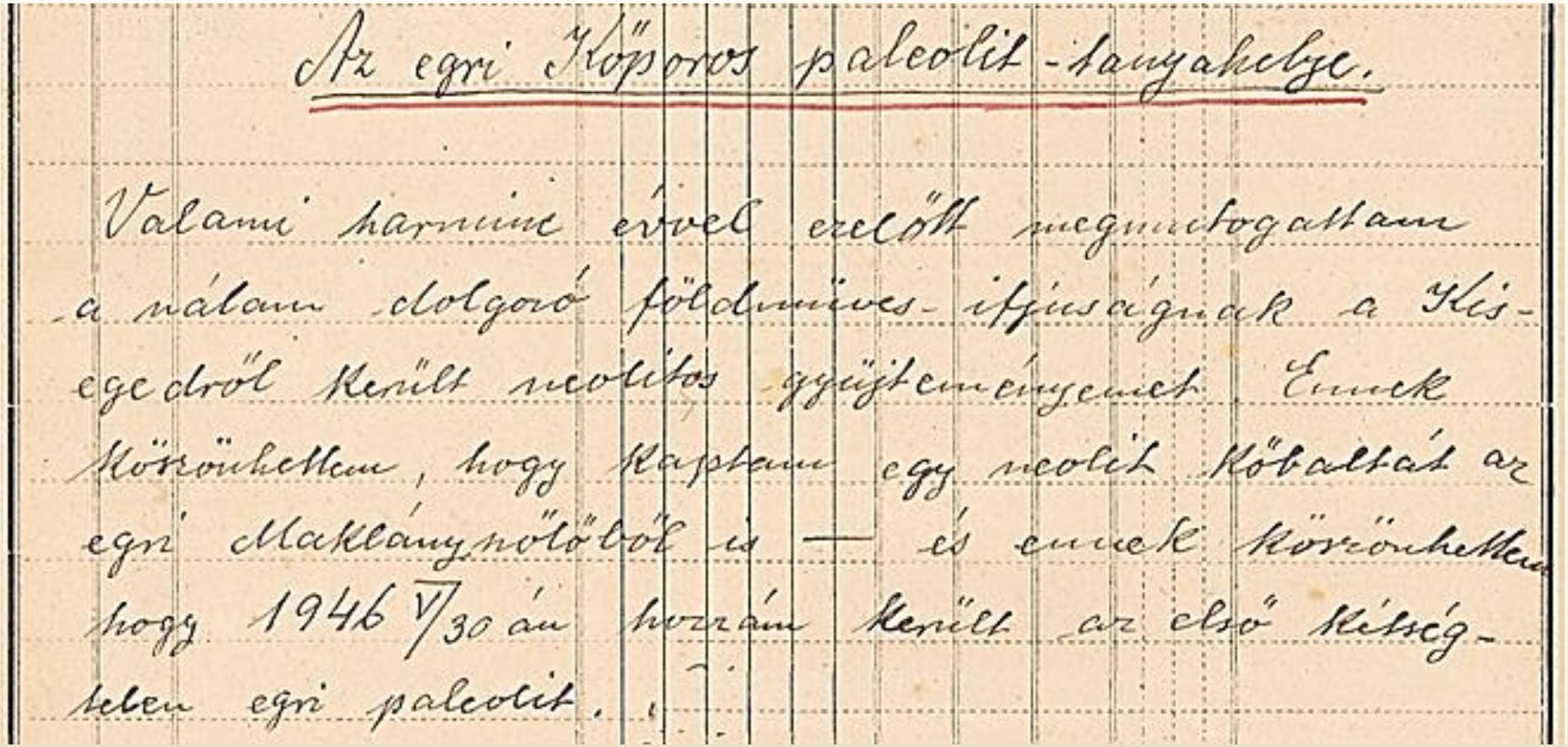

Az egri Kőporos paleolit-tanyahelye.

Valami harmine évvel ezelőtt megmutogattam a nálam dolgozó földmüves-ifjuságnak a Kis-egedről került neolitos gyüjteményemet. Ennek köszönhettem, hogy kaptam egy neolit kőbaltát az egri Maklánynőlőből is — és ennek köszönhettem hogy 1946 V/30 án hozzám került az első kétségtelen egri paleolit.

1. részben Múzeumi Napló, 1950, 166.lap

Gyűjtőútjai alkalmával gyakran folytatott néprajzi gyűjtéseket is, melyeknek során nem ritkán népdalokat is lejegyzett.

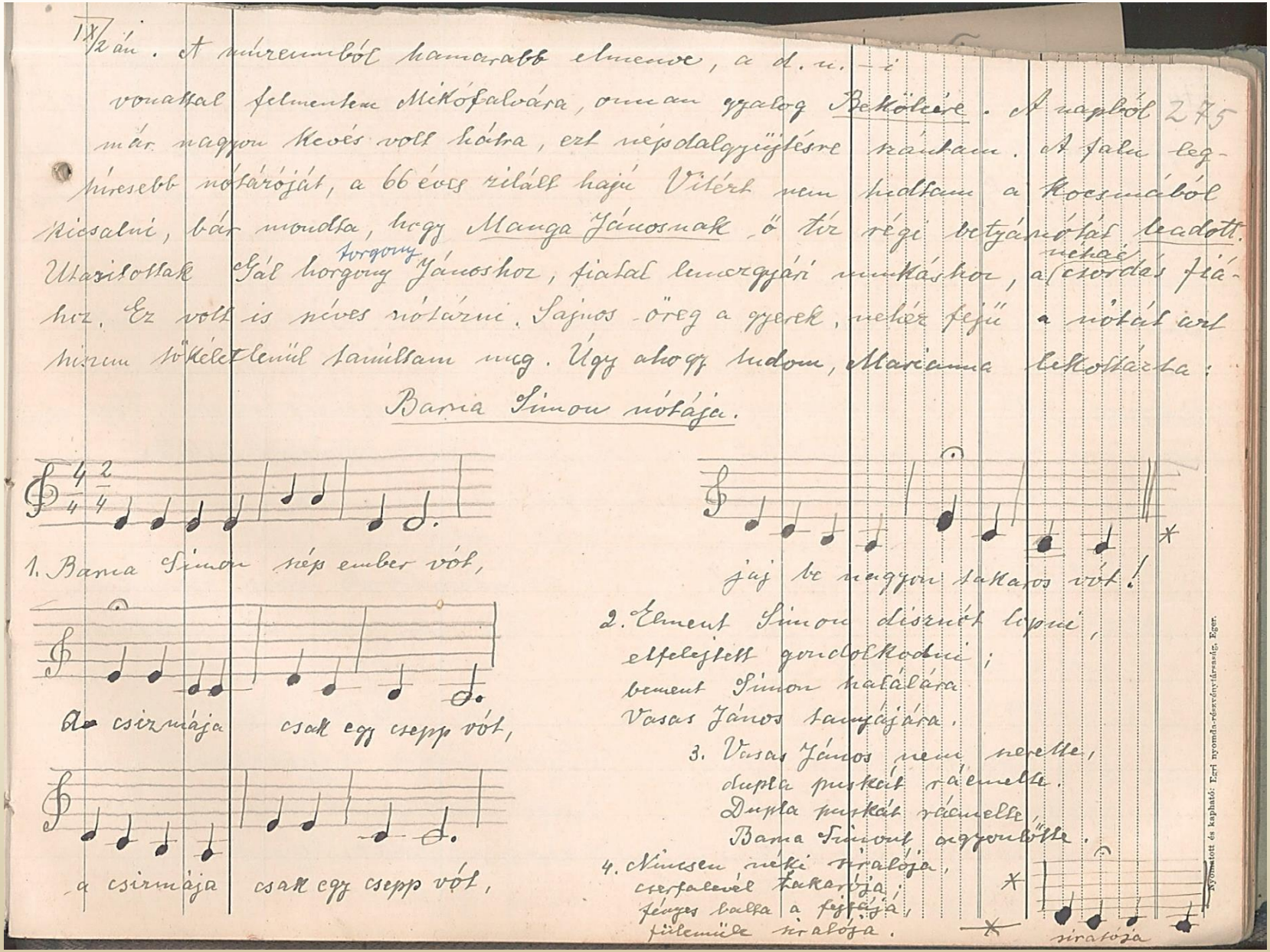

IX/2án. A múzeumból hamarabb elmenve, a d. n.-i vonattal felmentem Mikófalvára, onnan gyalog Bekölcére. A napból már nagyon kevés volt hátra, ezt népdalgyűjtésre szántam. A falu legtúresebb nótázóját, a 66 éves zilált hajú Vitézt nem tudtam a kocsmából kicsalni, bár mondta, hogy Manga Jánosnak ő tíz régi betyárnótát leadott. Utasítottak Gál horgony (torgony) Jánoshoz, fiatal lemezgyári munkáshoz, a néhai csordás fiához. Ez volt is szíves nótázni. Sajnos öreg a gyerek, nehéz fejű a nótát azt hiszem tökéletlenül tanúltam meg. Úgy ahogy tudom, Marianna lekottázta:

Barna Simon nótája.

1. Barna Simon szép ember vót,
a csizmája csak egy csepp vót,
a csizmája csak egy csepp vót,
jaj be nagyon takaros vót!

2. Elment Simon disznót lopni,
elfelejtett gondolkodni;
bement Simon halálára
Vasas János tanyájára.

3. Vasas János nem szerette,
dupla puskát ráemelte.
Dupla puskát ráemelte,
Barna Simont agyonlőtte.

4. Nincsen néki siratója,
cserfalevél takarója;
fényes balta a fejfája,
fülemüle siratója.

siratója

Nyomatott és kapható: Egri nyomda-részvénytársaság, Eger.

12. nem Múzeumi Napló, 1949-50, 275. lap

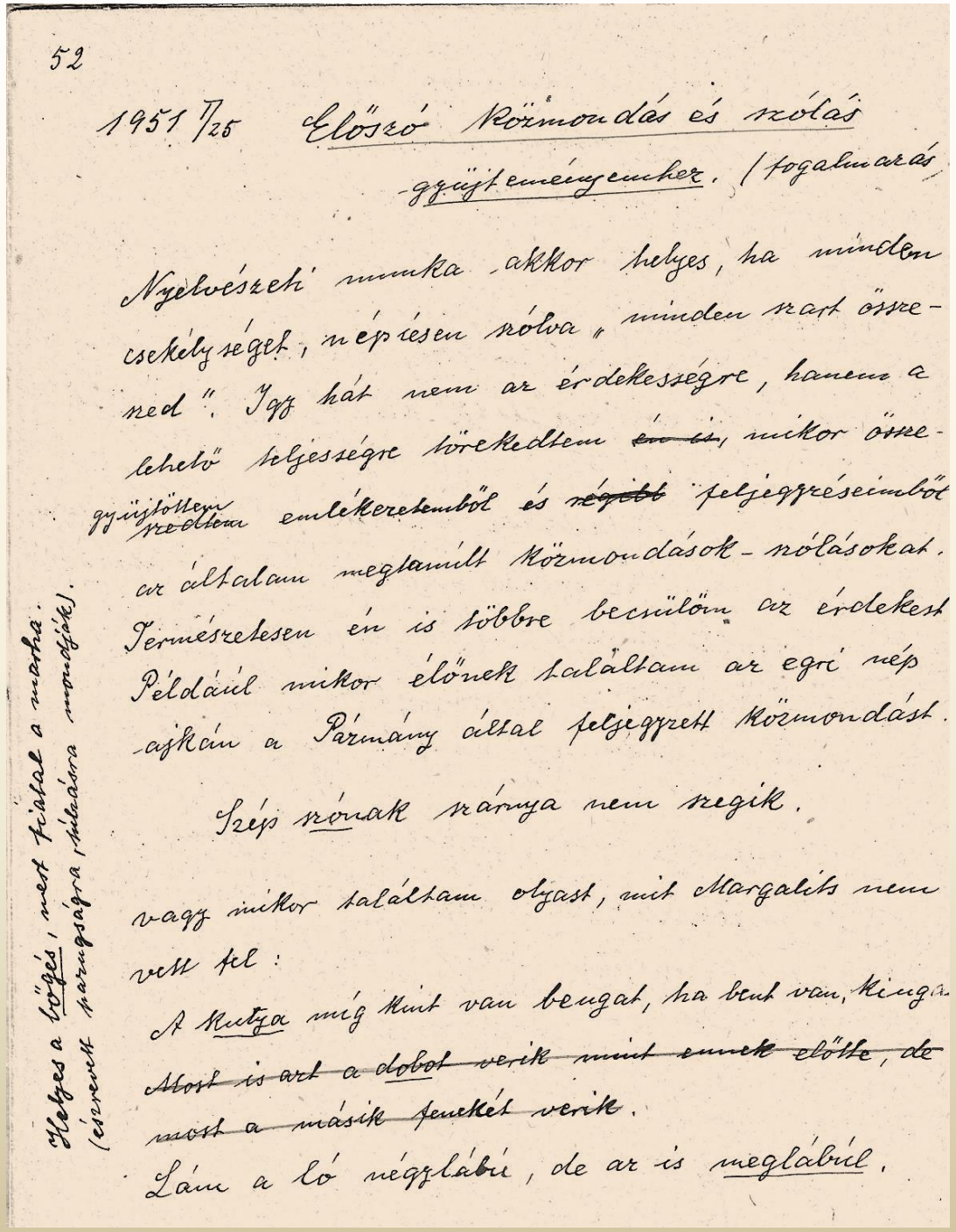

52

1951 7/25 Előszó Közmondás és szólás gyűjteményemhez. (fogalmazás)

Nyelvészeti munka akkor helyes, ha minden csekélységet, népiesen szólva „minden szart összeszed". Így hát nem az érdekességre, hanem a lehető teljességre törekedtem ~~én is~~, mikor összegyűjtöttem ~~szedtem~~ emlékezetemből és ~~régibb~~ feljegyzéseimből az általam megtanult Közmondások-szólásokat. Természetesen én is többre becsülöm az érdekest. Például mikor élőnek találtam az egri nép ajkán a Pázmány által feljegyzett Közmondást.

Szép szónak szárnya nem szegik.

vagy mikor találtam olyast, mit Margalits nem vett fel:

A kutya míg kint van bengat, ha bent van, kinga.

~~Most is azt a dobot verik mint ennek előtte, de most a másik fenekét verik.~~

Lám a ló négylábú, de az is meglábúl.

Helyes a bőgés, mert fiatal a marha. (észrevett parugságra, túlzásra mondják).

Humán érdeklődésének egyik hangsúlyos területe a nyelvészet. Naplóiban gyakran találkozunk saját gyűjtésekkel és irodalmi feldolgozásokkal egyaránt.

5. Múzeumi Napló, 52. lap

Az 1920-27-es években írt Naplóban több alkalommal találkozunk olyan feljegyzésekkel, melyek arról tanúskodnak, hogy Legányi a gyűjtőútjai során az útjába kerülő források vizének hőmérsékletét feljegyezte. A későbbiekben ezekre további utalásokat nem találunk, így annak kiderítése, hogy ezt milyen indíttatásból tette nincs tudomásunk.

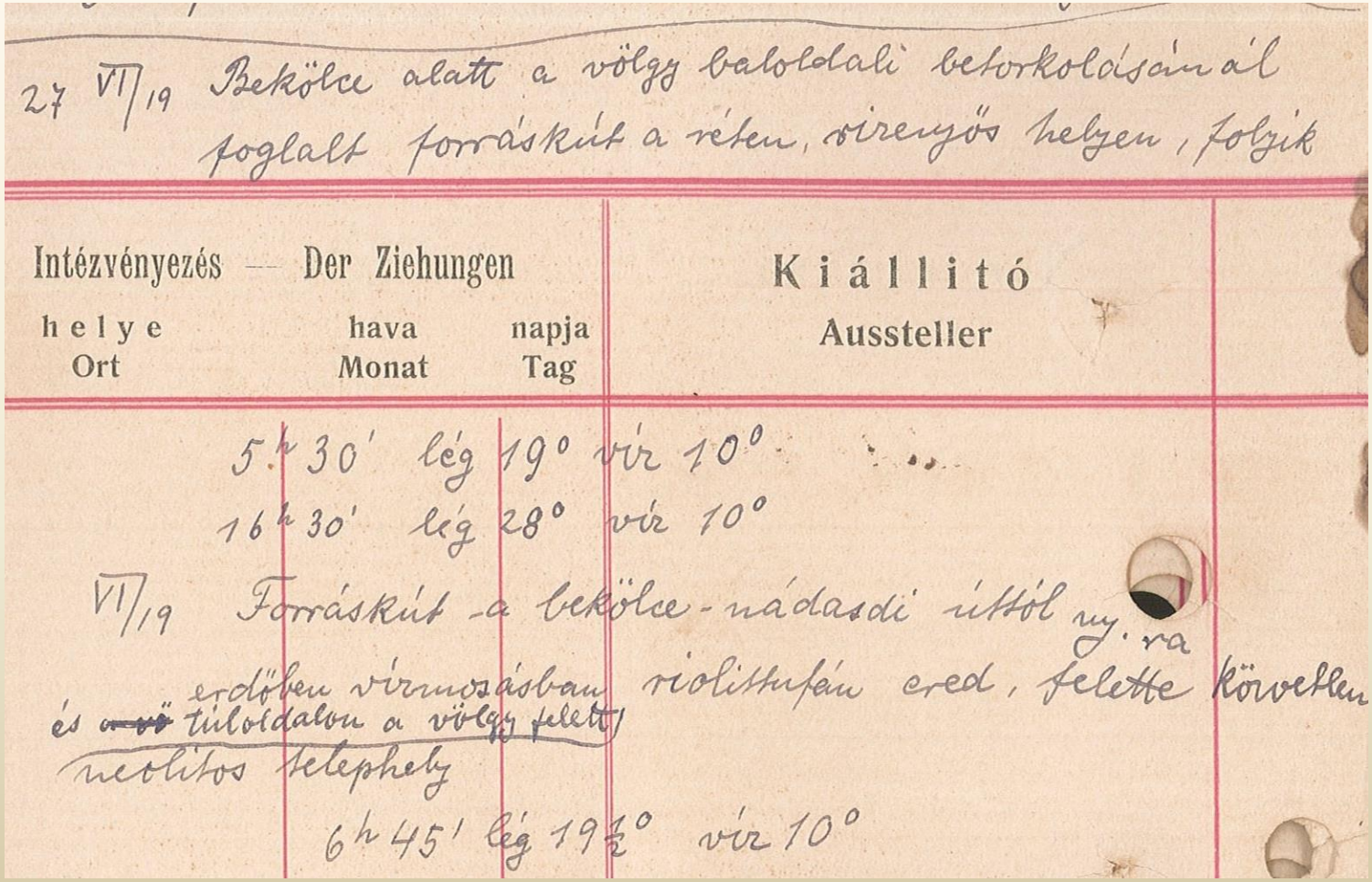

27 VI/19 Bekölce alatt a völgy baloldali betorkolásánál foglalt forráskút a réten, vizenyős helyen, folyik

Intézvényezés — Der Ziehungen			Kiállító Aussteller
helye Ort	hava Monat	napja Tag	
5h 30'	lég 19°	víz 10°	
16h 30'	lég 28°	víz 10°	

VI/19 Forráskút a bekölce-nádasdi úttól ny.ra erdőben vízmosásban riolittufán ered, felette körülbelül és ~~a vö~~ túloldalon a völgy felett neolitos telephely

6h 45' lég 19½° víz 10°

Napló 1920-1927, 27. lap

LEVELEK

A naplókban másolatban olvashatjuk a Legányi által, vagy hozzá írt leveleket (254 tétel). Ezeknek a tartalma nem egy esetben eléri a tudományos értekezés szintjét.

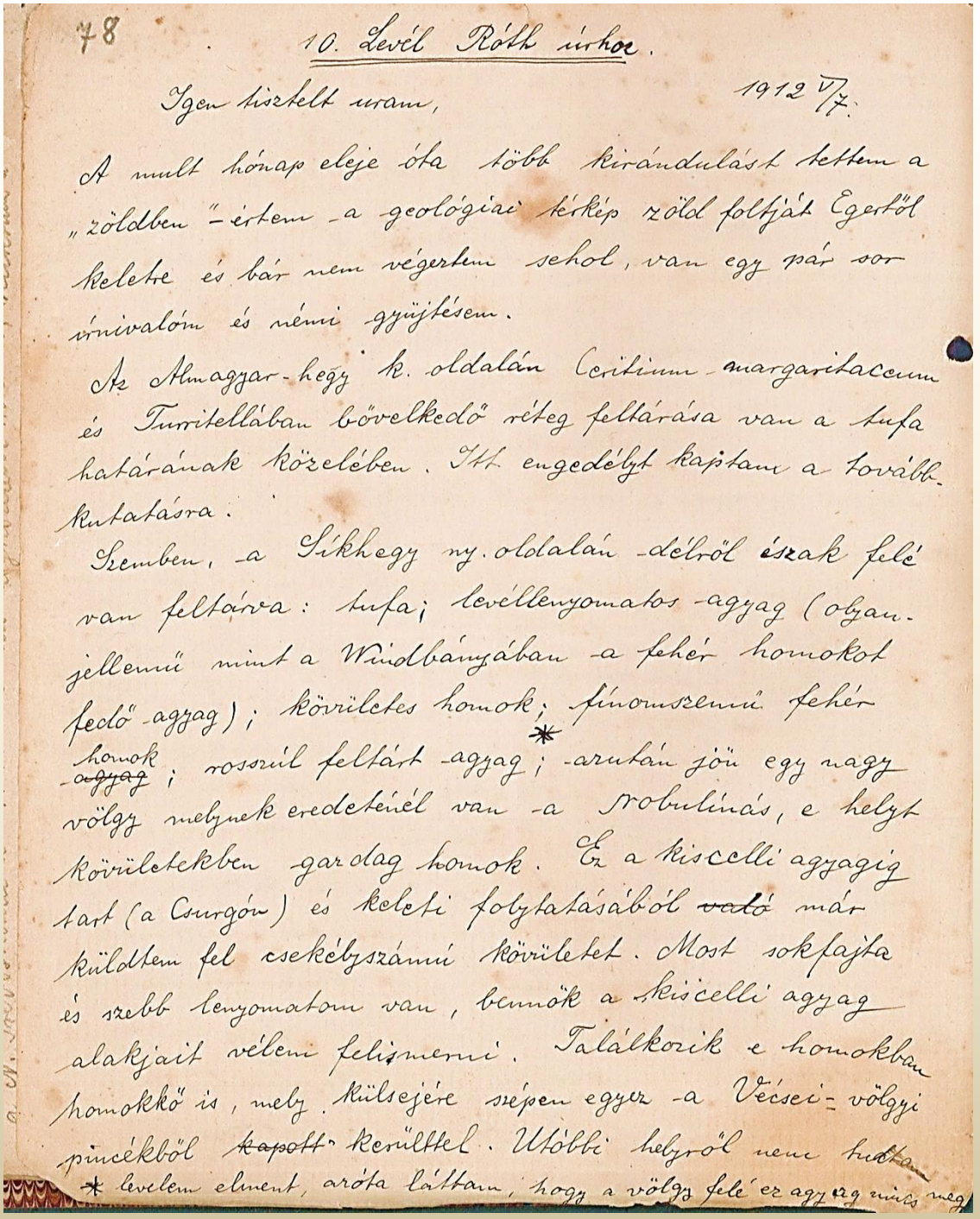

78

10. Levél Róth úrhoz.

Igen tisztelt uram, 1912 VII.

A multhónap eleje óta több kirándulást tettem a „zöldben" – értem – a geológiai térkép zöld foltját Egertől keletre és bár nem végeztem sehol, van egy pár sor vnivalóm és némi gyűjtésem.

Az Almagyar-hegy k. oldalán Cerithium-margaritaceum és Turritellában bővelkedő réteg feltárása van a tufa határának közelében. Itt engedélyt kaptam a tovább-kutatásra.

Szemben, a Sikhegy ny. oldalán délről észak felé van feltárva: tufa; levéllenyomatos agyag (olyan-jellemű mint a Windbányában a fehér homokot fedő agyag); kövületes homok; finomszemű fehér homok ~~agyag~~; rosszul feltárt agyag*; azután jön egy nagy völgy melynek eredeténél van a Strobulinás, e helyt kövületekben gazdag homok. Ez a Kiscelli agyagig tart (a Csurgón) és keleti folytatásából ~~való~~ már küldtem fel csekélyszámú kövületet. Most sokfajta és szebb lenyomatom van, bennök a Kiscelli agyag alakjait vélem felismerni. Találkozik e homokban homokkő is, mely külsejére szépen egyez a Vécsei-völgyi pincékből ~~kapott~~ kerülttel. Utóbbi helyről nem hoztam

* levelem elment, aróta láttam, hogy a völgy felé ez agyag nincs meg

Telegdi Roth Károlyhoz írt korai levél (1912) első részlete, Eger környéki terepbejárásról.

1. Nem Múzeumi Napló, 1912-13, 78. lap

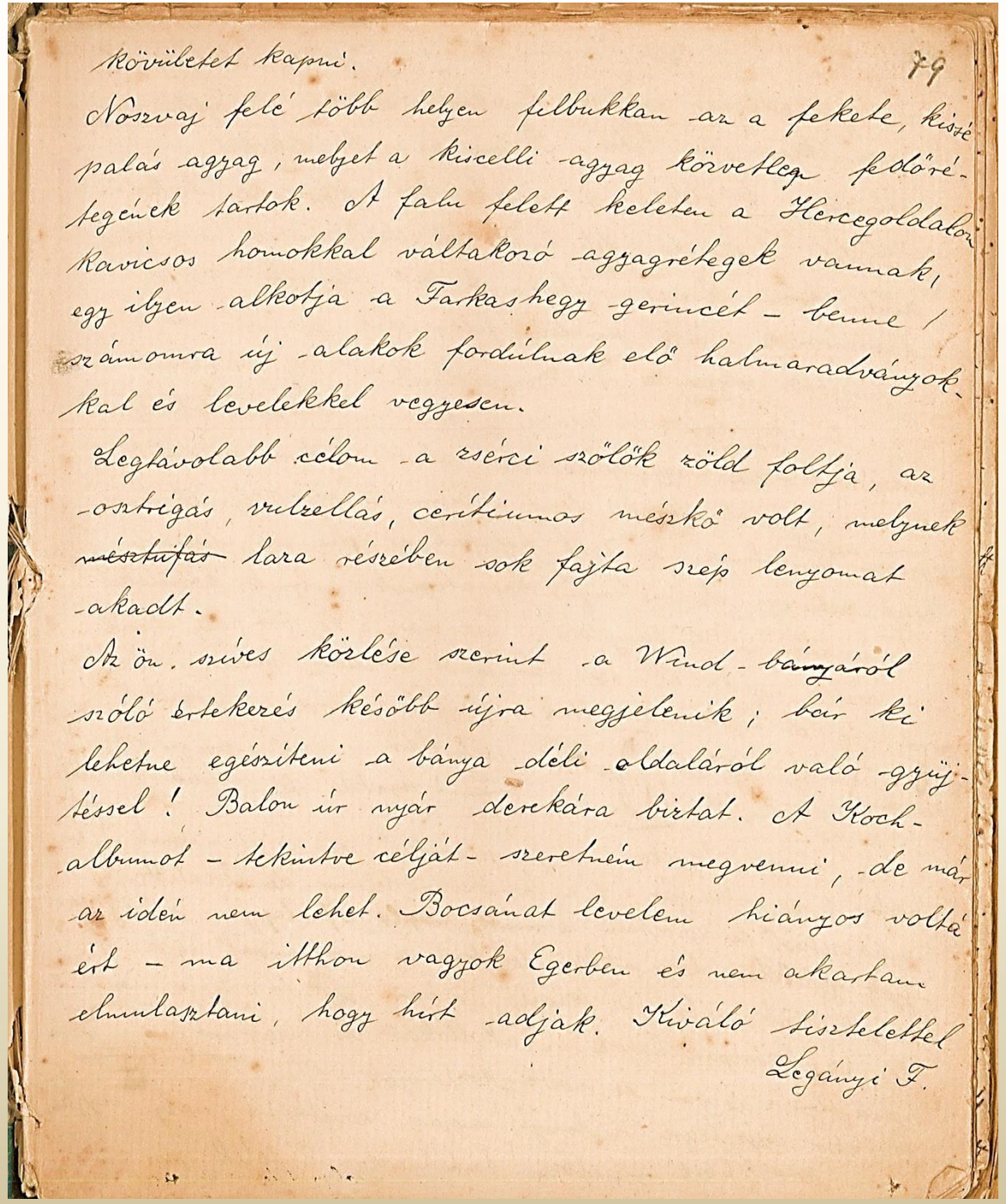

kövületet kapni.

Noszvaj felé több helyen felbukkan az a fekete, kissé palás agyag, melyet a kiscelli agyag közvetlen fedőrétegének tartok. A falu felett keleten a Hercegoldalon kavicsos homokkal váltakozó agyagrétegek vannak, egy ilyen alkotja a Farkashegy gerincét – benne / számomra új alakok fordúlnak elő halmaradványokkal és levelekkel vegyesen.

Legtávolabb célom a zsérci szőlők zöld foltja, az osztrigás, vulzellás, cerítiumos mészkő volt, melynek ~~mésztufás~~ laza részében sok fajta szép lenyomat akadt.

Az ön szíves közlése szerint a Wind-bányáról szóló értekezés később újra megjelenik; bár ki lehetne egészíteni a bánya déli oldaláról való gyüjtéssel! Balon úr nyár derekára biztat. A Koch-albumot – tekintve célját – szeretném megvenni, de már az idén nem lehet. Bocsánat levelem hiányos voltá ért – ma itthon vagyok Egerben és nem akartam elmulasztani, hogy hírt adjak. Kiváló tisztelettel

Legányi F.

A levél folytatása újabb feltárások ismertetésével és a Telegdi által megírt un. Wind-monográfia kiegészítéséről.

id. Noszky Jenő levelének részlete a Wind-féle téglagyár rétegsorával kapcsolatban

80

Dr Noszky Jenő levele. Budapest 1948 V/25. „Kedves L. úr!

Az anyagot átvittem a múzeumba és nagyjában már szétválogattam. Most le-

Tartozik hozzuk a régi meghatározott anyagot a III. emeleti fiókgyűjteményből

és ennek alapján fogom szétválogatni ill. identifikálni.

Tel. Roth K. a Legányi úr 16 oldalas térképes leírását volt szíves átnézés

végett ide adni. Ennek alapján próbáltam csapásban megcsinálni a rétegsort

az abban lefektetett méretek és leírások alapján. Ezt ide mellékelve küldöm, azzal

a kéréssel, hogy lenne szíves átnézni, hogy megfelel-é az észleleteknek.

Amennyiben nem, legyen szíves egy éjjel rajzolni és elküldeni. Ezt jó volna majd

lekicsinyíteni, hogy lenne róla egy pontos mintaszelvény, természetesen a L. úr neve

alatt. Ezért kérem, hogy a mennyiben a méretekben kétsége lenne, vegyen egy coll-

stokot és mérjen utána. Pl. a pár(?) méternek jelzett kagylókban igen gazdag

agyagot. Az 9h dőlésből kifolyólag, mivel a bánya feltárása kb 11h h 12h irányú

30-45° kal eltér a dőlésétől, a méretekben ezt számba kell venni. Vagy a

~~telére~~ dőlésre merőlegesen mérni vagy 10° onként 5% al kisebbíteni az eredményt,

ha normális mérést végzünk. Az anyagra vonatkozólag, mi-

11. Nem Múzeumi Napló, 1948, 80. lap

Kolosváry Gábor és Legányi Ferenc levélváltása

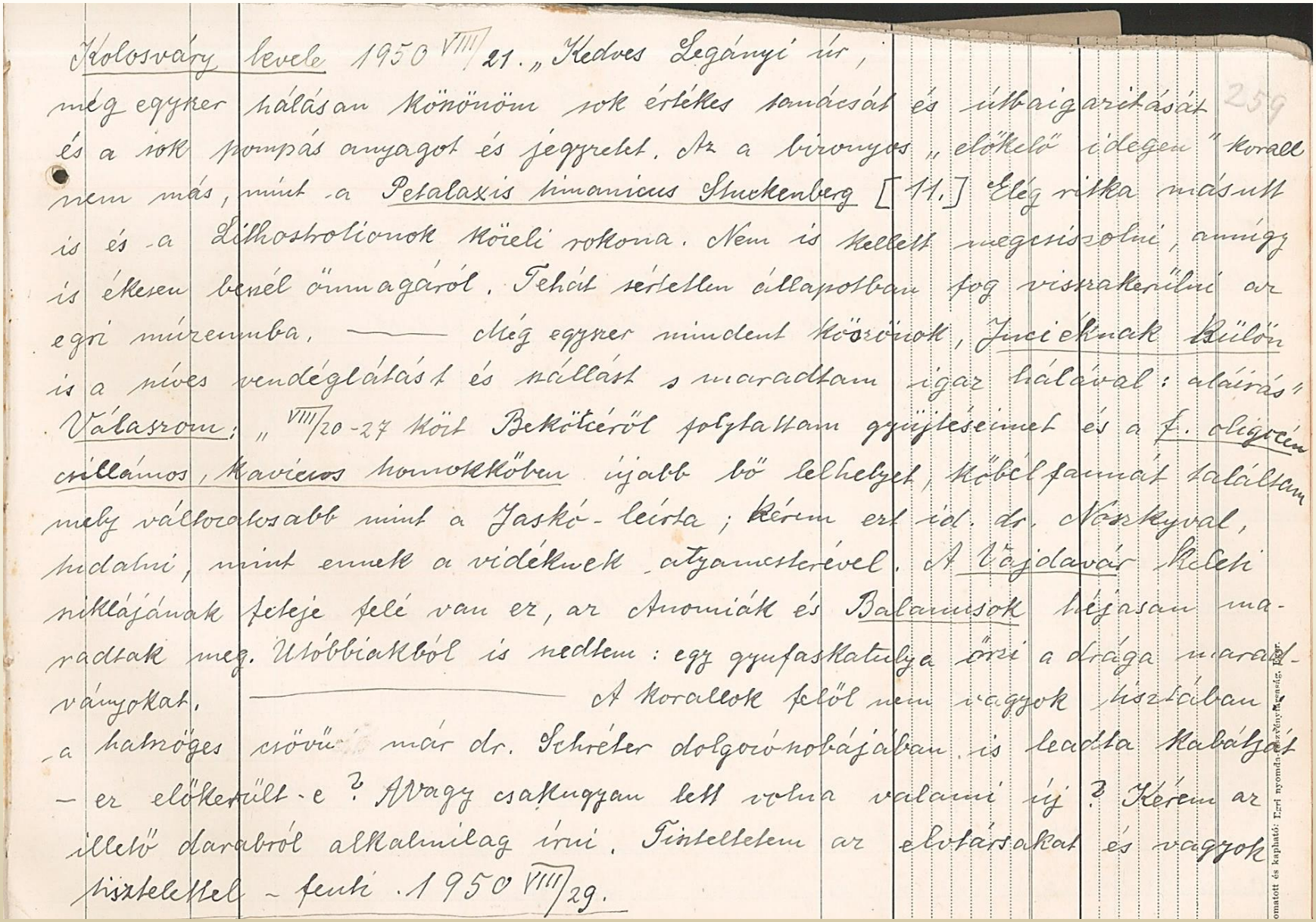

Kolosváry levele 1950 VIII/21. „Kedves Legányi úr,
még egyszer hálásan köszönöm sok értékes tanácsát és útbaigazitását
és a sok pompás anyagot és jegyzetet. Az a bizonyos „előkelő idegen" korall
nem más, mint a Petalaxis timanicus Stuckenberg [11.] Elég ritka másutt
is és a Lithostrotionok közeli rokona. Nem is kellett megcsiszolni, amúgy
is ékesen beszél önmagáról. Tehát sértetlen állapotban fog visszakerülni az
egri múzeumba. —— Még egyszer mindent köszönök, Juciéknak külön
is a szíves vendéglátást és szállást s maradtam igaz hálával: aláírás"
Válaszom: „VIII/20-27 közt Bekötcéről folytattam gyüjtéseimet és a f. oligocén
csillámos, kavicsos homokkőben újabb bő lelhelyet, kőbélfaunát találtam
mely változatosabb mint a Jaskó-leírta; kérem ezt id. dr. Noszkyval,
tudatni, mint ennek a vidéknek atyamesterével. A Vajdavár keleti
sziklájának feteje felé van ez, az Anomiák és Balanusok héjasan ma-
radtak meg. Utóbbiakból is szedtem: egy gyufaskatulya őrzi a drága maradt-
ványokat. —— A korallok felől nem vagyok tisztában
a hatszöges csövü már dr. Schréter dolgozószobájában is leadta kabátját
– ez előkerült-e? A vagy csakugyan lett volna valami új? Kérem az
illető darabról alkalmilag írni. Tisztelletem az elvtársakat és vagyok
tisztelettel – fenti. 1950 VIII/29.

omatott és kapható: Egri nyomda-szövetkezet, Egr.

12. nem Múzeumi Napló, 1949-50, 259. lap

Kolosváry Gábor levele, az eocén korallok feldolgozásáról
(megjelent „A Bükkhegység Eocén koralljai” –Földt. Közl. 86. 1. 1956.)

Kolosváry válasza levelemre (702. lap)

„Még maradt valami a pesti nüzében, azt majd a karácsonyi vakációban csomagolom be, onnan fogja a múzeumi posta visszaküldeményezni Egerbe.” „A pestiek ott maradának, mert messzéről (ahogyan mondani szokás: köpésből) levének meghatározva.”

„A bükki felső eocén korallok kézirata már kész, csak az ábrázolások vesznek még igénybe időt, aztán béadom a redakcióba és aztán csak a Nagy Allah fogja megmondani, hogy mikoron és hol publikálják? Ha majdan kijön 1-2 éven belül, akkor a Nagy- és Kis-Egednek örök emlék lészend állítva. Addig még béfutamodhatnak pótleletek. Sohsem lehet tudni, mily érték kerülhet még be a manuszkriptumba, még a korrektúrába es. Azért, ha nincs útban szederinda

6. Múzeumi Napló, 1954, 710. lap

Kolosváry levelének folytatása

711

s jó erőben van, per séta lehet ott még felszedni egysmás
rejtező korallt. A szivem inkább az északi Bükk lelhelye
után fáj, mert ott létemkor csak nem tudtam olyan gyüj-
tőerőt kifejteni mint L. kartárs és csak lemaradék a L.-féle
intenzio gyüjtésnek megette. Ez a lelhely a Királykút és
a Kecskelyuk közt van az útkanyarban, a nagy fák alatt,
a királykúti tisztás szélén. Innen oly faj került ki (Des-
mocladia septifera) mely Hazánkból még eddig esmé-
retlen vala s csak Taljánhoni eocénben frekventálá
ömagát, nagy szélességű óriási telepekben.

A levél személyes hangvételű része

Gratulálok a fizu-duplicaturához! Őszintén örvendek és csupán az fáj, hogy míg triplát, sőt quadriplát s még többet érdemelne ama óriási szolgálataiért melyet a hazai őslénytannak tett, különösképen a mostani őslénytani renaissance idejében, mégsem ilyen duplikációkat kap. Minden törekvésem az, hogy csekély erőmből kifolyólag a jövőben is méltán legyen minden dolgozatomban az, hogy az oroszlánrész a L kartársé. Nincs előttem szentebb és szebb gloire, mint a munka szerelme, mely éppen úgy terem előbb-utóbb, kisebb-nagyobb kihordási idő után, mint a biológiai szerelem, mely

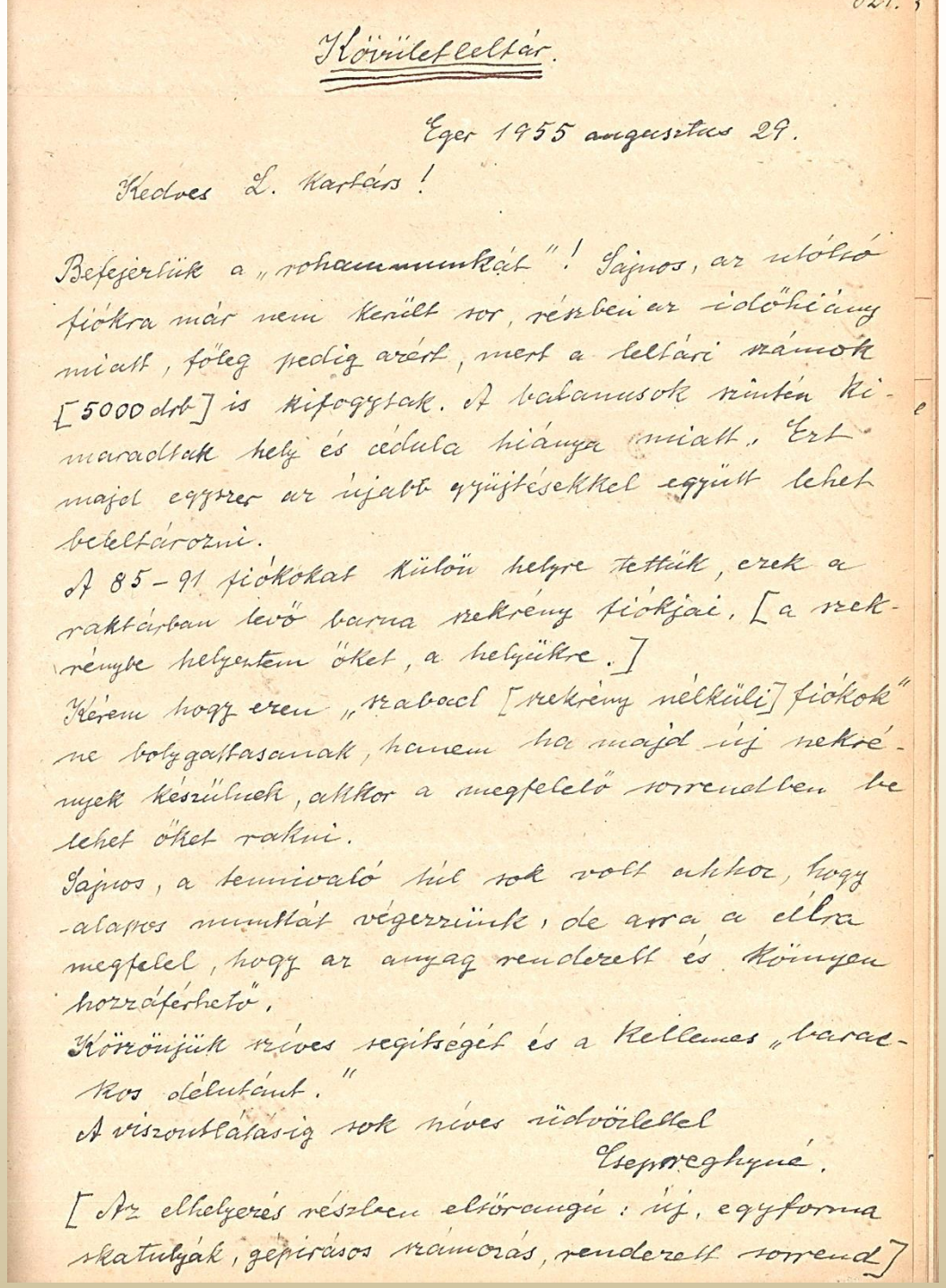

Kövületleltár.

Eger 1955 augusztus 29.

Kedves L. kartárs!

Befejezlük a „rohammunkát"! Sajnos, az utóltó fiókra már nem került sor, részben az időhiány miatt, főleg pedig azért, mert a leltári számok [5000 drb] is kifogytak. A balanusok szintén kimaradtak hely és cédula hiánya miatt. Ezt majd egyszer az újabb gyűjtésekkel együtt lehet beleltározni.

A 85–91 fiókokat külön helyre tettük, ezek a raktárban levő barna szekrény fiókjai. [a szekrénybe helyeztem őket, a helyükre.]

Kérem hogy ezen „szabad [szekrény nélküli] fiókok" ne bolygattasanak, hanem ha majd új szekrények készülnek, akkor a megfelelő sorrendben be lehet őket rakni.

Sajnos, a tennivaló túl sok volt akkor, hogy alapos munktát végezzünk, de arra a célra megfelel, hogy az anyag rendezett és könnyen hozzáférhető.

Köszönjük szíves segitségét és a kellemes „baracskos délutánt."

A viszontlátásig sok szíves üdvözlettel

Csepreghyné.

[Az elhelyezés részben eltörangú: új, egyforma skatulyák, gépirásos számozás, rendezett sorrend]

Csepreghyné Meznerics Ilona levele a gyűjtemény rendezéséről

7. Múzeumi Napló, 1955, 321. lap

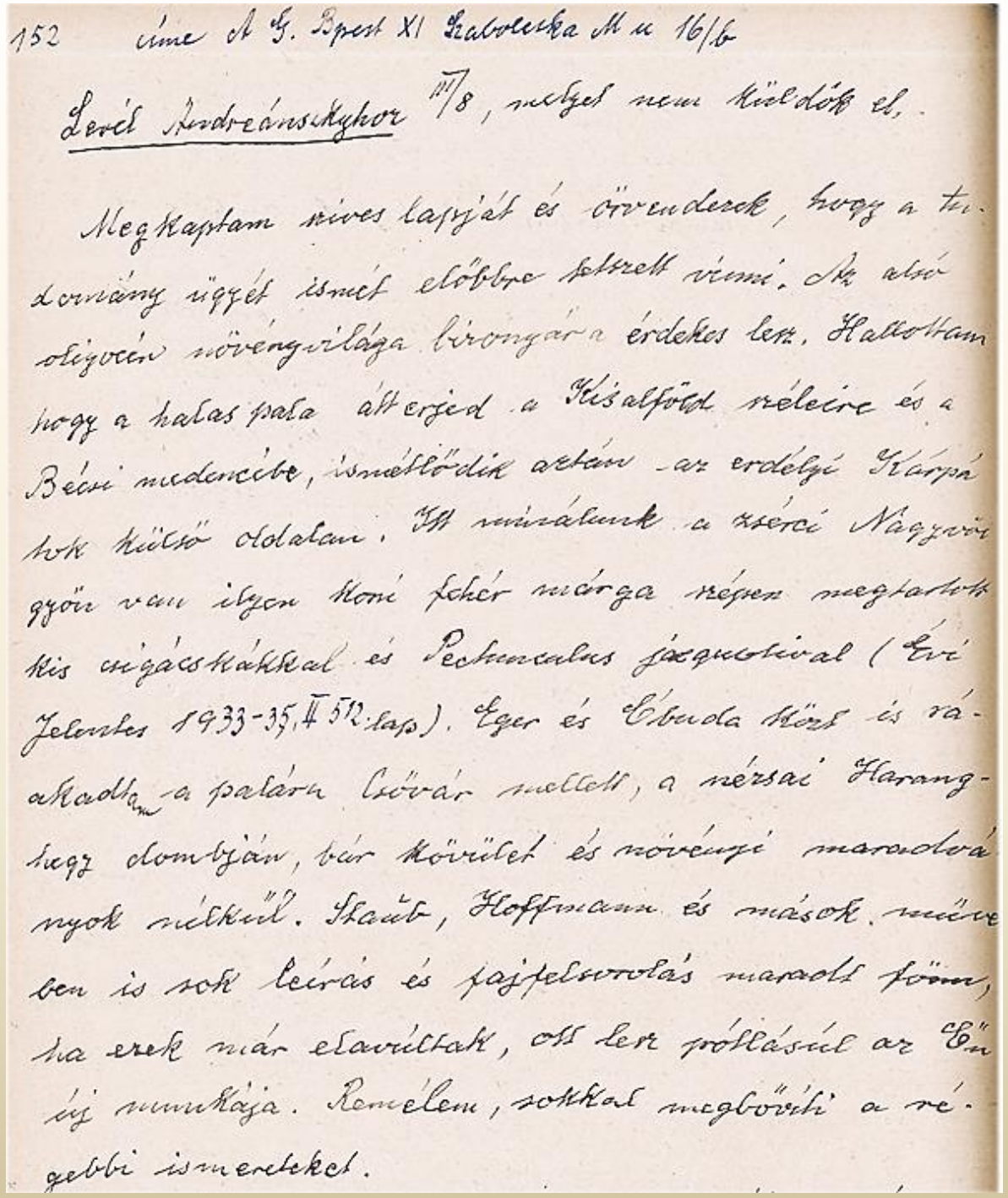

152 címe A. G. Bpest XI Szabolcska M u 16/b

Levél Andreánszkyhoz III/8, melyet nem küldök el.

Megkaptam szíves lapját és örvendezek, hogy a tudomány ügyét ismét előbbre tetszett vinni. Az alsó oligocén növényvilága bizonyára érdekes lesz. Hallottam hogy a halas pala átterjed a Kisalföld széleire és a Bécsi medencébe, ismétlődik aztán az erdélyi Kárpátok külső oldalan. Itt minálunk a zsérci Nagyvölgyön van ilyen koni fehér márga szépen megtartott kis csigácskákkal és Pectunculus jacquotival (Évi Jelentes 1933-35, II 512. lap). Eger és Óbuda közt is ráakadtam a paláru Csővár mellett, a nézsai Harang-hegy dombján, bár kövület és növényi maradványok nélkül. Staub, Hoffmann és mások műveben is sok leírás és fajfelsorolás maradt fönn, ha ezek már elavúltak, ott lesz pótlásul az Ön új munkája. Remélem, sokkal megbővíti a régebbi ismereteket.

Andreánszky Gábor számára írt levél első része – sajátos a megjegyzés: „melyet nem küldök el” – a Legányi által felkeresett oligocén lelőhelyekről, 1959

1. Múzeumi Napló, 1958-60, 152. lap

A levél második felében a gyűjtemény rendezésébe, nagyságába kapunk bepillantást.

A permi növényanyag lett egy fióknyi, a halas palái 7, következik a W. gyári akvitán, mellyel már több bajom lesz, mert vaskosabb darabjai nem férnek bele az általam óhajtott és kapott lapos fiókokba. Utána a bekölcei burdigáli homokkőből származó pálmatermés és fenyőmaradványok következnek, aztán az ifjabb miocén anyagok. Bizony lassan haladok, de mégis csak felszabadúlnak a régi fiókjaim az új küldemény befogadására.

A W. gyári alsó-középső flóra 10 fióknyi, a kisegedi átnézetlen újabb gyűjtés 25 fiók, a selejt 1954 óta 39 fiókra megy. Hozzá még az idén is felveszem a kisegedi gyűjtés fonalát, mert a télen elhordták a palát borító kiscelli agyag lecsúszott részét és a lelhelyek újra hozzáférhetők." stb.

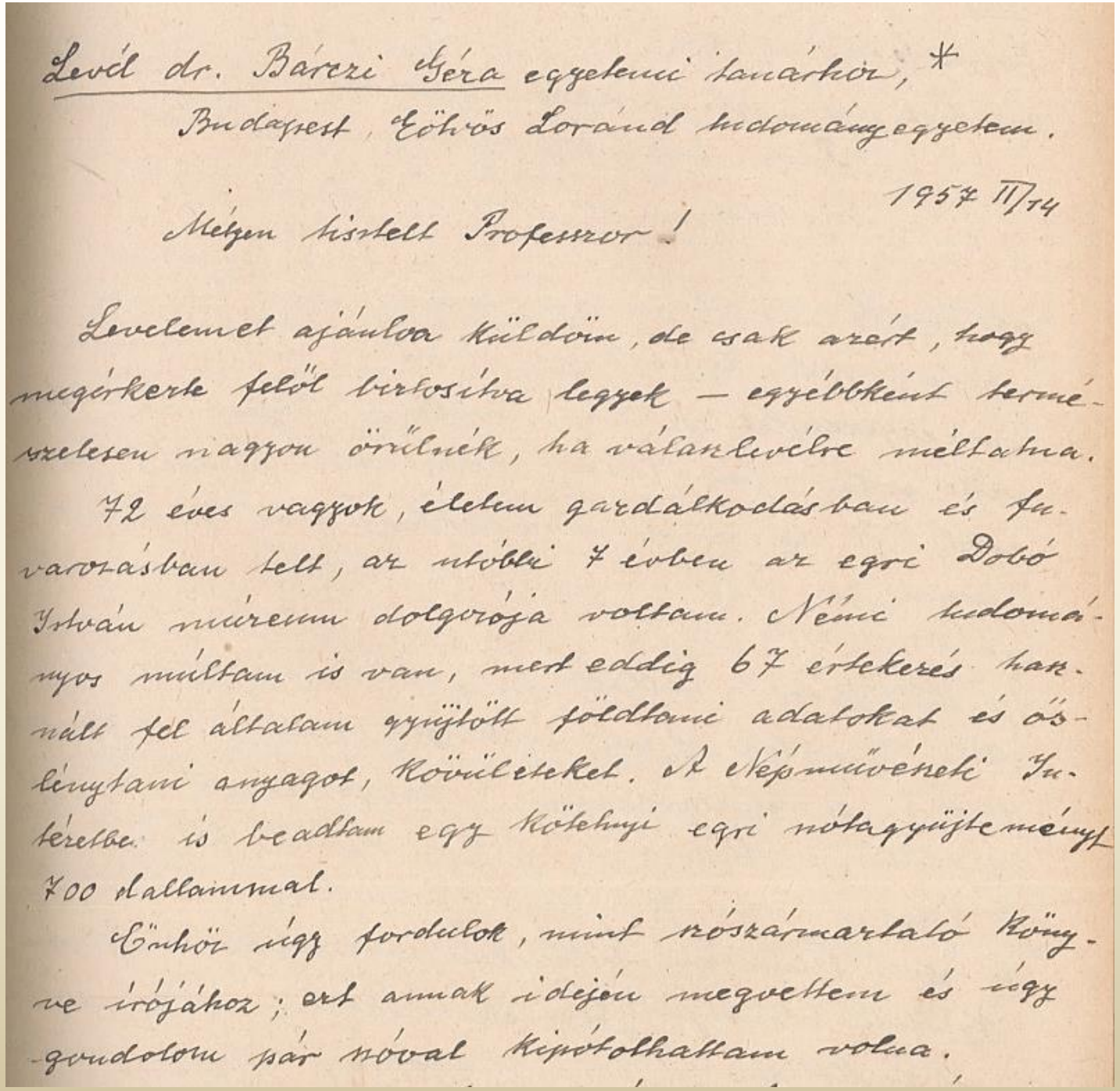

Levél dr. Bárczi Géza egyetemi tanárhoz, *

Budapest, Eötvös Loránd tudományegyetem.

1957 II/14

Mélyen tisztelt Professzor!

Levelemet ajánlva küldöm, de csak azért, hogy megérkezte felől biztosítva legyek – egyébbként természetesen nagyon örülnék, ha válaszlevélre méltatna.

72 éves vagyok, életem gazdálkodásban és fuvarozásban telt, az utóbbi 7 évben az egri Dobó István múzeum dolgozója voltam. Némi tudományos múltam is van, mert eddig 67 értekezés használt fel általam gyűjtött földtani adatokat és őslénytani anyagot, kövületeket. A Népművészeti Intézetbe is beadtam egy kötetnyi egri nótagyűjteményt 700 dallammal.

Önhöz úgy fordulok, mint szószármaztató könyve írójához; ezt annak idején megvettem és úgy gondolom pár szóval kipótolhattam volna.

A Bárczi Gézához írt levél bepillantást enged Legányinak, a földtudományok melletti további érdeklődési területeibe.

8. Múzeumi Napló, 399. lap

Sajátos részét képezik naplóinak azok az oldalai, ahol Bartalos Gyula noteszlapjainak másolatait találjuk. A másolt feljegyzések között piros színnel olvashatók Legányi megjegyzései, kiegészítései.

11. Múzeumi Napló 322. lap

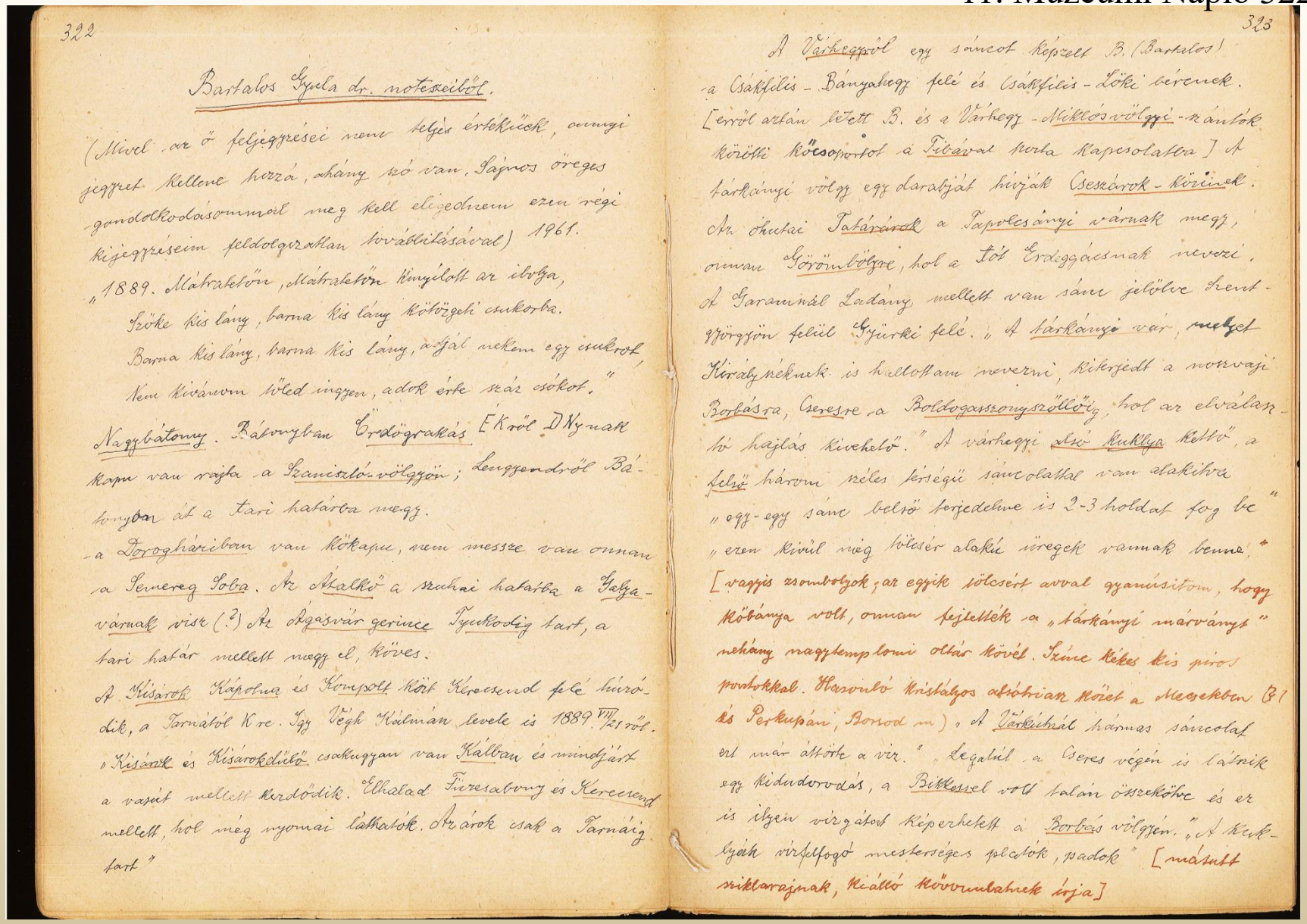

322

Bartalos Gyula dr. noteszeiből.

(Mivel az ő feljegyzései nem teljes értékűek, annyi jegyzet kellene hozzá, ahány szó van. Sajnos öreges gondolkodásommal meg kell elégednem ezen régi kiegészéseim feldolgozatlan továbbításával) 1961.

„1889. Mátratetőn, Mátratetőn kinyílott az ibolya,
Szőke kis lány, barna kis lány Kőtörgeli csukorba.
Barna kis lány, barna kis lány, adjál nekem egy csukrot,
Nem kívánom tőled ingyen, adok érte száz csókot."

Naggbátony. Bátorban Erdőgrakás E-ről D-Nyugat kapu van rajta a Szaniszló-völgyön; Lenggendről Bátonyban át a tari határba megy.

a Dorogháriban van Kőkapu, nem messze van onnan a Sennereg Soba. Az Atalkő a szuhai határba a Fatya-várnak visz (?) Az Ágasvár gerince Tyuskodig tart, a tari határ mellett megy el, Köves.

A Kisárok Kápolna és Kompolt Kőt Kerecsend felé húzódik, a Tarnától K-re. Így Végh Kálmán levele is 1889. VII/21-ről. „Kisárok és Kisárokdülő csakugyan van Kálban és mindjárt a vasút mellett kezdődik. Elhalad Füzesabony és Kerecsend mellett, hol még nyomai láthatók. Az árok csak a Tarnáig tart"

323

A Várheggyől egy sáncot képzett B. (Bartalos) a Csákfilis-Bányahegy felé és Csákfilis-Zöke bérenek. [erről aztán lett B. és a Várhegy-Miklósvölgyi-szántók közötti Kőtsoportot a Tibával porta kapcsolatba] A tárkányi völgy egy darabját hívják Cseszárok-Körönek. Az ónhutai Tatárárok a Tapolcsányi várnak megy, onnan Görönlőbre, hol a Tót Erdeggácsnak nevezi. A Garamnál Ladány mellett van sánc jelölve Kentgyörgyön felül Gyürki felé. „A tárkányi vár, amelyet Királynéknak is hallottam nevezni, kiterjedt a nosztvaji Borbásra, Cseresre a Boldogasszonyszőlőig, hol az elválasztó hajlás kivehető." A várheggyi első kukkja kettő, a felső három széles fenékű sáncolattal van elakítva „egy-egy sánc belső terjedelme is 2-3 holdat fog be" „ezen kívül még hölcsér alakú üregek vannak benne." [vagyis zsombolyok; az egyik sölcsért avval gyanúsítom, hogy kőbánya volt, onnan fejtették a „tárkányi márványt" néhány nagytemplomi oltár kövét. Színe kékes kis piros pontokkal. Hasonló kristályos alsótriász kőzet a Mecsekben (B) és Perkupán, Borsod m.) „A Tárkánybál hármas sáncolat ert már áttörte a víz." „Legalul a Cseres végén is látnik egy kiduborodás, a Bikkessel volt talán összekötve és er is ilyen vízgátot képezhetett a Borbás völgyén." „A kukkják vízfelfogó mesterséges platók, padok" [másutt sziklarajznak, kiálló kőtömbnek írja]

Legányi teljes kézirat és dokumentum anyagának adatbázisa, kereshető formában a múzeum honlapján található.

Könyvtár | Matra Múzeum

Legányi Ferenc kéziratos naplóin

docs.google.com/spreadsheets/d/16-erhNbmq7UgRbHBEqW6U5QknuLKxmXoysFNawtFDfQ/edit#gid=673495851

Legányi Ferenc kéziratos naplóinak mutatója

Fájl Szerkesztés Nézet Beszúrás Formázás Adatok Eszközök Bővítmények Súgó Utoljára 11 perce szerkesztették

Megosztás

A33 | 1. nMN

	Napló	Oldal	Természettudomány	Oldal	Egyéb
20	1. nMN	134	Jegyzetek: Noszvaj, Afrika-dűlő, Mészhegy, Ostoros, Eger Ény-i végén lévő kavicsbányák, harmadik egri téglavető, Wind-gyár		a 135-218 oldalak a "Mátra" önsegélyező egylet kötelezményére lettek írva
21	1. nMN	138	levél Róth úrhoz (13.)		
22	1. nMN	140	191 3-as év kezdete; feljegyzések: Szőlőske (rajzokkal), Vécsei-völgy, Wind, Derejzokkal), Vécsei-völgy,cske, Ostoros, Wind)		
23	1. nMN	144	levél Schréterhez		
24	1. nMN	145	levél Róth úrhoz (14.)		
25	1. nMN	149	gyűjtés: Derecske, Darnó-hegy, Recsk		
26	1. nMN	151	Wind-gyári kövületek -Noszky határozása, jegyzeteivel *(korban ugrás van, aminek oka lehet az utólagos összefűzés, a levél keltezése 1935; F.L.)*		
27	1. nMN	157	levél Noszkyhoz		
28	1. nMN	165	töredék Schréter tanulmányából		
29	1. nMN	176	W-gyári kövületek leltára 1947. Javítva 1948-ban		
30	1. nMN	183	egri felső-oligocén alsó homokos rétege. Meghatározott kövületek		
31	1. nMN	186	Faunalista német irodalomból 1888		
32	1. nMN	195	Vitális: Adatok a Cserhát keleti részének geológiai viszonyaihoz		A napló ismét 1935-ben folytatódik. A "Mátra" önsegélyező egylet kötelezvényére írta (135-216. lap)
33	1. nMN	211	Fogalmazvány Noszkyhoz (egy kártya Noszky aláírásával)		

Bevezető, statisztika, címleírások | Összesített naplók | Szórványok

11°C Napos 7:30 2021. 09. 19.

https://matramuzeum.nhmus.hu/hu/konyvtar

VERSEK

Legányi naplóiban igen gyakran találkozunk az általa írt versekkel (egyes verseket Magyari Ferenc néven jegyez). A verseket két nagy csoportba rendezte, „Bükk-Mátrai Versek”, „Tanyasi Versek”. Az évek során több másolatot is készített belőlük. Egy-egy másolatot a múzeumnak adományozott.

Verseim ezen gyüjteményét megőrzésre az egri Dobó István Nemzeumnak adom a szerző 1954.

Tanyasi versek. *

Magyari Ferenc emlékei.

Ha meghalok, édesanyám,
csak az a kívánságom:
a síromra fülemüle
bús gerlice leszálljon.
Dalolja el, fütyülje el
a legárvább nótámat:
„Szőke kis lány lesz a párom,
ő lesz a boldogságom.

Népdal.

—x—

Tartalomjegyzék a 741. lapon.
Jegyzetek a 733 lapon.

Bükk-Mátrai versek.

1) Magyari Ferenc : Történelem. - - - - - - - - - - 1.–
2) " " : Mesedolgok. - - - - - - - - - - 158
3) " " : Tanyasi versek. - - - - - - - - - 279
4) Spetykó Gáspár : Gyöngyvirágok. - - - - - - - - 375
5) Zalár József : Helyi érdekü versek. - - 475. - 377
6) Vegyes költemények. - - - - - - - - - - - - - - 382
7) Népköltészet. - - - - - - - - - - - - - - - - - - 476

—x—

1956 ig.

1) Történelem.

.... Hajótört világok romjait felszedvén,
láttam az elsüllyedt idő lassan képet öltött: (ezer emberöltöt)
láttam az első sírt (halmot) a remélt édenben
és a puszta földön az utólsó bölcsőt.

Hugó Victor.

* 8) Jegyzetek - 463
Tartalomjegyzék - - - - - - - - - - - - - - - - - - - 471

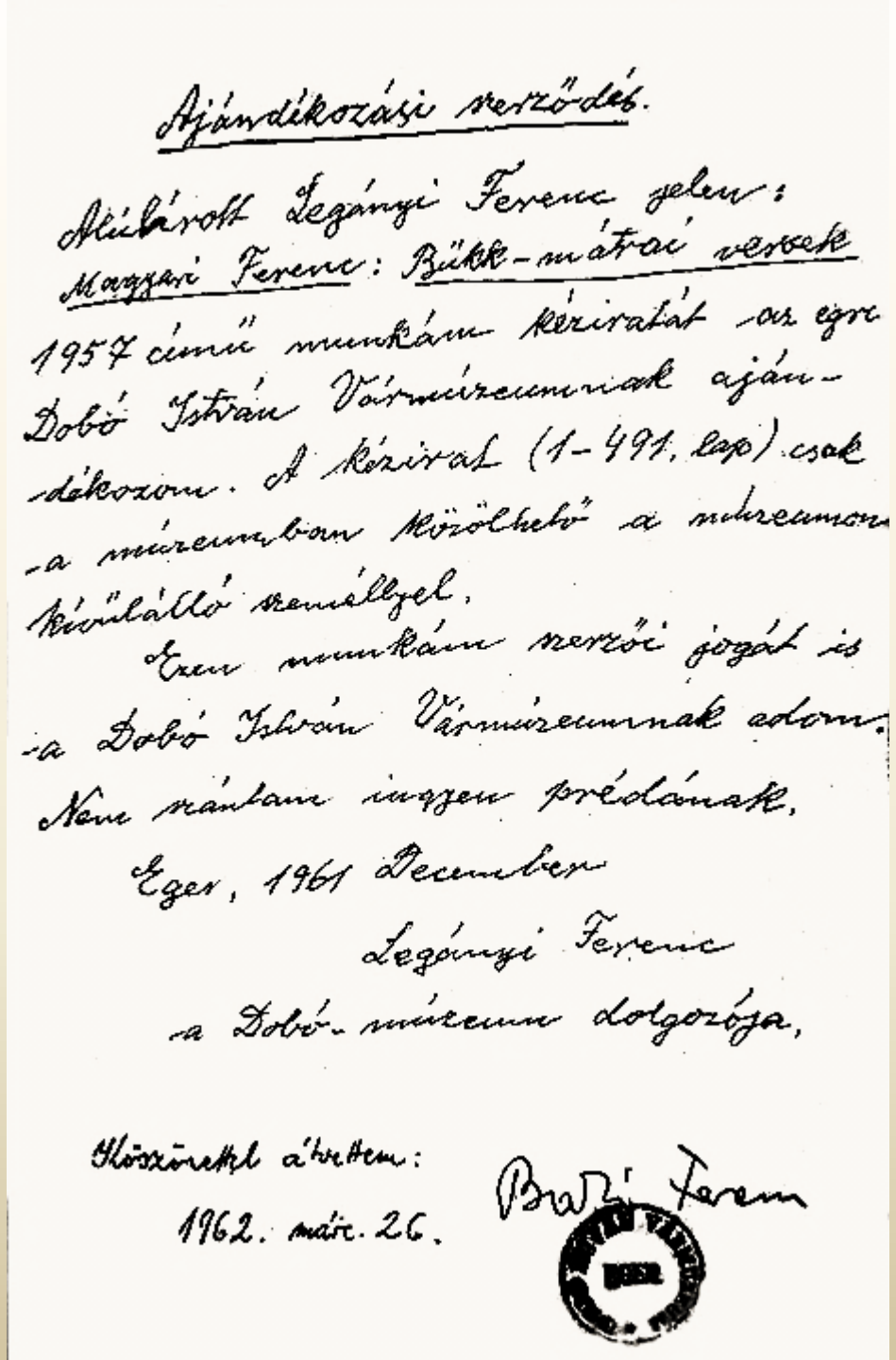

Ajándékozási szerződés.

Alulírott Legányi Ferenc jelen:
Magyari Ferenc: Bükk-mátrai versek
1957 című munkám kéziratát az egri
Dobó István Vármúzeumnak aján-
dékozom. A kézirat (1-491. lap) csak
a múzeumban közölhető a múzeumon
kívülálló személlyel.
Ezen munkám szerzői jogát is
a Dobó István Vármúzeumnak adom.
Nem szántam ingyen prédának.
Eger, 1961 December
Legányi Ferenc
a Dobó-múzeum dolgozója.

Köszönettel átvettem:
1962. márc. 26.
Bozi Ferenc

Bükk-mátrai versek ajándékozási szerződése, 1962

11. Múzeumi Napló, 660

A MÚZEUM

Állás iránti kérelem elutasítása
1949. XI.29.

XII/5 Miklós. „Tárgyban benyújtott kérelmére sajnálattal értesítem, hogy a múzeumi teremőri állást a Belügyminisztérium a költségvetésből törölte s így kérelme egyelőre tárgytalan. Kilátásba helyezte azonban a Belügyminisztérium, hogy amennyiben a múzeum megnyitása után annak forgalma indokolttá teszi, a teremőri állás megszervezéséhez hozzá fog járulni." Eger 1949 XI/29 17,082/1949. Polgármester megb.

Gondoltam, hogy így járok, mikor láttam, hogy az igazgató Pestről hozott magának segítőt. Igaz, hogy avval többet is ér mint velem.

12. Nem Múzeumi Napló, 17. lap

Teremőri állás elnyerése a Heves-Egri Múzeumban 1950. május 12.

1950 V/15 Eger m. város polgármesterétől
Eger, Városháza. Tel 5. Pf: 34.
Előadó György Aladár
0062 + 11/2 950 I

Tárgy: Legányi Ferenc egri lakos alkalmazása Eger m. városnál teremőri állásra. 187

Határozat.

Legányi Ferenc egri, Diófakút úti lakost Eger m. városnál a normállétszámban üresedésben levő teremőri állásra a Heves-Egri múzeumhoz 1950. május hó 15 napjával alkalmazom, Hevesmegyei B.M. személyzeti előadó hozzájárulásával.

Ért: 1) Legányi Ferenc. 2) V. számvevőség 3 B.M Hevesmegyei személyzeti előadó

Eger 1950. május 12.

12. Nem Múzeumi Napló, 187

A teremőri munkaviszony megszűnése 1951. január. 17.

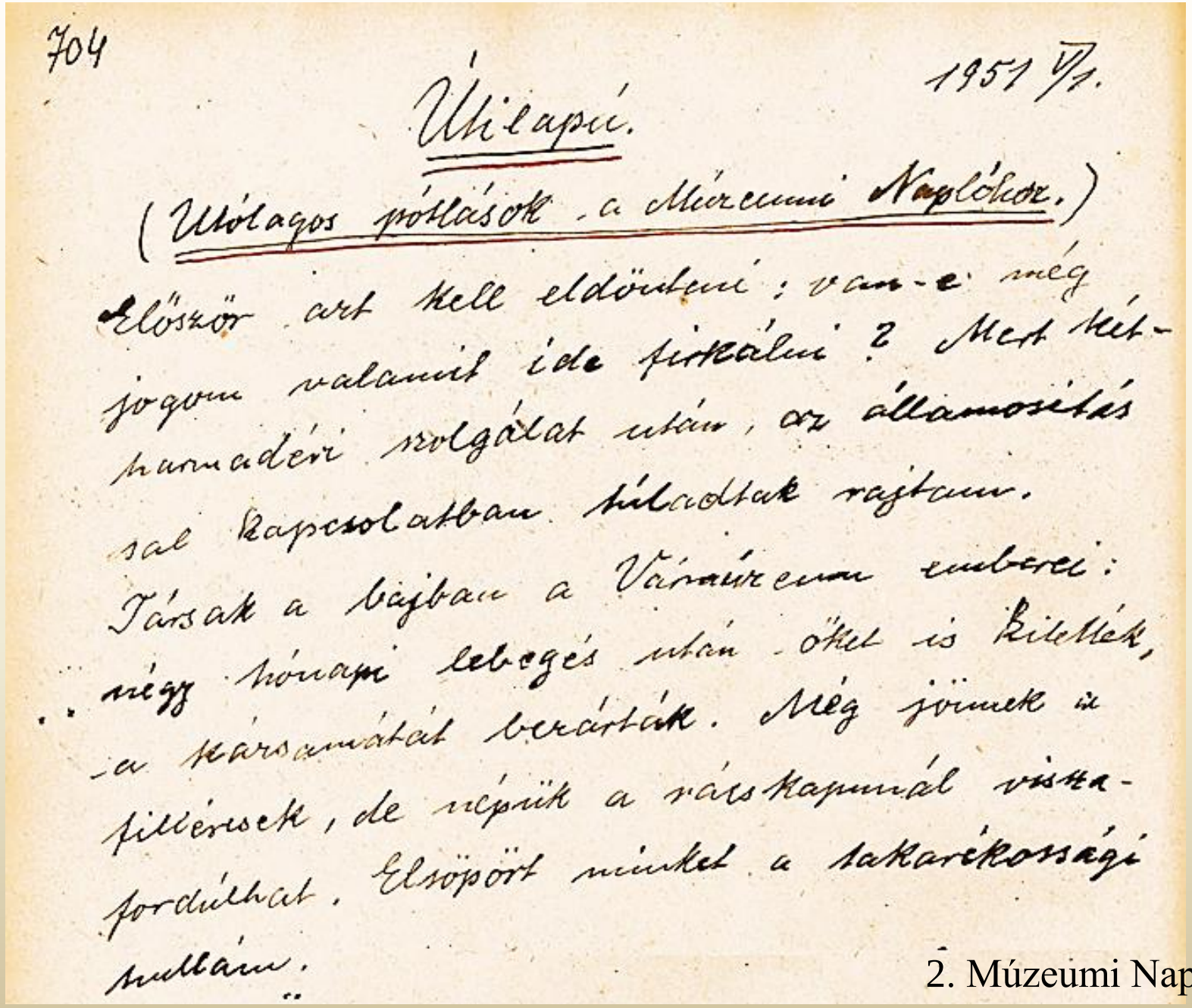

704

1951 V/1.

Útilapú.

(Utólagos pótlások a Múzeumi Naplóhoz.)

Először azt kell eldönteni: van-e még jogom valamit ide firkálni? Mert két-harmadéri szolgálat után, az államosítás sal kapcsolatban túladtak rajtam. Társak a bajban a Vármúzeum emberei: négy hónapi lebegés után őket is kitették, a kárszamátát bezárták. Még jönnek a fillérések, de népük a rácskapunál visszafordúlhat. Elsöpört minket a takarékossági hullám.

2. Múzeumi Napló, 704. lap

A munkaviszony megszűnés után rendelkezési állományba kerül, ezért ismét pályáznia kell.

Legányi Ferenc rendelkezési állományban levő teremőrnek pályázata a Heves-Egri Múzeumnál idővel rendszeresítendő teremőri állásra.

Ahelírott a múzeumnál 1950 V/15 től 1951 I/17 ig mint teremőr voltam alkalmazva. Kérem, hogy mihelyt a múzeum fejlődése itt a teremőri állás rendszeresítéset indokolttá teszi, ezen állásra újra kineveztessem. Tanúgatom ezt a következővel:

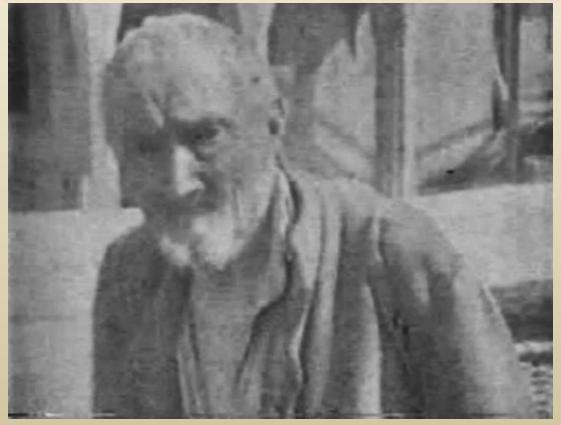

2. Múzeumi Napló, 706. lap

Részlet az állás elnyerésére benyújtott pályázatból

A múzeum első anyaga az én ősrégészeti gyüjteményem volt és az még most is jelentős része a múzeumnak, főleg az egri Kisegedről való neolit, bükki kultúrája teljes gyüjtemény, mely csak csiszolt kőeszközökből és töredékeikből ezer darabot tartalmaz. Az egri paleolitok gyüjtésében is részem volt, miről Vértes László adhat felvilágositást.

Őslénytani gyüjteményemet melyet tavaly Kovács István referátuma alapján méltónak találtak az államilag védett gyüjtemények köze felvenni nagy részében szinten beszállitottam az egri mú-

2. Múzeumi Napló, 706. lap

A pályázatát szinte a hazai földtani szakma egy emberként támogatta:

Legányi Ferenc országszerte ismert gyüjtője a geologusoknak. Ezen a vonalon hatalmas segitséget nyujtott a geologia és őslénytan tudományának. Az általa felfedezett feltárások, lelőhelyek őslénytani és közetanyaga mindenkor nagy értéket képviselt, melyet azután a külömböző geologusok nagyobb publikációiban láttak napvilágot. Maga az általa gyüjtött anyag pedig a Nemzeti Muzeumot, a Földtani Intézet gyüjteményét s nem utolsó sorban az Egri Muzeumot gazdagitotta. Egyébként az Egri Muzeum őslénytani gyüjteményének a Legányi-féle nagy anyag képezi az alapját. De Legányi földtani és főleg őslénytani, ősnövénytani tudása is megüti azt a mértéket, amelyet ma középkádernek nevezünk. Nemcsak a magam, de az egész Földtani Intézet geologusainak a nevében Legányi Ferencet a legmelegebben ajánlom tudásának megfelelő állás betöltésére.

Budapest, 1951 junius 11.

/dr. Majzon László/
egyet.m.tanár
a Földtani Intézet
igazgatója.

M. KIR. FÖLDTANI INTÉZET BUDAPEST

A fenti pártolásokat teljes mértékben
magamévá teszem
Dr. Kolosváry Gábor

Kérelmemre elácsta még pártolva
Dr. Kolosváry Gábor

8. Múzeumi Napló, 718-720. lap

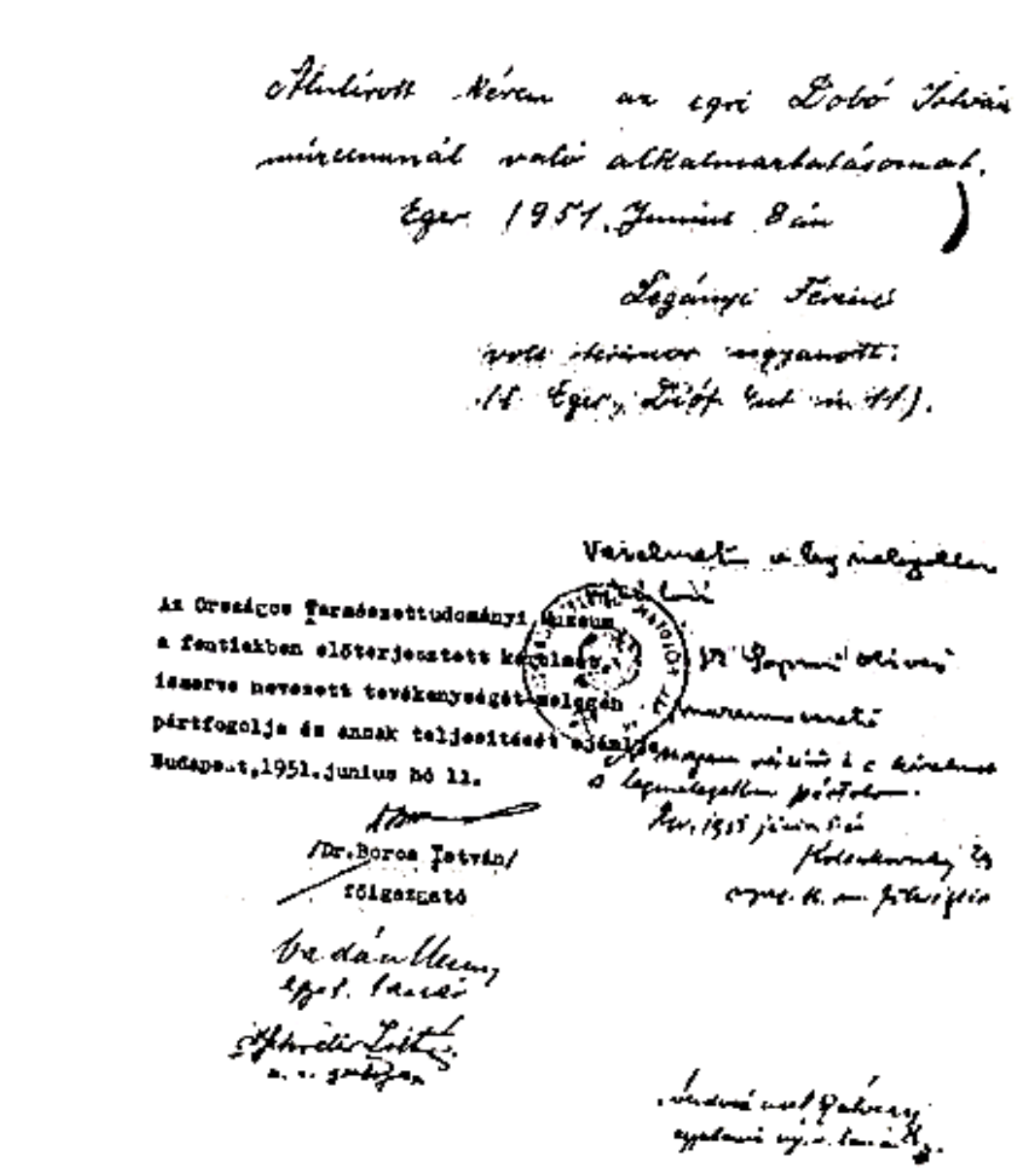

Az Országos Természettudományi Múzeum
a fentiekben előterjesztett kérelmet,
ismerve nevezett tevékenységét, melegen
pártfogolja és annak teljesítését ajánlja.
Budapest, 1951. június hó 11.

/Dr. Boros István/
főigazgató

Aláírók:

Boros István főigazgató
Természettudományi Múzeum
Majzon László igazgató Földtani intézet
Vadász Elemér, Schréter Zoltán,
Andreánszky Gábor,
Kolosváry Gábor,
továbbá
Soproni Olivér,
Kolacskovszky Lajos

8. Múzeumi Napló, 718-720. lap

1951.VIII.1. élete egyik legboldogabb napja (13. Napló, 202). Az országosan ismert szaktekintélyek, szinte egyöntetű nyomására a politikailag megbízhatatlan **Legányi 67 évesen kerül hivatalosan is a múzeum állományába**, ahol még további 12 évig (1963) folytatja gyűjtőtevékenységét, s írja úti jelentéseit.

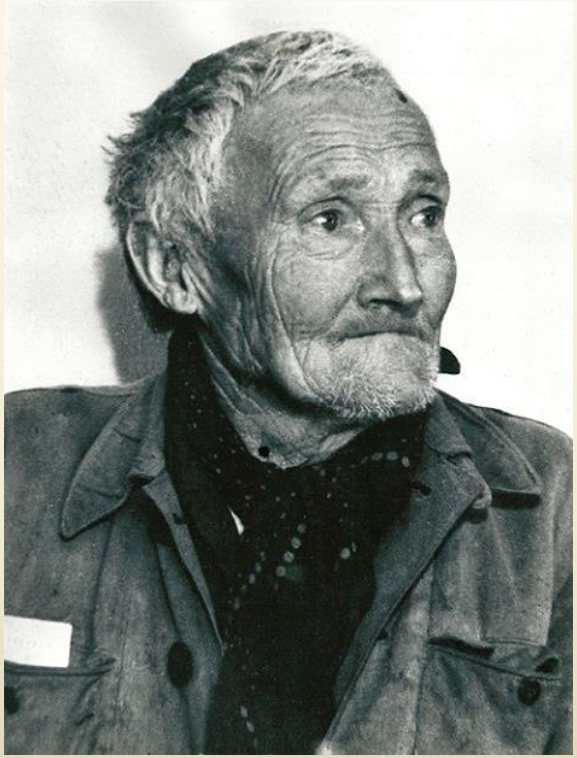

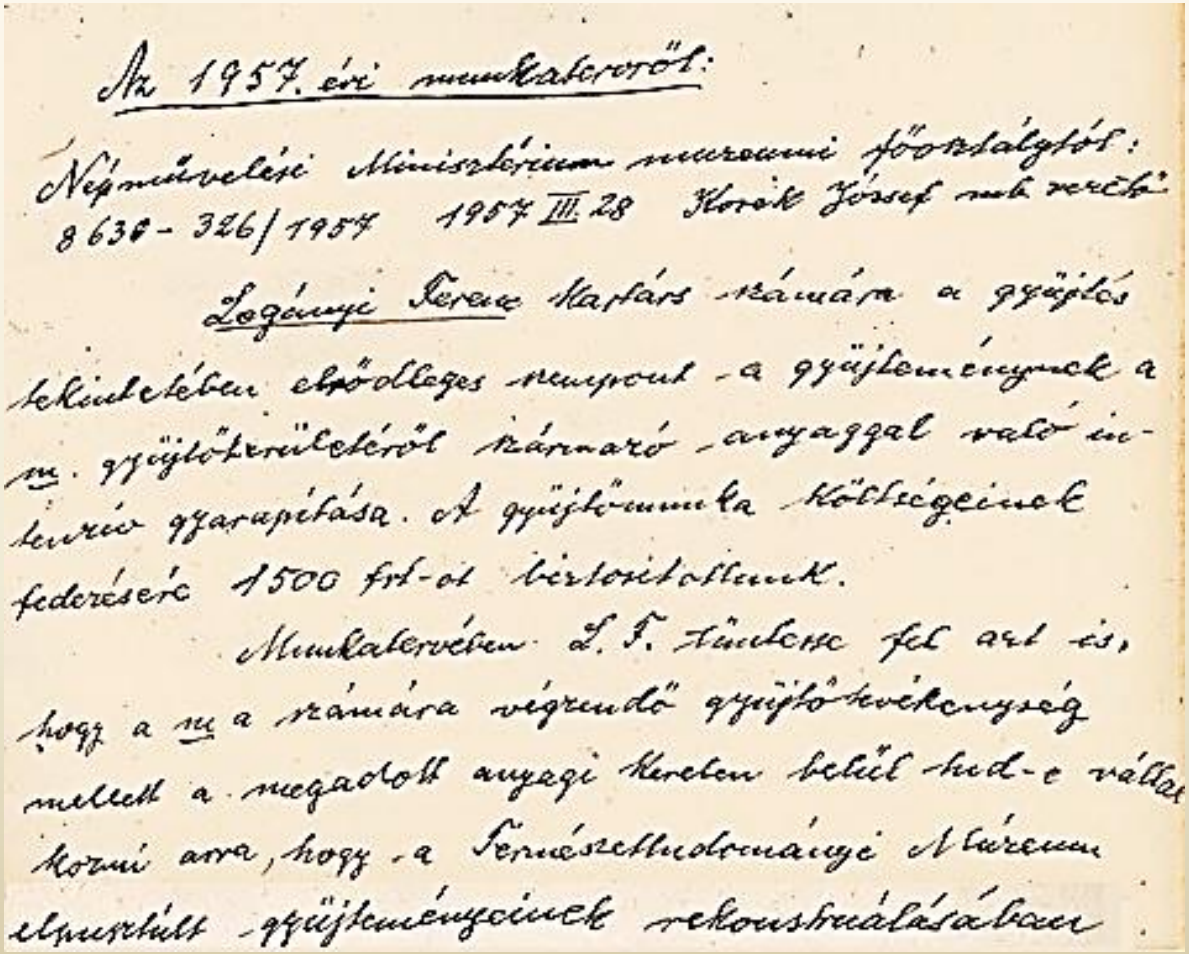

Az 1957. évi munkatervéről:

Népművelési Minisztérium múzeumi főosztályától: 8630-326/1957 1957 III. 28 Horák József mk vezető

Legányi Ferenc kartárs számára a gyűjtés tekintetében elsődleges nemzeti - a gyűjteménynek a m. gyűjtőterületéről származó - anyaggal való intenzív gyarapítása. A gyűjtőmunka költségeinek fedezésére 1500 frt-ot biztosítottunk.

Munkatervében L. F. tüntesse fel azt is, hogy a m a számára végzendő gyűjtőtevékenység mellett a megadott anyagi kereten belül tud-e vállalkozni arra, hogy a Természettudományi Múzeum elpusztult gyűjteményeinek rekonstruálásában

8. Múzeumi Napló, 635. lap

7. Múzeumi Napló, 579. lap

Gyüjtő utaim 1957-ben.

Eger, Kiseged: III/14, III/19, III/21, III/24, III/26, III/28, IV/1, IV/3, IV/6, IV/9, IV/12, IV/22, IV/24, IV/28, IV/30, V/12, VI/3, VI/5, VI/9, VI/21

-összesen: - - - - - - - - - - - - - - - - 20 nap

Eger, Kisegedtető, neolitos gyüjtés VII/10, VII/14, VII/18, VIII/31 4 "

Eger, Wind-téglagyár: II/10, III/3, III/8, III/9, III/11, III/13, III/23, IV/7, IV/20, IV/27, V/11, VII/7, VIII/24, IX/1, XI/7, -

-összesen (félnapok) - - - - - - - - 8 "

Eger, Köporos, paleolit III/10, VI/8 - - - - - - - - - 2 "

Eger, Vécsei völgyi téglagyár III/31, - - - - - - - - 1 "

" Tihamér és Marinka VI/10, VIII/ ősemlős, - - - 2 "

" Nagysíkhegy, kövült fák IX/3 - - - - - - - - 1 "

" -a krokodilus elvitele V/10 - - - - - - - - - - 1 "

Csoros, Kerekhegy IV/4 - - - - - - - - - - - - - - - 1 "

Noszvaj és zsérci Nagyvölgy VI/18 - - - - - - - - - - 1 "

Felnémet, Agyagos és Pirittyó VI/ - - - (27·50 ft) 1 "

Andornak, Rózsák völgye VII/3 - - - - - - (37·40 ft) 1 "

Bakta: Rácpai legelő VII/9 - - - - - - - - - - - 1 "

Felsőtárkány, Güdörkert, VI/28, IX/25, 26, 28, 29 - - - - 4 "

Bekölce, Sáros gödör VIII/6, VIII/7 - - - - - - - - - 2 "

átvitel 50 nap.

-áthozat 50 nap

Nagyvisnyó központról:

V/19 felutazás, gyüjtés az állomási bányáknál, 1,

V/24, V/20 Bánhorváti, Kővágó - - - - - - - - - 2,

V/23 Uppony, Hegyfark - - - - - - - - - 1,

V/21 Dédesi szőlők - - - - - - - - - - 1,

V/26 " Dezsővölgy - - - - - - - - - 1,

V/25 Bóta, Rendekvölgy - - - - - - - - 1,

V/22 Visnyó, vasut mente - - - - 1 8 "

Nagyvisnyó központról

VII/23 felutazás, Dédesi szőlő - - - 1,

VII/24 Bánkút, Dezsővölgy - - - - - 1,

VII/25 Mályinka és Szelecsi völgy - - - 1,

VII/26, VII/27 Szilvásvárad, Dobogó - - 2,

VII/28 Mályinka, faluvég - - - - - 1,

VIII/2 " " hámori út - - - 1,

VII/29, VIII/3 Nagyvisnyó, Nagyboronás - - 2,

VII/30, Bánhorváti, Verőbánya - - - 1,

VII/31 Tapolcsány, Jetyő és Halabuka - 1,

VIII/4 Uppony és Bóta - - - - - - - 1,

VIII/1, VIII/5 Nagyvisnyó, átvágások - - - 2 14 "

IX/20 Nagyvisnyó - - - - - (52·40 ft) - - - 1 "

IX/10, 11, 12, 13, ~~14~~ Sály - - - - - (189·80 ft) - - - 3 "

átvitel 77 "

Legányi, mint „oktató” - 1956

Népművelési Minisztérium. Előadói Kt. sz. 8630-0418/956 (VII/8)

Tárgy: Őslénytani gyűjtés.

A balassagyarmati m. vezetője, Manga János arral a kéréssel fordult a Főosztályhoz, hogy a m. természettudományos dolgozóját segítsük abban, hogy a paleontológiai anyag gyűjtésének technikáját elsajátíthassa. Kérem ezért Múzeumvezető Elvtársat, utasítsa L. F.-et, hogy a közeljövőben szálljon ki Ipolytarnócra s ott a balassagyarmati term. tud. múzeológussal Lipthay Bélával találkozva, egy hetes időtartam alatt a környék ősmaradványanyagát együttesen gyűjtsék

8. Múzeumi Napló, 150. lap

Legányi a múzeumnak ajándékozza teljes őslénytani gyűjteményét! 1956

DOBÓ ISTVÁN MUZEUM
Egri Vörösharcosok ... szám
Telefon: 268 — Postacím: 78.

266-1956. sz. Tárgy: Legányi Ferenc ajándékozási szerződése a Dobó István Muzeummal.

Ajándékozási szerződés.

Mely egyrészről Legányi Ferenc, az egri Dobó István Muzeum mellékfoglalkozásu tudományos dolgozója, egrilakos mint ajándékozó, másrészről Bakó Ferenc, a muzeum vezetője által képviselt egri "DOBÓ ISTVÁN MUZEUM" mint megajándékozott között a következőkben jött létre:

1/. Legányi Ferenc ezennel visszavonhatatlanul ajándékba adja örök tulajdonul az általa. az egri Dobó István Muzeumban való

1/. Legányi Ferenc ezennel visszavonhatatlanul ajándékba adja örök tulajdonul az általa, az egri Dobó István Muzeumban való alkalmaztatása, 1951. augusztus 1. előtt gyüjtött, s jelenleg is a muzeum birtokában és kezelésében lévő , a muzeumban való alkalmaztatása óta általa gyüjtött anyaggal egyesitett paleontologiai anyagot /növényi és állati/ az egri Dobó István Muzeumnak.

és 1 drb üvegezett szekrény az ebben elhelyezett földtani kiadványi könyvekkel, amely tárgyakra tulajdonjogát fenntartja azzal, hogy azokkal bármikor szabadon rendelkezhet.

Kiköti továbbá azon jogát, hogy az általa muzeumi alkalmaztatása előtt gyüjtött ősmaradványi azon anyagból, amelyet a leltározó bizottság mint duplum anyagot, vagy bármely más okból a leltárba fel nem vett, illetve a további, vagy későbbi tudományos leltározáskor felvenni nem fog, tehát fölösnek tekinthető anyagból egyes, gyüjtéssel foglalkozó egyéneknek nehány példányt szabadon ajándékozhasson.

4/. Bakó Ferenc muzeumvezető a megajándékozott Dobó Istsáv Muzeum képviseletében kijelenti, hogy az ajándékozó Legányi Ferencnek a 3/. pontban foglalt jogfenntartásához, ill. kikötéséhez hozzájárul, azok fennállását elismeri.

Ezen ajándékozási szerződés a felek előtt felolvastatott, megmagyarázatott, s miután azt akaratukkal megegyezőnek találták, elfogadták, s tanuk jelenlétében saját kezüleg aláirták.

Egerben, 1956. április 13-án.

Legányi Ferenc
Legányi Ferenc sk.
ajándékozó

Tanuk:

Bakó Ferenc
Bakó Ferenc sk.
a megajándékozott képviselője

DOBÓ ISTVÁN MUZEUM EGER

Az alkalmazása előtti gyűjteményi anyaga, kb. 40.000 darab ősmaradvány.

A Legányi-gyűjtemény első múzeumi bemutatása az Egri Várban, 1958

Bakó, 1963;
Csepreghyné, 1963

1962 VI/25 – VII/11 közt lábaimra befeküdtem a kórházba
1.16-ben is ott feküdtem, kijavúltam és az év végéig
járhattam a hegyekben. Most nem sikerült és lábaim
fájók maradtak. Míg feküldtek, hozta a hivatalos lap
hogy ki lettem tüntetve „Az oktatásügy kiváló dol-
gozója címmel" Hogy ilyen módon tüntettek ki
szerint volt, nehogy a tudományos személyzet, az egye-
temet végzettek közé számítson valaki. Igaz, hogy
célom nem is volt ilyesmi, Múzeumot csináltam
az egri diákok okulására – igaz mellesleg a
szakállasak is sokat tanúlhattak tőlem, de ezért
nem tarthatom magam tudományosan kép-
zettnek. Most rokkant létemre itt vagyok hagyva
mint mellékes dolgozó, annyi havidíjjal mint
a nyugdíjam (havi 500 frt,) így gondoskodva vem
rólam, remélem holtomig.

1962
az Oktatásügy
kiváló
dolgozója

Szórvány, 41.

A Művelődésügyi Minisztérium a Szocialista Kultúráért érdeméremmel tüntette ki

Legányi Ferencet, az egri Vármúzeum tudományos dolgozóját

Hatvan esztendei szakadatlan gyűjtögető és kutatómunka nyerte el jutalmát, a 78 éves *Legányi Ferenc*, az egri Vármúzeum tudományos dolgozójának kitüntetésével. Legányi Ferenc hatvan évi rendszeres kutató munkájával mintegy 180 000 db ősnövényi és ősállati leletet mentett meg *Heves* és *Borsod* megyékben a bányák robbantásainál és téglagyári agyagfejtéseknél. Az egri múzeumnak ajándékozott több mint százezer darabból álló gyűjteménye működésének csupán későbbi idejéből származik. Az első és második világháború előtt a Földtani Intézetnek és a Természettudományi Múzeumnak ajándékozta a gyűjtött anyagot.

Legányi Ferenc csaknem kizárólag a Bükk vidékének geológiai viszonyait kutatta, bár Óbudán is végzett eredményes gyűjtőmunkát. Egy viszonylag kis terület földtani viszonyainak felderítése azonban *Legányi Ferenc fáradhatatlan és rendszeres kutatásai során országos jelentőségűvé vált.* A hazai karbon permi-korszakát Legányi Ferenc munkássága nyomán értelmezik, de a triászkor felosztása és jellegeinek meghatározása is Legányi Ferenc anyaga alapján történt. *Roger professzor, a párizsi Földtani Intézet igazgatója a nemzetközi tudományos világ előtt ajánlotta, hogy a miocénkor tipusmedencéje Legányi egyik lelőhelye legyen.*

A nemzetközi szakirodalom Legányi Ferencről 17 növény- és állatfajt nevezett el: szovjet, lengyel, francia és jugoszláv kutatók a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztak tevékenységéről.

Legányi Ferenc anyagát természetesen a gyakorlati geológiai kutatás is figyelembe veszi bizonyos vonatkozásokban.

Legányi Ferenc páratlanul tudományos szerénysége folytán a felkutatott, preparált és megfigyelt leleteit mások dolgozták fel, bár tudományos igényű feljegyzései kötetekre tehetők. Olyan neves szakemberek is, mint *Telegdy-Roth Károly*, vagy *Andreánszky Gábor* nagyrészt az ő gyűjtőmunkájára és megfigyeléseire támaszkodtak.

Legányi Ferenc még most is, igen-igen megromlott egészséggel tovább folytatja munkáját és gazdag tapasztalatait és tudását készségesen és örömmel adja át fiatalabb segítő társainak.

Legányi Ferenc kitüntetésének átadására a Művelődési Minisztérium Múzeumi Főosztálya részéről *dr. Lakatos László* osztályvezető érkezett városunkba. A Vármúzeumban az ünnepi alkalomra összegyűlt munkatársak jelenlétében nyújtotta át a kitüntetést és a pénzjutalmat.

Népújság, 1962. VII.25.

Tréfás végrendelet, 1961

Ha majd elköltözöm az örökkévalóságba,

11. Múzeumi Napló, 454-455. lap

részlet 1.

Egy kis tréfa. VIII 13.

Ha majd elköltözöm az örökkévalóságba, remélem hogy Paleontológia szigetére kerülök, hol már áll a geológusok buzgalmából arany házam (Chrysodomus legányii), többnyire koralltuskókból épitve (Phyllocoenia és Cylicosmilia legányii) Ott élek majd datolyapálmáim alatt (Phoenicites legányii) kedves Osmundámmal (Osmunda legányii), a drága sziréinnel (Haplosiren legányii) aki ugyan csúf tengeri tehén, de ezt nem kell tudomásúl venni. Ő viseli legszebb koralljaimat (Paleacis és Cyáthoseris legányii) és fölékesitheti magát a japán rózsa (Rosa légányii) tömé-

részlet 2.

455

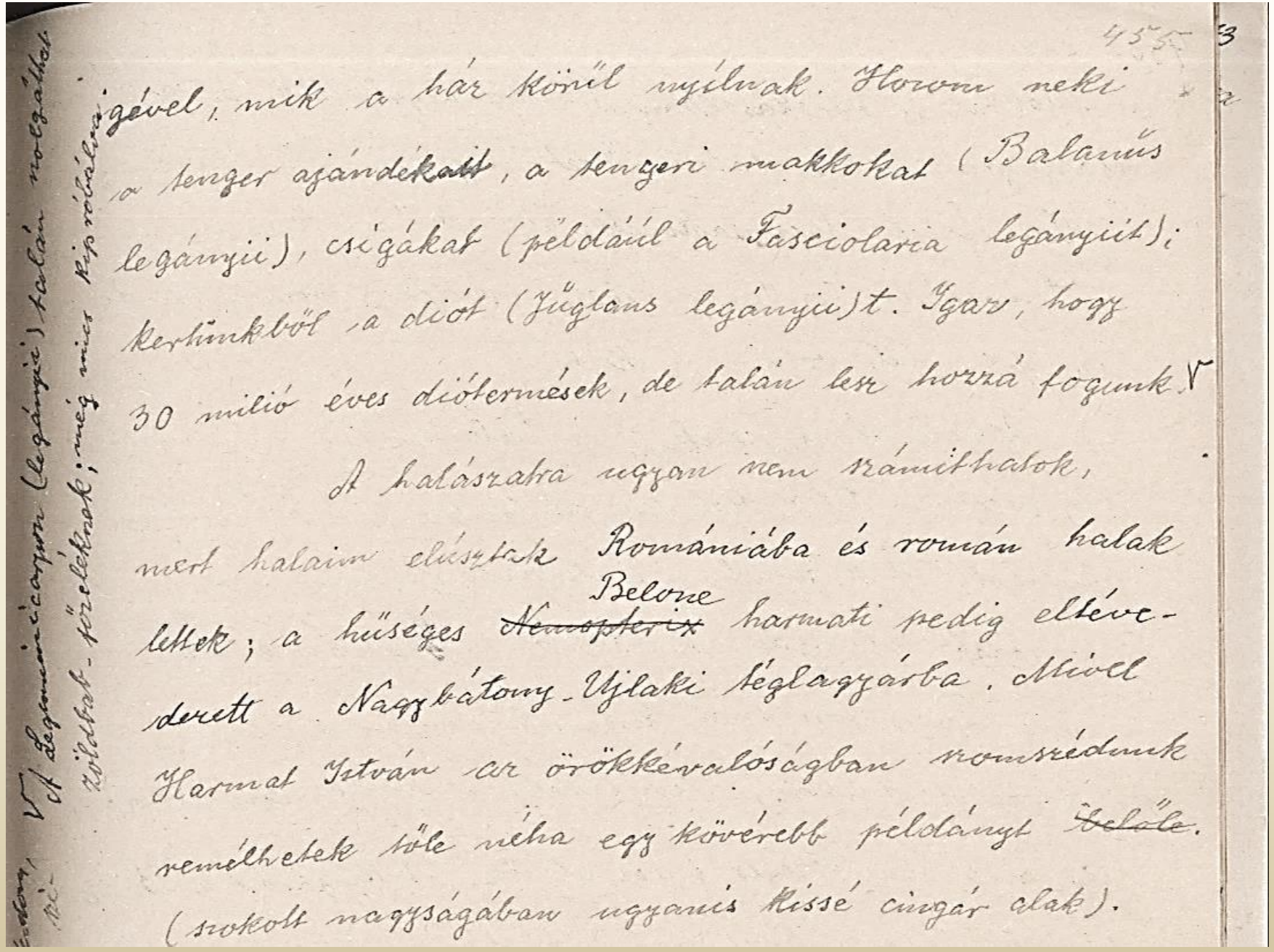

gével, mik a ház körül nyílnak. Hozom neki a tenger ajándékait, a tengeri makkokat (Balanüs legányii), csigákat (például a Fasciolaria legányiit); kertünkből a diót (Jüglans legányii)t. Igaz, hogy 30 milió éves diótermések, de talán lesz hozzá fogunk.

A halászatra ugyan nem számíthatok, mert halaim elúsztak Romániába és román halak lettek; a hűséges ~~Nemopterix~~ Belone harmati pedig eltévedezett a Nagybátony-Ujlaki téglagyárba. Mivel Harmat István az örökkévalóságban szomszédunk remélhetek tőle néha egy kövérebb példányt ~~belőle~~. (szokott nagyságában ugyanis kissé cingár alak).

A Legománcarpon (legányii) talán szolgáthat zöldbab-főzeléknek; még nincs kipróbálva.

részlet 3.

A sziget többi lakójával is jóban leszünk. Itt lesznek Andreánszky, Kolosváry és a többi Koma urak. Isszuk a Vitis hungarica borát és élünk vokáig, míg a tenger nem ér bokáig! Talán azt is ki tudom ottan várni, hogy Schréier doktor elhozza még ismeretlen keresztfiamat, Dielasmát. Valami öttven évig már eddig is vártam rá.

Y Mondeirabic degángyit szerz[illegible] [illegible] Gyem, talán nippnek fö[illegible] [illegible] [illegible] [

Kedves Márton kartárs!

Az Otthon nevét a vármegyétől
kapta, nem a várostól, mert onnan
vagy 3 busz és vasútállomással Dre
fekszik a Balaton Ny i partján.
7 km-re Tapolca állomástól, a tavi
barlangtól. Gyöngyösről ápolónő-
vel küldtek és az átszállásokkal
(volt vagy 7) reggeltől estig tartott
az út. Tevesen írtam, mert a tomáji
állomástól 1 kmre esik a tavas
barlang, Tapolcához ib/ közel van. Csak
itt tudtam meg, hogy amit itt mint
jövendő paramsolt elhelyezésemet em-
legettek. Kez a sép, nagy, kórházalakú
épület, melyet az idén Központi fü-
téssel is (akarnak ellátni — eddig azt
kellet [illegible] hogy a terezett

Legányi egyik utolsó levele Rozsnyói Mártonhoz Lesencetomajról, 1963

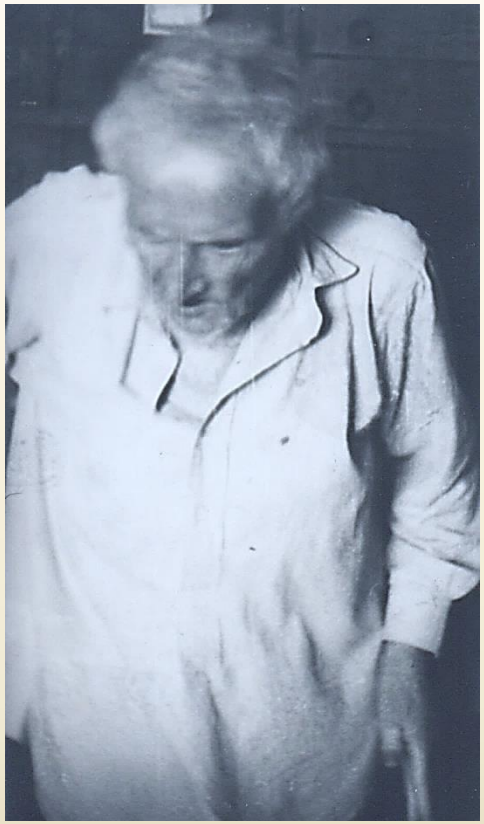

Kezembe, [illegible]
[illegible]mekbetegségen is [illegible]
1963 III/26
[illegible]eni!
L. F. Veszprémi szociális
Otthon Lesence-Tomaj.

Meghalt Legányi Ferenc, a Bükk őskultúrájának híres kutatója

80 éves korában meghalt Legányi Ferenc, a nagy természetbarát, a Bükk őskultúrájának fáradhatatlan kutatója.

Legányi Ferenc gyermekkora óta rendszeresen járja a Bükk-hegységet és mintegy 180 000 ősnövényt és ősállatmaradványt mentett meg Heves és Borsod megyében a bányarobbantásoknál, a téglagyári agyagfejtéseknél, kiapadt vízmosásokban. Első gyűjteményei a Földtani Intézet és a Természettudományi Múzeum anyagai között találhatók.

Mintegy százezer darabból álló gyűjteményét az egri Dobó István Vármúzeumnak ajándékozta évekkel ezelőtt, ahol állandó kiállításon szemléltetik kutató munkásságát. A kiállítás legrégibb darabjai a földtörténeti ókor időszakából, a permi korszakból valók. A leletek között van egy háromkaréjú ősrák, őslábasfejű és számos őskagyló. A harmadkori miocén korból megkövesedett csigák, falevelek és kagylók, továbbá mastodonfogak kerültek elő kutatása nyomán.

Egyik leggazdagabb miocén kori lelőhelyen, az egri téglagyár környékén számos pálmafa maradványaira bukkant a gyűjtő. Ezek között a legértékesebb a Tuzson-pálma és a róla elnevezett Legányi-pálma. Az alsó miocén korszakból származik többek között egy tengeri liliom megkövesedett szára. Ezek a leletek — a tudósok megállapítása szerint — azt bizonyítják, hogy Eger környékét a földtörténeti középkorban tenger borította, amelyből kisebb szárazföldek emelkedtek ki.

Legányi Ferenc hívta fel a kutatók figyelmét a cserépfalui Hórvölgyén levő Subalyuk-barlangra, ahol meg is találták a neander-típusú ember magyarországi maradványait.

Legányi Ferenc munkásságának nagy tudományos értéke van. A hazai permi korszakot nagyrészt az ő munkássága nyomán értelmezik és a későbbi triász kor felosztása és jellegének meghatározása is az ő anyagai alapján történt.

A nemzetközi szakirodalom Legányi Ferencről 17 növény- és állatfajtát nevezett el. A szovjet, lengyel, francia és jugoszláv kutatók a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak tevékenységéről.

Legányi Ferenc idős kora és megviselt egészségi állapota ellenére is élete utolsó napjáig fáradhatatlanul dolgozott. A Művelődésügyi Minisztérium két évvel ezelőtt A szocialista kultúráért jelvénnyel tüntette ki.

Legányi Ferencet az egri Dobó István Vármúzeum saját halottjának tekinti, s kedden délelőtt fél tizenkettőkor tartja a gyászszertartást Egerben, a Kisasszony temetőben.

(kovács)

1964. április 9-én költözött el „Paleontológia szigetére”

Heves Megyei Népújság, 1964. 04.12.

Legányi Ferenc sírja az egri Kisasszony temetőben.
A fedőlap szélén a „keresztgyerekei”.

„Én utánam is maradjon valami, egy kis tudás egy pár könyvben – nevem említése? – az is meglesz, de arra már igazán nem vágyakozom”

Napló 1920-1927, 78. lap